Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗଵତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ପଟ୍ଠାନୁଦ୍ଦେସ ଦୀପନୀପାଠ

୧। ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ

କତମୋ ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ। ଲୋଭୋ ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ। ଦୋସୋ, ମୋହୋ, ଅଲୋଭୋ, ଅଦୋସୋ, ଅମୋହୋ ହେତୁ ପଚ୍ଚଯୋ।

କତମେ ଧମ୍ମା ହେତୁପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା। ଲୋଭ ସହଜାତା ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଚ ରୂପକଲାପାଧମ୍ମା ଚ ଦୋସସହ ଜାତା ମୋହସହଜାତା ଅଲୋଭସହଜାତା ଅଦୋସସହ ଜାତା ଅମୋହସହଜାତା ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଚ ରୂପକଲାପା ଧମ୍ମା ଚ ହେତୁପଚ୍ଚଯତୋ ଉପ୍ପନ୍ନା ହେତୁପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା ଧମ୍ମା।

ସହଜାତରୂପକଲାପା ନାମ ସହେତୁକପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ କମ୍ମଜରୂପାନି ଚ ପଵତ୍ତିକାଲେ ସହେତୁକଚିତ୍ତଜରୂପାନି ଚ। ତତ୍ଥ ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣୋ ନାମ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣୋ। ପଵତ୍ତିକାଲୋ ନାମ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତସ୍ସ ଠିତିକ୍ଖଣତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାଵ ଚୁତିକାଲଂ ଵୁଚ୍ଚତି।

କେନଟ୍ଠେନ ହେତୁ, କେନଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋତି। ମୂଲଟ୍ଠେନ ହେତୁ, ଉପକାରକଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋତି। ତତ୍ଥ ମୂଲଯମକେ ଵୁତ୍ତାନଂ ଲୋଭାଦୀନଂ ମୂଲଧମ୍ମାନଂ ମୂଲଭାଵୋ ମୂଲଟ୍ଠୋ ନାମ। ସୋ ମୂଲଟ୍ଠୋ ମୂଲଯମକଦୀପନିଯଂ ଅମ୍ହେହି ରୁକ୍ଖୋପମାଯ ଦୀପିତୋଯେଵ।

ଅପି ଚ ଏକୋ ପୁରିସୋ ଏକିସ୍ସଂ ଇତ୍ଥିଯଂ ପଟିବଦ୍ଧ ଚିତ୍ତୋ ହୋତି। ସୋ ଯାଵ ତଂ ଚିତ୍ତଂ ନ ଜହତି, ତାଵ ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଆରବ୍ଭ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଲୋଭସହଜାତାନି କାଯଵଚୀମନୋକମ୍ମାନି ଚ ଲୋଭସମୁଟ୍ଠିତାନି ଚିତ୍ତଜରୂପାନି ଚ ଚିରକାଲଂପି ପଵତ୍ତନ୍ତି। ସବ୍ବାନି ଚ ତାନି ଚିତ୍ତଚେତସିକରୂପାନି ତସ୍ସଂ ଇତ୍ଥିଯଂ ରଜ୍ଜନଲୋଭମୂଲକାନି ହୋନ୍ତି। ସୋ ଲୋଭୋ ତେସଂ ମୂଲଟ୍ଠେନ ହେତୁ ଚ, ଉପକାରକଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋ ଚ। ତସ୍ମା ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ। ଏସ ନଯୋ ସେସାନି ରଜ୍ଜନୀଯଵତ୍ଥୂନି ଆରବ୍ଭରଜ୍ଜନଵସେନ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ ଲୋଭେସୁ, ଦୁସ୍ସନୀଯଵତ୍ଥୂନି ଆରବ୍ଭ ଦୁସ୍ସନଵସେନ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ ଦୋସେସୁ, ମୁଯ୍ହନୀଯଵତ୍ଥୂନି ଆରବ୍ଭ ମୁଯ୍ହନଵସେନ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ ମୋହେସୁ ଚ।

ତତ୍ଥ ଯଥା ରୁକ୍ଖସ୍ସ ମୂଲାନି ସଯଂ ଅନ୍ତୋପଥଵିଯଂ ସୁଟ୍ଠୁ ପତିଟ୍ଠହିତ୍ଵା ପଥଵିରସଞ୍ଚ ଆପୋରସଞ୍ଚ ଗହେତ୍ଵା ତଂ ରୁକ୍ଖଂ ଯାଵ ଅଗ୍ଗା ଅଭିହରନ୍ତି, ତେନ ରୁକ୍ଖୋ ଚିରକାଲଂ ଵଡ୍ଢମାନୋ ତିଟ୍ଠତି। ତଥା ଲୋଭୋ ଚ ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ଵତ୍ଥୁମ୍ହି ରଜ୍ଜନଵସେନ ସୁଟ୍ଠୁ ପତିଟ୍ଠହିତ୍ଵା ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଵତ୍ଥୁସ୍ସ ପିଯରୂପରସଞ୍ଚ ସାତରୂପରସଞ୍ଚ ଗହେତ୍ଵା ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଯାଵ କାଯଵଚୀଵୀତିକ୍କମା ଅଭିହରତି, କାଯ ଵୀତିକ୍କମଂ ଵା ଵଚୀଵୀତିକ୍କମଂ ଵା ପାପେତି। ତଥା ଦୋସୋ ଚ ଦୁସ୍ସନ ଵସେନ ଅପ୍ପିଯରୂପରସଞ୍ଚ ଅସାତରୂପରସଞ୍ଚ ଗହେତ୍ଵା, ମୋହୋ ଚ ମୁଯ୍ହନଵସେନ ନାନାରମ୍ମଣେସୁ ନିରତ୍ଥକଚିନ୍ତାଚାରରସଂ ଵଡ୍ଢେତ୍ଵାତି ଵତ୍ତବ୍ବଂ। ଏଵଂ ଅଭିହରନ୍ତା ତଯୋ ଧମ୍ମା ରଜ୍ଜନୀଯାଦୀସୁ ଵତ୍ଥୂସୁ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ମୋଦମାନେ ପମୋଦମାନେ କରୋନ୍ତୋ ଵିଯ ଚିର କାଲଂ ପଵତ୍ତେନ୍ତି। ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମା ଚ ତଥା ପଵତ୍ତନ୍ତି। ସମ୍ପଯୁତ୍ତ ଧମ୍ମେସୁ ଚ ତଥା ପଵତ୍ତମାନେସୁ ସହଜାତରୂପକଲାପାପି ତଥା ପଵତ୍ତନ୍ତିଯେଵ। ତତ୍ଥ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଅଭିହରତୀତି ଦ୍ଵେ ପିଯରୂପ ସାତରୂପରସେ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମାନଂ ସନ୍ତିକଂ ପାପେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ସୁକ୍କପକ୍ଖେ ସୋ ପୁରିସୋ ଯଦାକାମେସୁ ଆଦୀନଵଂ ପସ୍ସତି, ତଦା ସୋ ତଂ ଚିତ୍ତଂଜହତି, ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଆରବ୍ଭ ଅଲୋଭୋ ସଞ୍ଜା ଯତି। ପୁବ୍ବେ ଯସ୍ମିଂ କାଲେ ତଂ ଇତ୍ଥିଂ ଆରବ୍ଭ ଲୋଭମୂଲକାନି ଅସୁଦ୍ଧାନି କାଯଵଚୀମନୋକମ୍ମାନି ଵତ୍ତନ୍ତି। ଇଦାନି ତସ୍ମିଂ କାଲେପି ଅଲୋଭମୂଲକାନି ସୁଦ୍ଧାନି କାଯଵଚୀମନୋକମ୍ମାନି ଵତ୍ତନ୍ତି। ପବ୍ବଜିତ ସୀଲସଂଵରାନି ଵା ଝାନପରିକମ୍ମାନି ଵା ଅପ୍ପନାଝାନାନି ଵା ଵତ୍ତନ୍ତି। ସୋ ଅଲୋଭୋ ତେସଂ ମୂଲଟ୍ଠେନ ହେତୁ ଚ ହୋତି, ଉପକାରକଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋ ଚ। ତସ୍ମା ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ। ଏସ ନଯୋ ସେସେସୁ ଲୋଭ ପଟିପକ୍ଖେସୁ ଅଲୋଭେସୁ, ଦୋସପଟିପକ୍ଖେସୁ ଅଦୋସେସୁ, ମୋହ ପଟିପକ୍ଖେସୁ ଅମୋହେସୁ ଚ।

ତତ୍ଥ ରୁକ୍ଖମୂଲାନି ଵିଯ ଅଲୋଭୋ ଲୋଭନେଯ୍ୟଵତ୍ଥୂସୁ ଲୋଭଂ ପହାଯ ଲୋଭଵିଵେକସୁଖରସଂ ଵଡ୍ଢେତ୍ଵା ତେନ ସୁଖେନ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ମୋଦମାନେ ପମୋଦମାନେ କରୋନ୍ତୋ ଵିଯ ଯାଵ ଝାନସମାପତ୍ତିସୁଖା ଵା ଯାଵ ମଗ୍ଗଫଲସୁଖା ଵା ଵଡ୍ଢାପେତି। ତଥା ଅଦୋସୋ ଚ ଦୋସନେଯ୍ୟଵତ୍ଥୂସୁ ଦୋସଵିଵେକସୁଖରସଂ ଵଡ୍ଢେତ୍ଵା, ଅମୋହୋ ଚ ମୋହନେଯ୍ୟଵତ୍ଥୂସୁ ମୋହଵିଵେକସୁଖରସଂ ଵଡ୍ଢେତ୍ଵାତି ଵତ୍ତବ୍ବଂ। ଏଵଂ

ୱଢ୍ଢାପେନ୍ତା ତଯୋ ଧମ୍ମା କୁସଲେସୁ ଧମ୍ମେସୁ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ମୋଦମାନେ ପମୋଦମାନେ କରୋନ୍ତୋ ୱିଯ ଚିର କାଲଂପି ପୱତ୍ତେନ୍ତି। ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମା ଚ ତଥା ପୱତ୍ତନ୍ତି। ସମ୍ପଯୁତ୍ତ ଧମ୍ମେସୁ ଚ ତଥା ପୱତ୍ତମାନେସୁ ସହଜାତରୂପକଲାପାପି ତଥା ପୱତ୍ତନ୍ତିଯେୱ।

ତତ୍ଥ ଲୋଭୱିୱେକସୁଖରସନ୍ତି ୱିୱିଚ୍ଚନଂ ୱିଗମନଂ ୱିୱେକୋ। ଲୋଭସ୍ସ ୱିୱେକୋ ଲୋଭୱିୱେକୋ। ଲୋଭୱିୱେକେ ସୁଖଂ ଲୋଭୱିୱେକସୁଖଂ। ଲୋଭୱିୱେକଂ ପଟିଚ୍ଚ ଉପ୍ପନ୍ନସୁଖନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ତଦେୱ ରସୋ ଲୋଭୱିୱେକସୁଖରସୋତି ସମାସୋ। ଅଯଂ ଅଭିଧମ୍ମେ ପଟ୍ଠାନନଯୋ।

ହତ୍ତନ୍ତନଯୋ ପନ ଅୱିଜ୍ଜାସଙ୍ଖାତୋ ମୋହୋ ଚ ତଣ୍ହାସଙ୍ଖାତୋ ଲୋଭୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ସବ୍ବେସଂପି ୱଟ୍ଟଦୁକ୍ଖଧମ୍ମାନଂ ମୂଲାନି ହୋନ୍ତି। ଦୋସୋ ପନ ଲୋଭସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦଭୂତଂ ପାପମୂଲଂ ହୋତି। ୱିଜ୍ଜାସଙ୍ଖାତୋ ଅମୋହୋ ଚ ନିକ୍ଖମଧାତୁସଙ୍ଖାତୋ ଅଲୋଭୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ୱିୱଟ୍ଟଧମ୍ମାନଂ ମୂଲାନି ହୋନ୍ତି। ଅଦୋସୋ ପନ ଅଲୋଭସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦଭୂତଂ କଲ୍ଯାଣମୂଲଂ ହୋତି। ଏୱଂ ଛବ୍ବିଧାନି ମୂଲାନି ସହଜାତାନଂପି ଅସହଜାତାନଂପି ନାମରୂପଧମ୍ମାନଂ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତୀତି। ଅଯଂ ସୁତ୍ତନ୍ତେସୁ ନଯୋ। ହେତୁପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟୋ

କତମୋ ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟୋ। ସବ୍ବେପି ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ସବ୍ବେପି ରୂପଧମ୍ମା ସବ୍ବଂପି ନିବ୍ବାନଂ ସବ୍ବାପି ପଞ୍ଞତ୍ତିୟୋ ଆରମ୍ମଣ ପଚ୍ଚୟୋ। ନ ହି ସୋ ନାମ ଏକୋପି ଧମ୍ମୋ ଅତ୍ଥି, ଯୋ ଚିତ୍ତ ଚେତସିକାନଂ ଆରମ୍ମଣଂ ନ ହୋତି। ସଙ୍ଖେପତୋ ପନ ଆରମ୍ମଣଂ ଛବ୍ବିଧଂ ହୋତି ରୂପାରମ୍ମଣଂ ସଦ୍ଦାରମ୍ମଣଂ ଗନ୍ଧାରମ୍ମଣଂ ରସାରମ୍ମଣଂ ଫୋଟ୍ଠବ୍ବାରମ୍ମଣଂ ଧମ୍ମାରମ୍ମଣନ୍ତି।

କତମେ ଧମ୍ମା ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନା। ସବ୍ବେପି ଚିତ୍ତ ଚେତସିକାଧମ୍ମା ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନା। ନ ହି କିଞ୍ଚି ଚିତ୍ତଂ ନାମ ଅତ୍ଥି, ଯଂ ଚିତ୍ତଂ ଭୂତେନ ୱା ଅଭୂତେନ ୱା ଆରମ୍ମଣେନ ୱିନା ପୱତ୍ତତି।

ତତ୍ଥ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ରୂପାରମ୍ମଣଂ ଦୁୱିଧସ୍ସ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତସ୍ସ ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟୋ। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ସଦ୍ଦାରମ୍ମଣଂ ଦୁୱିଧସ୍ସ ସୋତୱିଞ୍ଞାଣ ଚିତ୍ତସ୍ସ। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ଗନ୍ଧାରମ୍ମଣଂ ଦୁୱିଧସ୍ସ ଘାନୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତସ୍ସ। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ରସାରମ୍ମଣଂ ଦୁୱିଧସ୍ସ ଜିୱ୍ହାୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତସ୍ସ। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ତିୱିଧଂ ଫୋଟ୍ଠବ୍ବାରମ୍ମଣଂ ଦୁୱିଧସ୍ସ କାୟୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତସ୍ସ। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନି ତାନି ପଞ୍ଚାରମ୍ମଣାନି ତିୱିଧସ୍ସ ମନୋଧାତୁଚିତ୍ତସ୍ସ ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟୋ। ସବ୍ବାନି ତାନି ଅତୀତାନାଗତପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନି ପଞ୍ଚାରମ୍ମଣାନି ୱା ସବ୍ବାନି ତେକାଲିକାନି କାଲୱିମୁତ୍ତାନି ଧମ୍ମାରମ୍ମଣାନି ୱା ଛ ସତ୍ତତିୱିଧାନଂ ମନୋୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତାନଂ ଯଥାରହଂ ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟୋ।

କେନଟ୍ଠେନ ଆରମ୍ମଣଂ, କେନଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚୟୋତି। ଚିତ୍ତ ଚେତସିକେହି ଆଲମ୍ବିତବ୍ବଟ୍ଠେନ ଆରମ୍ମଣଂ, ଉପକାରକଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚୟୋତି।

ଆଲମ୍ବିତବ୍ବଟ୍ଠେନାତି ଚେତ୍ଥ ଆଲମ୍ବଣକିରିୟା ନାମ ଚିତ୍ତ ଚେତସିକାନଂ ଆରମ୍ମଣଗ୍ଗହଣକିରିୟା, ଆରମ୍ମଣୁପାଦାନ କିରିୟା।

ଯଥା ହି ଲୋକେ ଅୟୋଧାତୁଂ କାମେତି ଇଚ୍ଛତୀତି ଅତ୍ଥେନ ଅୟୋକନ୍ତକୋ ନାମ ଲୋହଧାତୁୱିସେସୋ ଅତ୍ଥି। ସୋ ଅୟୋଖଣ୍ଡସମୀପଂ ସମ୍ପତ୍ତୋ ତଂ ଅୟୋଖଣ୍ଡଂ କାମେନ୍ତୋ ୱିୟ ଇଚ୍ଛନ୍ତୋ ୱିୟ ଅୟୋଖଣ୍ଡାଭିମୁଖୋ ଚଞ୍ଚଲତି। ସୟଂ ୱା ତଂ ଅୟୋଖଣ୍ଡଂ ଉପଗଚ୍ଛତି। ଅୟୋଖଣ୍ଡଂ ୱା ଅତ୍ତାଭିମୁଖଂ ଆକଡ୍ଢତି, ଅୟୋଖଣ୍ଡୋ ତଦଭିମୁଖୋ ଚଞ୍ଚଲତି, ତଂ ୱା ଉପଗଚ୍ଛତି। ଅୟଂ ଅୟୋକନ୍ତକସ୍ସ ଆଲମ୍ବଣକିରିୟା ନାମ। ଏୱମେୱ ଚିତ୍ତଚେତସିକାନଂ ଆରମ୍ମଣେସୁ ଆଲମ୍ବଣକିରିୟା ଦଟ୍ଠବ୍ବା। ନ କେୱଲଂ ଆରମ୍ମଣେସୁ ଆଲମ୍ବଣ ମତ୍ତଂ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ସତ୍ତସନ୍ତାନେ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନା ଛସୁ ଦ୍ୱାରେସୁ ଆରମ୍ମଣାନଂ ଆପାତାଗମନେ ଏୱ ଖଣେ ଖଣେ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚ ଖଣେ ଖଣେ ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି।

ଯଥା ତଂ ଭେରିତଲେ ଭେରିସଦ୍ଦା ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ହତ୍ଥେନ ପହରଣକାଲେ ଏୱ ଖଣେ ଖଣେ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚ ଖଣେ ଖଣେ ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି। ୱୀଣାସଦ୍ଦା ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନା ୱୀଣାତନ୍ତୀସୁ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱୀଣାଦନ୍ତକେନ ପହରଣକାଲେ ଏୱ ଖଣେ ଖଣେ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚ ଖଣେ ଖଣେ ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତୀତି। ନିଦ୍ଦାୟନ୍ତସ୍ସ ଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତପ୍ପୱତ୍ତି କାଲେପି ପୁବ୍ବଭୱେ ମରଣାସନ୍ନକାଲେ ଛସୁ ଦ୍ୱାରେସୁ ଆପାତ ମାଗତାନି କମ୍ମ କମ୍ମନିମିତ୍ତ ଗତିନିମିତ୍ତାନି ଏୱ ଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତାନଂ ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟୋତି। ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚୟଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୩। ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ

ଦୁୱିଧୋ ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ ସହ ଜାତାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ ଚ। ତତ୍ଥ କତମୋ ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ଆରମ୍ମଣପଚ୍ଚଯେ ୱୁତ୍ତେସୁ ଆରମ୍ମଣେସୁ ଯାନି ଆରମ୍ମଣାନି ଅତିଇଟ୍ଠାନି ହୋନ୍ତି ଅତିକନ୍ତାନି ଅତିମନାପାନି ଗରୁକତାନି। ତାନି ଆରମ୍ମଣାନି ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ତତ୍ଥ ଅତିଇଟ୍ଠାନୀତି ସଭାୱତୋ ଇଟ୍ଠାନି ୱା ହୋନ୍ତୁ ଅନିଟ୍ଠାନି ୱା, ତେନ ତେନ ପୁଗ୍ଗଲେନ ଅତିଇଚ୍ଛିତାନି ଆରମ୍ମଣାନି ଇଧ ଅତିଇଟ୍ଠାନି ନାମ।

ତାନି ପନ ଧମ୍ମତୋ ଦ୍ୱେ ଦୋସମୂଲଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେ ଚ ଦ୍ୱେ ମୋମୂହ ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେ ଚ ଦୁକ୍ଖସହଗତକାଯୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେ ଚ ଠପେତ୍ୱା ଅୱସେସାନି ସବ୍ବାନି କାମାୱଚରଚିତ୍ତଚେତସିକାନି ଚ ରୂପାରୂପ ଲୋକୁତ୍ତରଚିତ୍ତଚେତସିକାନି ଚ ସବ୍ବାନି ଅତିଇଟ୍ଠରୂପାନି ଚ ହୋନ୍ତି।

ତେସୁପି କାମାରମ୍ମଣାନି ଗରୁଂ କରୋନ୍ତସ୍ସେୱ ଆରମ୍ମଣା ଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ଗରୁଂ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ ନ ହୋତି। ଝାନଲାଭିନୋ ପନ ଅତ୍ତନା ପଟିଲଦ୍ଧାନି ମହଗ୍ଗତଝାନାନି ଅରିଯସାୱକା ଚ ଅତ୍ତନା ପଟିଲଦ୍ଧେ ଲୋକୁତ୍ତରଧମ୍ମେ ଗରୁଂ ଅକରୋନ୍ତା ନାମ ନତ୍ଥି।

କତମେ ଧମ୍ମା ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା। ଅଟ୍ଠ ଲୋଭ ମୂଲଚିତ୍ତାନି ଅଟ୍ଠ କାମାୱଚରକୁସଲଚିତ୍ତାନି ଚତ୍ତାରି କାମାୱଚର ଞାଣସମ୍ପଯୁତ୍ତକିରିଯଚିତ୍ତାନି ଅଟ୍ଠ ଲୋକୁତ୍ତରଚିତ୍ତାନି ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

ତତ୍ଥ ଲୋକିଯାନି ଛଠଆରମ୍ମଣାନି ଲୋଭମୂଲଚିତ୍ତାନଂ ପଚ୍ଚଯୋ। ସତ୍ତରସ ଲୋକିଯକୁସଲାନି ଚତୁନ୍ନଂ ଞାଣୱିପ୍ପଯୁତ୍ତ କୁସଲାନଂ। ତାନି କୁସଲାନିଚେୱ ହେଟ୍ଠିମମଗ୍ଗଫଲାନି ଚ ନିବ୍ବାନଞ୍ଚ ଚତୁନ୍ନଂ ଞାଣସମ୍ପଯୁତ୍ତକୁସଲାନଂ। ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଫଲାନି ଚ ନିବ୍ବାନଞ୍ଚ ଚତୁନ୍ନଂ ଞାଣସମ୍ପଯୁତ୍ତକିରିଯାନଂ। ନିବ୍ବାନଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଂ ଲୋକୁତ୍ତର ଚିତ୍ତାନନ୍ତି।

କେନଟ୍ଠେନ ଆରମ୍ମଣଂ, କେନଟ୍ଠେନ ଅଧିପତି। ଆଲମ୍ବି ତଦ୍ବଟ୍ଠେନ ଆରମ୍ମଣଂ, ଆଧିପଚ୍ଚଟ୍ଠେନ ଅଧିପତି। କୋ ଆଧିପଚ୍ଚଟ୍ଠୋ। ଅତ୍ତାନଂ ଗରୁଂ କତ୍ୱା ପୱତ୍ତେସୁ ଚିତ୍ତଚେତସିକେସୁ ଇସ୍ସରଭାୱୋ ଆଧିପଚ୍ଚଟ୍ଠୋ। ଲୋକେ ସାମିକା ୱିଯ ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯ ଧମ୍ମା ଦଟ୍ଠବ୍ବା, ଦାସା ୱିଯ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମା ଦଟ୍ଠବ୍ବା।

ସୁତସୋମଜାତକେ ରାଜା ପୋରିସାଦୋ ମନୁସ୍ସମଂସଂ ଗରୁଂ କରୋନ୍ତୋ ମନୁସ୍ସମଂସହେତୁ ରଜ୍ଜଂ ପହାଯ ଅରଞ୍ଞେ ୱିଚରତି। ତତ୍ଥ ମନୁସ୍ସମଂସେ ଗନ୍ଧରସ ଧମ୍ମା ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ରଞ୍ଞୋ ପୋରିସାଦସ୍ସ ଲୋଭମୂଲଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମୋ। ରାଜା ସୁତ ସୋମୋ ସଚ୍ଚଧମ୍ମଂ ଗରୁଂ କତ୍ୱା ସଚ୍ଚଧମ୍ମହେତୁ ରଜ୍ଜସମ୍ପତ୍ତିଞ୍ଚ ଞାତି ସଙ୍ଘଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ଜୀୱିତଞ୍ଚ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ପୁନ ରଞ୍ଞୋ ପୋରିସାଦସ୍ସ ହତ୍ଥଂ ଉପଗତୋ। ତତ୍ଥ ସଚ୍ଚଧମ୍ମୋ ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ରଞ୍ଞୋ ସୁତସୋମସ୍ସ କୁସଲଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମୋ। ଏସନଯୋ ସବ୍ବେସୁ ଗରୁକତେସୁ ଆରମ୍ମଣେସୁ।

କତମୋ ସହଜାତାଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ଅଧିପତିଭାୱଂ ପତ୍ତା ଚତ୍ତାରୋ ଧମ୍ମା ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ, ଛନ୍ଦୋ ଚିତ୍ତଂ ୱୀରିଯଂ ୱୀମଂସା।

କତମେ ଧମ୍ମା ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା। ଅଧିପତି ସମ୍ପଯୁତ୍ତା ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଚ ଅଧିପତିସମୁଟ୍ଠିତା ଚିତ୍ତଜରୂପଧମ୍ମା ଚ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

କେନଟ୍ଠେନ ସହଜାତୋ, କେନଟ୍ଠେନ ଅଧିପତି।

ସହୁପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନ ସହଜାତୋ, ସହଜାତାନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଅଭିଭୱନଟ୍ଠେନ ଅଧିପତି। ତତ୍ଥ ସହୁପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନାତି ଯୋ ଧମ୍ମୋ ସଯଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନୋ ଅତ୍ତନା ସହଜାତଧମ୍ମେ ଚ ଅତ୍ତନା ସହେୱ ଉପ୍ପାଦେତି, ତସ୍ସ ଅତ୍ତନା ସହଜାତଧମ୍ମାନଂ ସହୁପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନ।

ଅଭିଭୱନଟ୍ଠେନାତି ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରଣଟ୍ଠେନ। ଯଥା ରାଜା ଚକ୍କୱତ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ପୁଞ୍ଞିଦ୍ଧିଯା ସକଲଦୀପୱାସିନୋ ଅଭିଭୱନ୍ତୋ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ୱସେ ୱତ୍ତାପେତି, ସକଲଦୀପୱାସିନୋ ଚ ତସ୍ସ ୱସେ ୱତ୍ତନ୍ତି। ତଥା ଅଧିପତିଟ୍ଠାନପତ୍ତା ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ଧମ୍ମା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ୱିସଯେ ସହଜାତଧମ୍ମେ ଅଭିଭୱନ୍ତା ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତା ଅତ୍ତନୋ ୱସେ ୱତ୍ତାପେନ୍ତି, ସହଜାତଧମ୍ମା ଚ ତେସଂ ୱସେ ୱତ୍ତନ୍ତି। ଯଥା ୱା ସିଲାଥମ୍ଭେ ପଥୱିଧାତୁ ଉଦକକ୍ଖନ୍ଧେ ଆପୋଧାତୁ ଅଗ୍ଗିକ୍ଖନ୍ଧେ ତେଜୋଧାତୁ ୱାତକ୍ଖନ୍ଧେ ୱାଯୋଧାତୁ ଅତ୍ତନା ସହଜାତା ତିସ୍ସୋ ଧାତୁଯୋ ଅଭିଭୱନ୍ତା ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତା ଅତ୍ତନୋ ଗତିଂ ଗମାପେନ୍ତି, ସହଜାତଧାତୁଯୋ ଚ ତାସଂ ଗତିଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଏୱମେୱ ଅଧିପତିଟ୍ଠାନପତ୍ତା ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ଧମ୍ମା ଅତ୍ତନୋ ବଲେନ

ସହଜାତଧମ୍ମେ ଅଭନୋ ଗତିଂ ଗମାପେନ୍ତି, ସହଜାତଧମ୍ମା ଚ ତେସଂ ଗତିଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଏୱଂ ସହଜାତଧମ୍ମାନଂ ଅଭିଭୱନଟ୍ଠେନ।

ଏତ୍ଥ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ, ଯଦି ସହଜାତଧମ୍ମାନଂ ଅଭିଭୱନଟ୍ଠେନ ଅଧିପତିନାମ ସିଯା। ଏୱଂ ସତି ତିଟ୍ଠତୁ ଛନ୍ଦୋ, ଲୋଭୋ ଏୱ ଅଧିପତିନାମ ସିଯା, ସୋ ହି ଛନ୍ଦତୋପି ବଲୱତରୋ ହୁତ୍ୱା ସହ ଜାତଧମ୍ମେ ଅଭିଭୱନ୍ତୋ ପୱତ୍ତତୀତି। ୱୁଚ୍ଚତେ, ବାଲପୁଥୁଜ୍ଜନେସୁ ଏୱ ଲୋଭୋ ଛନ୍ଦତୋ ବଲୱତରୋ ହୋତି, ପଣ୍ଡିତେସୁ ପନ ଛନ୍ଦୋ ଏୱ ଲୋଭତୋ ବଲୱତରୋ ହୁତ୍ୱା ସହଜାତଧମ୍ମେ ଅଭି ଭୱନ୍ତୋ ପୱତ୍ତତି। ସଚେ ହି ଲୋଭୋ ଏୱ ଛନ୍ଦତୋ ବଲୱତରୋ ସିଯା, କଥଂ ଇମେ ସତ୍ତା ଲୋଭସ୍ସ ହତ୍ଥଗତା ଭୱସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ନେକ୍ଖମ୍ମଧମ୍ମେ ପୂରେତ୍ୱା ୱଟ୍ଟଦୁକ୍ଖତୋ ନିସ୍ସରେଯ୍ୟୁଂ। ଯସ୍ମା ପନ ଛନ୍ଦୋ ଏୱ ଲୋଭତୋ ବଲୱତରୋ ହୋତି, ତସ୍ମା ଇମେ ସତ୍ତା ଲୋଭସ୍ସ ହତ୍ଥଗତା ଭୱସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ନେକ୍ଖମ୍ମଧମ୍ମେ ପୂରେତ୍ୱା ୱଟ୍ଟଦୁକ୍ଖତୋ ନିସ୍ସରନ୍ତି। ତସ୍ମା ଛନ୍ଦୋ ଏୱ ଲୋଭତୋ ବଲୱତରୋ ହୋତି, ଛନ୍ଦୋ ଏୱ ଅଧିପତି, ନ ଲୋଭୋତି। ଏସ ନଯୋ ଦୋସାଦୀସୁପୀତି।

ତତ୍ଥ ଲୋକେ ମହନ୍ତେସୁ ସୁଦୁକ୍କରେସୁ ପୁରିସକମ୍ମେସୁ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେସୁ ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ଧମ୍ମା କମ୍ମସିଦ୍ଧିଯା ସଂୱତ୍ତନ୍ତି। କଥଂ।

ହୀନଚ୍ଛନ୍ଦା ବହୁଜ୍ଜନା ମହନ୍ତାନି ସୁଦୁକ୍କରାନି ପୁରିସକମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ନିୱତ୍ତଚ୍ଛନ୍ଦା ହୋନ୍ତି। କାତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ଅମ୍ହାକଂ ଅୱିସଯୋତି ନିରପେକ୍ଖା ଠପେନ୍ତି। ଛନ୍ଦାଧିକୋ ପନ ତାଦିସାନି ପୁରିସକମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ଉଗ୍ଗତଚ୍ଛନ୍ଦୋ ହୋତି, ଅତିୱିଯ କାତୁଂ ଇଚ୍ଛତି, ମମ ୱିସଯୋ ଏସୋତି ଅଧିଟ୍ଠାନଂ ଗଚ୍ଛତି। ସୋ ଛନ୍ଦେନ ଅଭିକଡ୍ଢିତୋ ଯାୱ ତଂ କମ୍ମଂ ନ ସିଜ୍ଝତି, ତାୱ ଅନ୍ତରା ତଂ କମ୍ମଂ ଛଡ୍ଡେତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି। ଏୱଞ୍ଚ ସତି ଅତିମହନ୍ତମ୍ପି ତଂ କମ୍ମଂ ଏକସ୍ମିଂ କାଲେ ସିଦ୍ଧଂ ଭୱିସ୍ସତି।

ହୀନୱୀରିଯା ଚ ବହୁଜ୍ଜନା ତାଦିସାନି କମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ନିୱତ୍ତ ୱୀରିଯା ହୋନ୍ତି, ଇଦଂ ମେ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ବହୁଂ କାଯଦୁକ୍ଖଂ ୱା ଚେତୋଦୁକ୍ଖଂ ୱା ଭୱିସ୍ସତୀତି ନିୱତ୍ତନ୍ତି। ୱୀରିଯାଧିକୋ ପନ ତାଦିସାନି ପୁରିସକମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ଉଗ୍ଗତୱୀରିଯୋ ହୋତି, ଇଦାନେୱ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା କାତୁଂ ଇଚ୍ଛତି। ସୋ ଚିରକାଲମ୍ପି ତଂ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ବହୁଂ କାଯଦୁକ୍ଖଂ ୱା ଚେତୋଦୁକ୍ଖଂ ୱା ଅନୁଭୱନ୍ତୋପି ତସ୍ମିଂ ୱୀରିଯ କମ୍ମେ ନନିବ୍ବିନ୍ଦତି, ମହନ୍ତେନ କମ୍ମୱୀରିଯେନ ୱିନା ଭୱିତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ତାଦିସେନ ୱୀରିଯେନ ରତ୍ତିଦିୱଂ ଖେପେନ୍ତୋ ଚିତ୍ତସୁଖଂ ୱିନ୍ଦତି। ଏୱଞ୍ଚ ସତି ଅତିମହନ୍ତମ୍ପି ତଂ କମ୍ମଂ ଏକସ୍ମିଂ କାଲେ ସିଦ୍ଧଂ ଭୱିସ୍ସତି।

ହୀନଚିତ୍ତା ଚ ବହୁଜ୍ଜନା ତାଦିସାନି କମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ନିୱତ୍ତଚିତ୍ତା ହୋନ୍ତି। ପୁନ ଆରମ୍ଭଣମ୍ପି ନ କରୋନ୍ତି। ଚିତ୍ତାଧିକୋ ପନ ତାଦିସାନି କମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ଉଗ୍ଗତଚିତ୍ତୋ ହୋତି, ଚିତ୍ତଂ ୱିନୋଦେତୁମ୍ପି ନ ସକ୍କୋତି, ନିଚ୍ଚକାଲଂ ତତ୍ଥ ନିବଦ୍ଧଚିତ୍ତୋ ହୋତି। ସୋ ଚିତ୍ତୱସିକୋ ହୁତ୍ୱା ଚିରକାଲମ୍ପି ତଂ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ବହୁଂ କାଯଦୁକ୍ଖଂୱାପୀତିଆଦିନା ଛନ୍ଦାଧିପତିନଯେନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ମନ୍ଦପଞ୍ଞା ଚ ବହୁଜ୍ଜନା ତାଦିସାନି କମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ନିୱତ୍ତପଞ୍ଞା ହୋନ୍ତି, କମ୍ମାନଂ ଆଦିମ୍ପି ନ ପସ୍ସନ୍ତି, ଅନ୍ତମ୍ପି ନ ପସ୍ସନ୍ତି, ଅନ୍ଧକାରେ ପୱିସନ୍ତା ୱିଯ ହୋନ୍ତି, ତାନି କମ୍ମାନି କାତୁଂ ଚିତ୍ତମ୍ପି ନ ନମତି। ପଞ୍ଞାଧିକୋ ପନ ତାଦିସାନି କମ୍ମାନି ଦିସ୍ୱା ଉଗ୍ଗତପଞ୍ଞୋ ହୋତି, କମ୍ମାନଂ ଆଦିମ୍ପି ପସ୍ସତି, ଅନ୍ତମ୍ପି ପସ୍ସତି, ଫଲମ୍ପି ପସ୍ସତି, ଆନିସଂସମ୍ପି ପସ୍ସତି। ସୁଖେନ କମ୍ମସିଦ୍ଧିଯା ନାନାଉପାଯମ୍ପି ପସ୍ସତି। ସୋ ଚିରକାଲମ୍ପି ତଂ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋତିଆଦିନା ୱୀରିଯାଧିପତିନଯେନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଇଧ ପନ ମହତିଯା କମ୍ମୱୀମଂସାଯାତି ଚ ତାଦିସିଯା କମ୍ମ ୱୀମଂସାଯାତି ଚ ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ଏୱଂ ଲୋକେ ମହନ୍ତେସୁ ସୁଦୁକ୍କରେସୁ ପୁରିସକମ୍ମେସୁ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେସୁ ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ଧମ୍ମା କମ୍ମସିଦ୍ଧିଯା ସଂୱତ୍ତନ୍ତି। ଇମେସଞ୍ଚ ଚତୁନ୍ନଂ ଅଧିପତୀନଂ ୱିଜ୍ଜମାନତ୍ତା ଲୋକେ ପୁରିସୱିସେସା ନାମ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ସବ୍ବଞ୍ଞୁବୁଦ୍ଧା ନାମ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ସବ୍ବଞ୍ଞୁବୋଧିସତ୍ତା ନାମ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧା ନାମ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ପଚ୍ଚେକବୋଧିସତ୍ତାନାମ ଦିସ୍ସନ୍ତି, ଅଗ୍ଗସାୱକାନାମ ମହାସାୱକା ନାମ ସାୱକବୋଧିସତ୍ତା ନାମ ଦିସ୍ସନ୍ତି। ଲୋକେପି ଏୱରୂପାନଂ ପୁରିସୱିସେସାନଂ ୱସେନ ସତ୍ତ ଲୋକସ୍ସ ଅତ୍ଥାଯ ହିତାଯ ସୁଖାଯ ପଞ୍ଞାସିପ୍ପୱିସେସା ଚ ପରିଭୋଗୱତ୍ଥୁୱିସେସା ଚ ଦିସ୍ସନ୍ତୀତି।
ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ

କତମୋ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ। ଅନନ୍ତରେ ଖଣେ ନିରୁଦ୍ଧୋ ଚିତ୍ତ ଚେତସିକଧମ୍ମସମୂହୋ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ।

କତମୋ ଧମ୍ମୋ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନୋ। ପଚ୍ଛିମେ ଅନନ୍ତରେ ଏୱ ଖଣେ ଉପ୍ପନ୍ନୋ ଚିତ୍ତଚେତସିକଧମ୍ମସମୂହୋ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନୋ।

ଏକସ୍ମିଂ ଭୱେ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତଂ ପଠମଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତସ୍ସ ଅନନ୍ତର ପଚ୍ଚଯୋ, ପଠମ ଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତଂ ଦୁତିଯଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତସ୍ସ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋତିଆଦିନା ୱତ୍ତବ୍ବୋ।

ଯଦା ପନ ଧମ୍ମଯମକେ ସୁଦ୍ଧାୱାସାନଂ ଦୁତିଯେ ଅକୁସଲେ ଚିତ୍ତେ ୱତ୍ତମାନେତି ୱୁତ୍ତନଯେନ ତସ୍ସ ସତ୍ତସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ଅଭିନୱଂ ଅତ୍ତଭାୱଂ ଆରବ୍ଭ ଏତଂ ମମ ଏସୋହମସ୍ମି ଏସୋ ମେ ଅତ୍ତାତି ପୱତ୍ତଂ ଭୱନିକନ୍ତିକ ତଣ୍ହାସହଗତଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ତଦା ପଠମଂ ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଭୱଙ୍ଗଂ ଚଲତି। ତତୋ ମନୋଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ତତୋ ସତ୍ତ ଭୱନିକନ୍ତିକଜୱନାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ତତୋ ପରଂ ଭୱଙ୍ଗୱାରୋ।

ଅପି ଚ ସୋ ସତ୍ତୋ ତଦା ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଭୱେ କିଞ୍ଚି ନ ଜାନାତି, ପୁବ୍ବଭୱେ ଅତ୍ତନା ଅନୁଭୂତଂ ଆରମ୍ମଣଂ ଅନୁସ୍ସରମାନୋ ଅଚ୍ଛତି। ୱତ୍ଥୁସ୍ସ ପନ ଅତିଦୁବ୍ବଲତ୍ତା ତଞ୍ଚ ଆରମ୍ମଣଂ ଅପରିବ୍ଯତ୍ତମେୱ ହୋତି। ତଂ ଆରବ୍ଭ ଉଦ୍ଧଚ୍ଚସହଗତଚିତ୍ତମେୱ ବହୁଲଂ ପୱତ୍ତତି।

ଯଦା ଗବ୍ଭୋ ଥୋକଂ ୱଡ୍ଢମାନୋ ହୋତି ଅତିରେକଦ୍ୱେମାସଂ ଗତୋ, ତଦା ଚକ୍ଖାଦୀନି ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି ପରିପୁଣ୍ଣାନି ହୋନ୍ତି। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ମାତୁଗବ୍ଭେ ଆଲୋକାଦୀନଂ ପଚ୍ଚଯାନଂ ଅଭାୱତୋ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣାଦୀନି ଚତ୍ତାରି ୱିଞ୍ଞାଣାନି ନୁପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, କାଯୱିଞ୍ଞାଣମନୋୱିଞ୍ଞାଣାନି ଏୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ସୋ ସତ୍ତୋ ମାତୁଯା ଇରିଯାପଥପରିୱତ୍ତନାଦୀସୁ ବହୂନି ଦୁକ୍ଖଦୋମନସ୍ସାନି ପଚ୍ଚନୁଭୋତି। ୱିଜାଯନକାଲେ ପନ ଭୁସଂ ଦୁକ୍ଖଂ ନିଗଚ୍ଛତିଯେୱ। ୱିଜାଯିତ୍ୱାପି ଯାୱ ୱତ୍ଥୁରୂପାନି ମୁଦୂନି ହୋନ୍ତି, ପରିପାକଂ ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତାୱ ସୋ ଅତିମନ୍ଦରୂପୋ ଉତ୍ତାନସେଯ୍ଯକୋ ହୁତ୍ୱା ଅଚ୍ଛତି। ନ କିଞ୍ଚି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ଆରମ୍ମଣଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତି। ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ପୁରିମ ଭୱାନୁସାରୀ ଏୱ ତସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାଣଂ ହୋତି। ସଚେ ସୋ ନିରଯ ଭୱତୋ ଆଗତୋ ହୋତି, ସୋ ୱିରୂପମୁଖବହୁଲୋ ହୋତି। ପୁରିମାନି ନିରଯାରମ୍ମଣାନି ଆରବ୍ଭ ଖଣେ ଖଣେ ୱିରୂପମୁଖମସ୍ସ ପଞ୍ଞାଯତି। ଅଥ ଦେୱଲୋକତୋ ଆଗତୋ ହୋତି, ଦିବ୍ବାନି ଆରମ୍ମଣାନି ଆରବ୍ଭ ୱିପ୍ପସନ୍ନମୁଖବହୁଲୋ ହୋତି, ଖଣେ ଖଣେ ମିହିତମୁଖମସ୍ସ ପଞ୍ଞାଯତି।

ଯଦା ପନ ୱତ୍ଥୁରୂପାନି ତିକ୍ଖାନି ହୋନ୍ତି, ପରିପାକଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ୱିଞ୍ଞାଣାନି ଚସ୍ସ ସୁୱିସଦାନି ପୱତ୍ତନ୍ତି। ତଦା ଅମନ୍ଦରୂପୋ ହୁତ୍ୱା କୀଳଅନ୍ତୋ ଲୀଳଅନ୍ତୋ ମୋଦନ୍ତୋ ପମୋଦନ୍ତୋ ଅଚ୍ଛତି। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନେ ଆରମ୍ମଣାନି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତି। ମାତୁଭାସଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତି। ଇଧ ଲୋକାନୁସାରୀ ୱିଞ୍ଞାଣମସ୍ସ ବହୁଲଂ ପୱତ୍ତତି। ପୁରିମଜାତିଂ ପମୁସ୍ସତି।

କିଂ ପନ ସବ୍ବୋପି ସତ୍ତୋ ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ଏୱ ପୁରିମଂ ଜାତିଂ ପମୁସ୍ସତୀତି ଚେ। ନ ସବ୍ବୋପି ସତ୍ତୋ ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ଏୱ ପମୁସ୍ସତି। କୋଚି ଅତିରେକତରଂ ଗବ୍ଭୱାସଦୁକ୍ଖେନ ପରିପୀଳଇତୋ ଗବ୍ଭେ ଏୱ ପମୁସ୍ସତି। କୋଚି ୱିଜାଯନକାଲେ, କୋଚି ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ପମୁସ୍ସତି। କୋଚି ଇତୋପରମ୍ପି ଦହରକାଲେ ନ ପମୁସ୍ସତି। ୱୁଡ୍ଢକାଲେ ଏୱ ପମୁସ୍ସତି। କୋଚି ଯାୱଜୀୱଂପି ନ ପମୁସ୍ସତି। ଦ୍ୱେ ତଯୋ ଭୱେ ଅନୁସ୍ସରନ୍ତୋପି ଅତ୍ଥିଯେୱ। ଇମେ ଜାତିସ୍ସରସତ୍ତା ନାମ ହୋନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ୱିଜାଯନକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଛଦ୍ୱାରିକୱୀଥିଚିତ୍ତାନି ପୱତ୍ତନ୍ତି। ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାରମ୍ମଣଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖଣତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଛଦ୍ୱାରିକୱୀଥି ଚିତ୍ତାନି ପରିପୁଣ୍ଣାନି ପୱତ୍ତନ୍ତି। ସବ୍ବତ୍ଥପି ପୁରିମଂ ପୁରିମଂ ଅନନ୍ତରେ ନିରୁଦ୍ଧଂ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଛିମସ୍ସ ପଚ୍ଛିମସ୍ସ ଅନନ୍ତରେ ଉପ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସ ଅନନ୍ତର ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି। ଅଯଞ୍ଚ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ ନାମ ଅନମତଗ୍ଗେ ସଂସାରେ ଏକସ୍ସ ସତ୍ତସ୍ସ ଏକପ୍ପବନ୍ଧୋ ଏୱ ହୋତି। ଯଦା ସତ୍ତୋ ଅରହତ୍ତ ମଗ୍ଗଂ ଲଭିତ୍ୱା ଖନ୍ଧପରିନିବ୍ବାନଂ ପାପୁଣାତି, ତଦା ଏୱ ସୋ ପବନ୍ଧୋ ଛିଜ୍ଜତି।

କେନଟ୍ଠେନ ଅନନ୍ତରୋ, କେନଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋତି। ଅତ୍ତନୋ ଅନନ୍ତରେ ଅତ୍ତସଦିସସ୍ସ ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନ ଅନନ୍ତରୋ, ଉପକାରକଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋ। ତତ୍ଥ ଅତ୍ତସଦିସସ୍ସାତି ସାରମ୍ମଣ ଭାୱେନ ଅତ୍ତନା ସଦିସସ୍ସ। ସାରମ୍ମଣଭାୱେନାତି ଚ ଯୋ ଧମ୍ମୋ ଆରମ୍ମଣେନ ୱିନା ନ ପୱତ୍ତତି, ସୋ ସାରମ୍ମଣୋ ନାମ, ଏୱଂ ସାରମ୍ମଣଭାୱେନ। ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନାତି ପୁରିମସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତେ ନିରୁଦ୍ଧେପି ତସ୍ସ ଚିନ୍ତନକିରିଯାୱେଗୋ ନ ୱୂପସମ୍ମତି,

ପଚ୍ଛିମଂ ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା ଏୱ ୱୂପସମ୍ମତି, ଏୱଂ ପଚ୍ଛିମସ୍ସ ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନ।

ତତ୍ଥ ପୁରିମା ପୁରିମା ମାତୁପରମ୍ପରା ୱିଯ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯପରମ୍ପରା ଦଟ୍ଠବ୍ବା। ପଚ୍ଛିମା ପଚ୍ଛିମା ଧୀତୁପରମ୍ପରା ୱିଯ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନପରମ୍ପରା ଦଟ୍ଠବ୍ବା। ଏୱଂ ସନ୍ତେ ଅରହନ୍ତାନଂ ସବ୍ବପଚ୍ଛିମଂ ପରିନିବ୍ବାନଚିତ୍ତମ୍ପି ପୁନ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତସଙ୍ଖାତଂ ଧମ୍ମନ୍ତରଂ ଉପ୍ପାଦେଯ୍ଯାତି। ନ ଉପ୍ପାଦେଯ୍ଯ। କସ୍ମା, ତଦା କମ୍ମକିଲେସୱେଗାନଂ ସବ୍ବସୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧିଭାୱେନ ଅଚ୍ଚନ୍ତସନ୍ତତରତ୍ତା ତସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସାତି। ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯ ଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୫। ସମନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ

ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମୱିଭାଗୋ ଚ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମୱିଭାଗୋ ଚ ଅନନ୍ତପଚ୍ଚଯ ସଦିସୋ।

କେନଟ୍ଠେନ ସମନନ୍ତରୋତି। ସୁଟ୍ଠୁ ଅନନ୍ତରଟ୍ଠେନ ସମନନ୍ତରୋ। ଯଥା ସିଲାଥମ୍ଭାଦୀସୁ ରୂପକଲାପା ଏକାବଦ୍ଧା ସମାନାପି ରୂପ ଧମ୍ମଭାୱେନ ସଣ୍ଠାନ ଜାତିକତ୍ତା ମଜ୍ଝେ ପରିଚ୍ଛେଦରୂପସହିତା ଏୱ ହୋନ୍ତି। ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ରୂପକଲାପାନଂ ମଜ୍ଝେ ଅନ୍ତରଂ ନାମ ୱିୱରଂ ନାମ ଅତ୍ଥିଯେୱ। ନ ତଥା ପୁରିମପଚ୍ଛିମାନଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଚିତ୍ତଚେତସିକ କଲାପାନଂ ମଜ୍ଝେ। ତେ ପନ ଅରୂପଧମ୍ମଭାୱେନ ଅସଣ୍ଠାନ ଜାତିକତ୍ତା ମଜ୍ଝେ ପରିଚ୍ଛେଦଧମ୍ମସ୍ସ ନାମ କସ୍ସଚି ଆକାସୱିୱରସ୍ସ ଅଭାୱତୋ ସବ୍ବସୋ ଅନ୍ତର ରହିତା ଏୱ ହୋନ୍ତି। ଲୋକସ୍ସପି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ କଲାପାନଂ ଅନ୍ତରଂ ନାମ ନ ଦିସ୍ସତି। ତତୋ ଇମେ ସତ୍ତା ଚିତ୍ତଂ ନାମ ନିଚ୍ଚଂ ଧୁୱଂ ଥାୱରଂ ଅୱିପରିଣାମଧମ୍ମନ୍ତି ଏୱଂ ଚିତ୍ତେ ନିଚ୍ଚସଞ୍ଞିନୋ ହୋନ୍ତି। ଏୱଂ ସୁଟ୍ଠୁ ଅନନ୍ତରଟ୍ଠେନ ସମନନ୍ତରୋ। ଅନନ୍ତରଟ୍ଠେନାତି ଚ ଅତ୍ତନୋ ଅନନ୍ତରେ ଅତ୍ତସଦିସସ୍ସ ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନଟ୍ଠେନାତି ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତମେୱ।

ଏୱଂ ସନ୍ତେ ନିରୋଧସମାପତ୍ତିକାଲେ ପୁରିମଚିତ୍ତଂ ନାମ ନେୱସଞ୍ଞାନାସଞ୍ଞାଯତନଚିତ୍ତଂ, ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତଂ ନାମ ଅରିଯଫଲଚିତ୍ତଂ, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଚିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତରେ ଏକରତ୍ତିଦିୱମ୍ପି ଦ୍ୱେରତ୍ତିଦିୱାନିପି।ଲ। ସତ୍ତରତ୍ତିଦିୱାନିପି ଅଚିତ୍ତକୋ ହୋତି। ଅସଞ୍ଞସତ୍ତଭୂମିଯଂପି ପୁରିମେ କାମଭୱେ ଚୁତିଚିତ୍ତଂ ପୁରିମଚିତ୍ତଂ ନାମ। ପଚ୍ଛିମେ କାମଭୱେ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତଂ ନାମ, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଚିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତରେ ଅସଞ୍ଞସତ୍ତଭୱେ ପଞ୍ଚକପ୍ପସତାନି ପୁଗ୍ଗଲୋ ଅଚିତ୍ତକୋ ତିଟ୍ଠତି। ତତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ପୁରିମଚିତ୍ତାନି ଅତ୍ତନୋ ଅନନ୍ତରେ ଅତ୍ତସଦିସସ୍ସ ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନପଚ୍ଚଯସତ୍ତିରହିତାନି ହୋନ୍ତୀତି। ନ ହୋନ୍ତି। ମହନ୍ତେହି ପନ ଭାୱନାପଣିଧିବଲେହି ପଟିବାହିତତ୍ତା ପୁରିମଚିତ୍ତାନି ଚ ନିରୁଜ୍ଝମାନାନି ଅନନ୍ତରେ ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନ ସତ୍ତିସହିତାନି ଏୱ ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି। ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତାନି ଚ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନାନି ତସ୍ମିଂ ଖଣେ ଏକାବଦ୍ଧଭାୱେନ ଅନୁପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଚିରକାଲେ ଏୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ନ ଚ ଏତ୍ତକମତ୍ତେନ ପୁରିମଚିତ୍ତାନଂ ଅନନ୍ତରେ ଧମ୍ମନ୍ତରସ୍ସ ଉପ୍ପାଦନ ସତ୍ତିନାମ ନତ୍ଥୀତି ଚ, ତେ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯଧମ୍ମା ନାମ ନ ହୋନ୍ତୀତି ଚ ସକ୍କା ୱତ୍ତୁଂ। ଯଥା ତଂ ରଞ୍ଞୋ ଯୋଧା ନାମ ଅତ୍ଥି, କଦାଚି ରାଜା କାଲଂ ଞତ୍ୱା ତୁମ୍ହେ ଇଦାନି ମାଯୁଜ୍ଝଥ, ଯୁଦ୍ଧକାଲୋ ନ ହୋତି, ଅସୁକସ୍ମିଂ କାଲେ ଏୱ ଯୁଜ୍ଝଥାତି ୱଦେଯ୍ୟ। ତେ ଚ ତଦା ଅଯୁଜ୍ଝମାନା ୱିଚରେଯ୍ୟୁଂ। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ତେସଂ ଯୁଜ୍ଝନସତ୍ତି ନାମ ନତ୍ଥୀତି ଚ, ତେ ଯୋଧା ନାମ ନ ହୋନ୍ତୀତି ଚ ନ ସକ୍କା ୱତ୍ତୁନ୍ତି।

ଏତ୍ଥ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ, ଇମସ୍ମିଂ ପଚ୍ଚଯେ ତେ ପନ ଅରୂପଧମ୍ମଭାୱେନ ଅସଣ୍ଠାନ ଜାତିକତ୍ତା ମଜ୍ଝେପରିଚ୍ଛେଦଧମ୍ମସ୍ସ ନାମ କସ୍ସଚି ଅଭାୱତୋ ସବ୍ବସୋ ଅନ୍ତରରହିତା ଏୱ ହୋନ୍ତୀତି ୱୁତ୍ତଂ। ଏୱଂ ସନ୍ତେ ପୁବ୍ବେ ଆରମ୍ମଣ ପଚ୍ଚଯେ ଭେରିସଦ୍ଦୱୀଣାସଦ୍ଦୋପମାହି ଯୋ ଚିତ୍ତାନଂ ଖଣେ ଖଣେ ଉପ୍ପାଦୋ ଚ ନିରୋଧୋ ଚ ୱୁତ୍ତୋ, ସୋ ଅମ୍ହେହି କଥଂ ପଚ୍ଚେତବ୍ବୋତି। ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱିରୁଦ୍ଧାନଂ ନାନାଚିତ୍ତାନଂ ଖଣମତ୍ତେପି ପୁବ୍ବାପର ପରିୱତ୍ତନସ୍ସ ଲୋକେ ପଞ୍ଞାଯନତୋ। ଅଯମତ୍ଥୋ ପୁବ୍ବେ ଚିତ୍ତ ଯମକଦୀପନିଯଂ ୱିତ୍ଥାରତୋ ୱୁତ୍ତୋଯେୱାତି। ସମନନ୍ତରପଚ୍ଚଯ ଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୬। ସହଜାତପଚ୍ଚଯୋ

ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମୱିଭାଗୋ ଚ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମୱିଭାଗୋଚ ୱୁଚ୍ଚତି। ଏକତୋ ଉପ୍ପନ୍ନା ସବ୍ବେପି ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସହଜାତ ପଚ୍ଚଯା ଚ ହୋନ୍ତି ସହଜାତପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା ଚ। ପଟିସନ୍ଧିନାମକ୍ଖନ୍ଧା ଚ ପଟିସନ୍ଧିସହଜାତଂ ହଦଯୱତ୍ଥୁ ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସହଜାତପଚ୍ଚଯା ଚ ହୋନ୍ତି ସହଜାତପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା ଚ। ସବ୍ବାନି ମହାଭୂତାନିପି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସହଜାତପଚ୍ଚଯା ଚ ହୋନ୍ତି ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମା ଚ। ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣେ ସବ୍ବାନି କମ୍ମଜରୂପାନି ଚ ପୱତ୍ତିକାଲେ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣେ ତେନ ତେନ ଚିତ୍ତେନ ଜାତାନି ସବ୍ବାନି ଚିତ୍ତଜରୂପାନି ଚ ସହଜାତଚିତ୍ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନାନି ନାମ। ସବ୍ବାନି ଉପାଦାରୂପାନି ସହଜାତମହାଭୂତାନଂ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନାନି ନାମ।

କେନଟ୍ଠେନ ସହଜାତୋ, କେନଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋ। ସହ ଜାନନଟ୍ଠେନ ସହଜାତୋ, ଉପକାରକଟ୍ଠେନ ପଚ୍ଚଯୋ। ତତ୍ଥ ସହଜାନନଟ୍ଠେନାତି ଯୋ ଧମ୍ମୋ ଜାଯମାନୋ ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନେହି ଧମ୍ମେହି ସହେୱ ସଯଞ୍ଚ ଜାଯତି ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନେ ଚ ଧମ୍ମେ ଅତ୍ତନା ସହେୱ ଜନେତି ଉପ୍ପାଦେତି, ତସ୍ସ ସୋ ଅତ୍ଥୋ ସହଜାନନଟ୍ଠୋ ନାମ।

ଯଥା ସୂରିଯୋ ନାମ ଉଦଯନ୍ତୋ ସୂରିଯାତପେ ଚ ସୂରିଯା ଲୋକେ ଚ ଅତ୍ତନା ସହେୱ ଜନଯନ୍ତୋ ଉଦେତି। ଯଥା ଚ ପଦୀପୋ ନାମ ଜଲନ୍ତୋ ପଦୀପାତପେ ଚ ପଦୀପାଲୋକେ ଚ ଅତ୍ତନା ସହେୱ ଜନଯନ୍ତୋ ଜଲତି। ଏୱମେୱଂ ଅଯଂ ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନୋ ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମେ ଅତ୍ତନା ସହେୱ ଉପ୍ପାଦେତି। ତତ୍ଥ ସୂରିଯୋ ୱିଯ ଏକମେକୋ ନାମ ଧମ୍ମୋ, ସୂରିଯାତପା ୱିଯ ତଂସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମା, ସୂରିଯାଲୋକା ୱିଯ ସହଜାତରୂପଧମ୍ମା। ତଥା ସୂରିଯୋ ୱିଯ ଏକମେକୋ ମହାଭୂତରୂପଧମ୍ମୋ, ସୂରିଯାତପା ୱିଯ ସହଜାତମହାଭୂତଧମ୍ମା, ସୂରିଯାଲୋକା ୱିଯ ସହଜାତୌପାଦାରୂପଧମ୍ମା, ଏସ ନଯୋ ପଦୀପୁପମାଯପୀତି। ସହଜାତପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୭। ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞପଚ୍ଚଯୋ

ସହଜାତପଚ୍ଚଯେ ୱିଭଜ୍ଜେସୁ ଧମ୍ମେସୁ ଯୋ ଯୋ ପଚ୍ଚଯ ଧମ୍ମୋତି ୱୁତ୍ତୋ, ସୋ ସୋ ଏୱ ଇଧ ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମୋ ଚେୱ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନ ଧମ୍ମୋ ଚ ହୋତି। ସବ୍ବେପି ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମା ଚ ହୋନ୍ତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମା। ସହଜାତା ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମା ଚ ହୋନ୍ତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମା ଚ। ପଟିସନ୍ଧିନାମକ୍ଖନ୍ଧା ଚ ପଟିସନ୍ଧି ସହଜାତଂ ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମା ଚ ହୋନ୍ତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମା ଚ। ଅତ୍ଥୋ ସୁୱିଞ୍ଞେଯ୍ୟୋଯେୱ।

ଯଥା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ନିସ୍ସାଯ ଉସ୍ସାପିତା ତଯୋ ଦଣ୍ଡା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ନିସ୍ସଯା ଚ ହୋନ୍ତି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ନିସ୍ସିତା ଚ। ତେସୁ ଏକମେକସ୍ମିଂ ଉସ୍ସିତେ ସବ୍ବେ ଉସ୍ସିତା ହୋନ୍ତି, ଏକମେକସ୍ମିଂ ପତନ୍ତେ ସବ୍ବେ ପତନ୍ତି। ଏୱଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଧମ୍ମା ଚ ଦଟ୍ଠବ୍ବା।

ଏତ୍ଥ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ, ସବ୍ବେ ଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଚିତ୍ତପଚ୍ଚଯଂ ଅଲଭ ମାନା ଉପ୍ପଜ୍ଜିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତୀତି ଯୁତ୍ତଂ। କସ୍ମା। ଫୁସନାଦୀନଂ ଚେତସିକ କିଚ୍ଚାନଂ ୱିଜାନନକିଚ୍ଚପୁବ୍ବଙ୍ଗମତ୍ତା, ମନୋପୁବ୍ବଙ୍ଗମାତି ହି ୱୁତ୍ତଂ। ଚିତ୍ତଂ ପନ ଚେତସିକପଚ୍ଚଯଂ ଅଲଭମାନଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତୁଂ ନ ସକ୍କୋତୀତି ନ ଯୁଜ୍ଜେଯ୍ୟାତି। ୱୁଚ୍ଚତେ, ଚେତସିକଧମ୍ମା ନାମ ଚିତ୍ତସ୍ସ ସହାଯଙ୍ଗାନି ହୋନ୍ତି। ତସ୍ମା ତେହି ୱିନା ଚିତ୍ତମ୍ପି ଉପ୍ପଜ୍ଜିତୁଂ ନ ସକ୍କୋତିଯେୱ। ଏସେୱ ନଯୋ ଚତୂସୁ ମହାଭୂତେସୁପୀତି। ଉପାଦାରୂପାନି ପନ ମହାଭୂତାନଂ ନିସ୍ସନ୍ଦମତ୍ତତ୍ତା ସହାଯଙ୍ଗାନି ନ ହୋନ୍ତୀତି। ନନୁ ଆହାରରୂପଞ୍ଚ ଜୀୱିତରୂପଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯୱିସେସତ୍ତା ସହାଯଙ୍ଗଂ ହୋତୀତି। ୱୁଚ୍ଚତେ, ଠିତିଯା ଏୱ ସହାଯଙ୍ଗଂ ହୋତି। ନ ଉପ୍ପାଦେ। ଇଧ ପନ ଉପ୍ପାଦେ ସହାଯଙ୍ଗଂ ଅଧିପ୍ପେତନ୍ତି। ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

୮। ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ

ତିଵିଧୋ ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ, ସହଜାତନିସ୍ସଯୋ ଵତ୍ଥୁ ପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ ଵତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ।

ତତ୍ଥ କତମୋ ସହଜାତନିସ୍ସଯୋ। ସଙ୍ଖୋ ସହଜାତ ପଚ୍ଚଯୋ ସହଜାତନିସ୍ସଯୋ। ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ପଚ୍ଚଯଵିଭାଗୋ ଚ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଵିଭାଗୋ ଚ ସହଜାତପଚ୍ଚଯେ ଵୁତ୍ତନଯେନ ଵେଦିତବ୍ବୋ।

କତମୋ ପନ ଵତ୍ଥୁପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ। ଛ ଵତ୍ଥୂନି ଚକ୍ଖୁ ଵତ୍ଥୁ ସୋତଵତ୍ଥୁ ଘାନଵତ୍ଥୁ ଜିଵ୍ହାଵତ୍ଥୁ କାଯଵତ୍ଥୁ ହଦଯଵତ୍ଥୁ। ଇମାନି ଛଵତ୍ଥୂନି ପଵତ୍ତିକାଲେ ସତ୍ତାନଂ ଵିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ଵତ୍ଥୁପୁରେ ଜାତନିସ୍ସଯୋ।

ଵତ୍ଥୁରୂପମେଵ ପୁରେଜାତଂ ହୁତ୍ଵା ନିସ୍ସଯୋ ଵତ୍ଥୁପୁରେଜାତ ନିସ୍ସଯୋ। ତତ୍ଥ ଚିତ୍ତଚେତସିକାନଂ ନିସ୍ସଯଟ୍ଠାନଟ୍ଠେନ ଵତ୍ଥୁ ନାମ। ପୁରେଜାତନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଧମ୍ମସ୍ସ ଉପ୍ପତ୍ତିକ୍ଖଣତୋ ପୁରିମେ ଖଣେ ଜାତଂ।

ତତ୍ଥ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତଂ ତଦା ପୁରେଜାତସ୍ସ ଵତ୍ଥୁରୂପସ୍ସ ଅଭାଵତୋ ଅତ୍ତନା ସହୁପ୍ପନ୍ନମେଵ ହଦଯଵତ୍ଥୁରୂପଂ ନିସ୍ସାଯ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ପଠମ ଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତଂ ପନ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନହଦଯ ଵତ୍ଥୁରୂପଂ ନିସ୍ସାଯ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ଦୁତିଯଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତଂ ପଠମଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନଂ ନିସ୍ସାଯ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ଏଵଂ ତତିଯଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତଂ ଦୁତିଯ ଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନନ୍ତିଆଦିନା ଯାଵମରଣାସନ୍ନକାଲା ଦ୍ଵିନ୍ନଂ ମନୋଧାତୁମନୋଵିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ଵତ୍ଥୁପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ ଵେଦିତବ୍ବୋ।

ଯଥା ଵୀଣାସଦ୍ଦା ନାମ ଵୀଣାତନ୍ତୀସୁ ଵୀଣାଦଣ୍ଡକେହି ପହରଣଵେଗେନ ଏଵ ଜାଯନ୍ତି, ନୋ ଅଞ୍ଞଥା। ତଥା ପଞ୍ଚଵିଞ୍ଞାଣାନି ନାମ ପଞ୍ଚଵତ୍ଥୁସଙ୍ଘାଟେସୁ ପଞ୍ଚଦ୍ଵାରେସୁ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଆରମ୍ମଣାନଂ ଆପାତା ଗମନଵେଗେନ ଏଵ ଜାଯନ୍ତି, ନୋ ଅଞ୍ଞଥା।

ଆପାତାଗମନଞ୍ଚ ତେସଂ ଦ୍ଵାରାରମ୍ମଣାନଂ ଠିତିପତ୍ତକାଲେ ଏଵ ହୋତି। ଆପାତାଗମନପଚ୍ଚଯା ଚ ଦ୍ଵିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଭଵଙ୍ଗଂ ଚଲତି। ଭଵଙ୍ଗଚଲନ ପଚ୍ଚଯା ଚ ଆଵଜ୍ଜନଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ଆଵଜ୍ଜନପଚ୍ଚଯା ଚ ତାନି ପଞ୍ଚଵିଞ୍ଞାଣାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ତସ୍ମା ଚକ୍ଖାଦୀନି ପଞ୍ଚଵତ୍ଥୂନି ପୁରେ ଅତୀତଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣେ ଉପ୍ପନ୍ନାନି ଏଵ ପଞ୍ଚଵିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ଵତ୍ଥୁପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି।

ମରଣାସନ୍ନକାଲେ ପନ ସଦ୍ଧାନି ଛ ଵତ୍ଥୂନି ଚୁତିଚିତ୍ତତୋ ପୁରେ ସତ୍ତରସମସ୍ସ ଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣେ ଏଵ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ତତୋ ପରଂ ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ତସ୍ମା ମରଣାସନ୍ନକାଲେ ଭଵଙ୍ଗଚିତ୍ତାନି ଚ ସଦ୍ଧାନି ଛଦ୍ଵାରିକଵୀଥିଚିତ୍ତାନି ଚ ଚୁତିଚିତ୍ତଞ୍ଚ ପୁରେତରଂ ଉପ୍ପନ୍ନାନି ତାନିଯେଵ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ଵତ୍ଥୂନି ନିସ୍ସାଯ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଅଯଂ ଵତ୍ଥୁପୁରେଜାତ ନିସ୍ସଯୋ।

କତମୋ ପନ ଵତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ। ଯଦା ଅତ୍ତନୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଵତ୍ଥୁରୂପଂ ଆରବ୍ଭ ଯଂ ରୂପଂ ନିସ୍ସାଯ ମମ ମନୋଵିଞ୍ଞାଣଂ ଵତ୍ତତି, ଏତଂ ମମ ଏସୋ ହମସ୍ମି ଏସୋ ମେ ଅତ୍ତାତି ଏଵଂ ତଣ୍ହାମାନ ଦିଟ୍ଠୀହି ଗହଣଵସେନ ଵା ଏତଂ ଅନିଚ୍ଚଂ ଏତଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଏତଂ ଅନତ୍ତାତି ଏଵଂ ସମ୍ମସନଵସେନ ଵା ଆଵଜ୍ଜନାଦୀନି ମନୋଦ୍ଵାରିକଵୀଥି ଚିତ୍ତାନି ପଵତ୍ତନ୍ତି। ତଦା ତଂ ତଂ ଵତ୍ଥୁରୂପଂ ପଚ୍ଚେକଂ ତେସଂ ନିସ୍ସଯଵତ୍ଥୁ ଚ ହୋତି ତେସଂ ଆରମ୍ମଣଞ୍ଚ। ତସ୍ମା ତଂ ତଂ ହଦଯରୂପଂ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦସ୍ସ ଵତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି। ଅଯଂ ଵତ୍ଥାରମ୍ମଣ ପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ। ଏଵଂ ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ ତିଵିଧୋ ହୋତି।

ଇଧ ସୁତ୍ତନ୍ତନିସ୍ସଯୋପି ଵତ୍ତବ୍ବୋ। ଇମେ ମନୁସ୍ସା ଵା ତିରଚ୍ଛାନଗତା ଵା ରୁକ୍ଖାଦଯୋ ଵା ମହାପଥଵିଯଂ ପତିଟ୍ଠିତା, ମହା ପଥଵୀ ଚ ହେଟ୍ଠା ମହାଉଦକକ୍ଖନ୍ଧେ, ମହାଉଦକକ୍ଖନ୍ଧୋ ଚ ହେଟ୍ଠା ମହାଵାତକ୍ଖନ୍ଧେ, ମହାଵାତକ୍ଖନ୍ଧୋ ଚ ହେଟ୍ଠା ଅଜଟାକାସେ, ମନୁସ୍ସା ଗେହେସୁ, ଭିକ୍ଖୂ ଵିହାରେସୁ, ଦେଵା ଦିବ୍ବଵିମାନେସୂତିଆଦିନା ସବ୍ବଂ ଲୋକପ୍ପଵତ୍ତିଂ ଞତ୍ଵା ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ ଵେଦିତବ୍ବୋ। ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଉପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ

ତିଵିଧୋ ଉପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ, ଆରମ୍ମଣୂପନିସ୍ସଯୋ ଅନନ୍ତରୂପନିସ୍ସଯୋ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋ। ତତ୍ଥ ଆରମ୍ମଣୂପ ନିସ୍ସଯୋ ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପଚ୍ଚଯସଦିସୋ, ଅନନ୍ତରୂପନିସ୍ସଯୋ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯସଦିସୋ।

କତମୋ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋ। ସବ୍ବେପି ଅତୀତାନାଗତ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନା ଅଜ୍ଝତ୍ତବହିଦ୍ଧାଭୂତା ଚିତ୍ତଚେତସିକରୂପଧମ୍ମା ଚ ନିବ୍ବାନଞ୍ଚ ପଞ୍ଞତ୍ତି ଚ ସବ୍ବେସଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ଚିତ୍ତଚେତସିକାନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଯଥାରହଂ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋ।

ତତ୍ଥ ଅତୀତୋ ପରିନିବ୍ବୁତୋ ଅମ୍ହାକଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଚ ଧମ୍ମୋ ଚ ଅରିଯସାଵକସଙ୍ଘୋ ଚ ସମ୍ମୁତିସଙ୍ଘପରମ୍ପରା ଚ ଅମ୍ହାକଂ ପଚ୍ଛିମ ଜନାନଂ କୁସଲୁପ୍ପତ୍ତିଯା ପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ତଥା ଲୋକେ ଅତୀତା କାଲଙ୍କତା ମାତାପିତରୋ ଚ ଆଚରିଯା ଚ ପଣ୍ଡିତସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଚ ପାକଟା ନାନାତିତ୍ଥାଚରିଯା ଚ ମହିଦ୍ଧିକା ମହାନୁଭାଵା ପୋରାଣକରାଜାନୋ ଚ ପଚ୍ଛିମକାନଂ ଜନାନଂ କୁସଲୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ଅକୁସଲୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ସୁଖଦୁକ୍ଖୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ପକତୂପନିସ୍ସଯୋ। ତଥା ହି ତେ ପଚ୍ଛିମକାନଂ ଜନାନଂ ଅତ୍ଥାଯ ନାନାସଦ୍ଧମ୍ମପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ ଵା ନାନାଅସଦ୍ଧମ୍ମପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ ଵା ନାନାଲୋକୂପକରଣାନି ଵା ପୁରେ ପଟ୍ଠପେସୁଂ। ପଚ୍ଛିମଜନା ଚ ତେହି ପଟ୍ଠପିତେସୁ ଦାନସୀଲାଦିଧମ୍ମେସୁ ଵା ଲୋକଚାରିତ୍ତ କୁଲଗୋତ୍ତଚାରିତ୍ତ ଧମ୍ମେସୁ ଵା ନାନାଦିଟ୍ଠିଵାଦେସୁ ଵା ନାନାକମ୍ମାଯତନସିପ୍ପାଯତନ ଵିଜ୍ଜାଠାନେସୁ ଵା ଯଥାପଟ୍ଠପିତେସୁ ଗାମନିଗମନଗରଖେତ୍ତଵତ୍ଥୁ ତଳାକପୋକ୍ଖରଣିଆଵାଟାଦୀସୁ ଵା ଗେହରଥସକଟନାଵା ସମ୍ପୋତସମ୍ବନ୍ଧାଦୀସୁ ଵା ଜାତରୂପରଜତମଣିମୁତ୍ତାଦୀସୁ ଵା ଦାଯଜ୍ଜଂ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତା ଲୋକେ ଵତ୍ତନ୍ତି।

ଅନାଗତୋପି ମେତ୍ତେଯ୍ୟୋ ନାମ ବୁଦ୍ଧୋ ଚ ତସ୍ସ ଧମ୍ମୋ ଚ ତସ୍ସ ସଙ୍ଘୋ ଚ ଏତରହି ବହୁଜ୍ଜନାନଂ ପାରମିପୁଞ୍ଞପ୍ପଵତ୍ତିଯା ପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ତଥା ଇମସ୍ମିଂ ଭଵେ ଚ ପଚ୍ଛିମେ କାଲେ ପଟିଲଭିସ୍ସମାନା ଇସ୍ସରିଯଟ୍ଠାନଧନଧଞ୍ଞସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ପୁରିମେ କାଲେ ଠିତାନଂ ମହାଜନାନଂ ନାନାଭିସଙ୍ଖାରୁପ୍ପତ୍ତିଯା ପକତୂପନିସ୍ସଯ ପଚ୍ଚଯୋ। ଅନାଗତଭଵେ ଚ ଅନୁଭଵିସ୍ସମାନା ଭଵସମ୍ପତ୍ତି ଭୋଗ ସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ମଗ୍ଗଫଲନିବ୍ବାନସମ୍ପତ୍ତିଯୋ ଚ ଏତରହି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଭଵେ ଠିତାନଂ ଦାନସୀଲାଦିପୁଞ୍ଞକିରିଯୁପ୍ପତ୍ତିଯା ପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ଯଥା ହି ଲୋକେ ହେମନ୍ତେ କାଲେ ଧଞ୍ଞଫଲାନି ଲଭିସ୍ସାମାତି ଵସ୍ସିକେ କାଲେ କସ୍ସନଵପ୍ପନକମ୍ମାନି ଆରଭନ୍ତି, କମ୍ମେ ସିଦ୍ଧେ ତଂ ତଂ ଧନଂ ଲଭିସ୍ସାମାତି ପୁବ୍ବଭାଗେ ତଂ ତଂ ଵୀରିଯକମ୍ମଂ ଵା ତଂ ତଂ ପଞ୍ଞାକମ୍ମଂ ଵା ଆରଭନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଧଞ୍ଞଫଲପଟିଲାଭୋ ଚ ତଂ ତଂ ଧନପ୍ପଟି ଲାଭୋଚ ତଂ ତଂ କମ୍ମାରମ୍ଭସ୍ସ ଅନାଗତପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ ତଂ ତଂ କମ୍ମାରମ୍ଭୋ ଚ ଧଞ୍ଞଫଲପଟିଲାଭସ୍ସ ଚ ତଂ ତଂ ଧନପ୍ପଟି ଲାଭସ୍ସ ଚ ଅତୀତପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ଏଵମେଵ ପଚ୍ଛିମେ ଅନାଗତେ କାଲେ ନାନାକମ୍ମଫଲାନି ସମ୍ପସ୍ସନ୍ତା ପତ୍ଥଯନ୍ତା ମହାଜନା ପୁରିମେ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନେ କାଲେ ନାନାପୁଞ୍ଞକମ୍ମାନି ଆରଭନ୍ତି। ତତ୍ଥ ପୁଞ୍ଞଫଲାନି ପୁଞ୍ଞକମ୍ମାନଂ ଅନାଗତପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ପୁଞ୍ଞକମ୍ମାନି ପୁଞ୍ଞଫଲାନଂ ଅତୀତପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯୋ। ତସ୍ମା ଅନାଗତପକତୂପନିସ୍ସଯୋପି ଅତୀତପକତୂପନିସ୍ସଯୋ ଵିଯ ଅତିମହନ୍ତୋ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି।

ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନା ବୁଦ୍ଧାଯୋ ପଚ୍ଚଯା ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ମନୁସ୍ସଦେଵବ୍ରହ୍ମାନଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନା ମାତାପିତରୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ପୁତ୍ତଧୀତାଦୀନଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନପକତୂପ ନିସ୍ସଯୋ ନାମ। ସୋ ସୁପାକଟୋଯେଵ।

ଅଜ୍ଝତ୍ତଭୂତା ପକତୂପନିସ୍ସଯଧମ୍ମା ନାମ ବୁଦ୍ଧାଦୀସୁ ସଵିଞ୍ଞାଣକସନ୍ତାନେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନା ପଚ୍ଚଯଧମ୍ମା। ବହିଦ୍ଧାଭୂତା ପକତୂପନିସ୍ସଯଧମ୍ମା ନାମ ସତ୍ତାନଂ ପତିଟ୍ଠାନଭୂତା ପଥଵିପବ୍ବତନଦୀ ସମୁଦ୍ଦାଦଯୋ ତେସଂ ତେସଂ ସତ୍ତାନଂ ବହୂପକାରା ଅରଞ୍ଞଵନରୁକ୍ଖ ତିଣପୁବ୍ବଣ୍ଣାପରଣ୍ଣାଦଯୋ ଚନ୍ଦସୂରିଯଗହନକ୍ଖତ୍ତାଦଯୋ ଵସ୍ସୋଦକଅଗ୍ଗିଵାତସୀତୌଣ୍ହାଦଯୋ ଚ ସବ୍ବେପି ତେ ସତ୍ତାନଂ କୁସଲୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ଅକୁସଲୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ସୁଖୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ଦୁକ୍ଖୁପ୍ପତ୍ତିଯା ଵା ବଲଵପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି।

ଇମେ ଜନା ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ପରିନିବ୍ବାଯିସ୍ସାମାତି ବୋଧିପକ୍ଖିଯ ଧମ୍ମେ ଵା ଭାଵେନ୍ତି, ଅନାଗତେ ବୁଦ୍ଧକାଲେ ପରିନିବ୍ବାଯିସ୍ସାମାତି ପାରମୀଧମ୍ମେ ଵା ପରିପୂରେନ୍ତି। ତତ୍ଥ ନିବ୍ବାନଂ ତେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ଉପ୍ପତ୍ତିଯା ବଲଵପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି।

ଲୋକେ ନାନାଵୋହାରଭୂତା ନାମପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ ଚ ବୁଦ୍ଧ ସାସନେ ତିପିଟକପରିଯତ୍ତିଧମ୍ମଭୂତା ନାମପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ ଚ ତେସଂ ତେସଂ ଅତ୍ଥାନଂ ଜାନନତ୍ଥାଯ ବଲଵପଚ୍ଚଯୋ।

ତତ୍ଥ ସଙ୍ଖତଧମ୍ମା ନାମ ପଚ୍ଚଯେ ସତି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅସତି ନୁପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଉପ୍ପଜ୍ଜିତ୍ୱାପି ପଚ୍ଚଯେ ସତି ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ଅସତି ନ ତିଟ୍ଠନ୍ତି। ତସ୍ମା ତେସଂ ଉପ୍ପତ୍ତିଯା ୱା ଠିତିଯା ୱା ପଚ୍ଚଯୋ ନାମ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବୋ। ନିବ୍ବାନଂ ପନ ପଞ୍ଞତ୍ତି ଚ ଅସଙ୍ଖତଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି ଅଜାତିଧମ୍ମା ଅନୁପ୍ପାଦଧମ୍ମା ନିଚ୍ଚ ଧମ୍ମା ଧୁୱଧମ୍ମା। ତସ୍ମା ତେସଂ ଉପ୍ପାଦାଯ ୱା ଠିତିଯା ୱା ପଚ୍ଚଯୋ ନାମ ନତ୍ଥୀତି।

କୁସଲୋ କୁସଲସ୍ସ ଉପନିସ୍ସଯୋ। ସଦ୍ଧଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଦାନଂ ଦେତି, ସୀଲଂ ସମାଦିଯତୀତିଆଦିନା ସୁପାକଟୋ। ତଥା ରାଗଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ପାଣଂ ହନତି, ଅଦିନ୍ନଂ ଆଦିଯତୀତିଆଦିନା ସପ୍ପାଯଂ ଉତୁଂ ସପ୍ପାଯଂ ଭୋଜନଂ ଉପନିସ୍ସାଯ କାଯିକଂ ସୁଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତୀତିଆଦିନା ଚ ଅକୁସଲୋ ଅକୁସଲସ୍ସ, ଅବ୍ଯାକତୋ ଅବ୍ଯାକତସ୍ସ ଉପନିସ୍ସଯୋପି ସୁପାକଟୋ।

କୁସଲୋ ପନ ଅକୁସଲସ୍ସପି ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ତେନ ଦାନେନ ଅତ୍ତାନଂ ଉକ୍କଂସେତି, ପରଂ ୱମ୍ଭେତି। ତଥା ସୀଲ ସମ୍ପନ୍ନୋ ହୁତ୍ୱା ସମାଧିସମ୍ପନ୍ନୋ ହୁତ୍ୱା ପଞ୍ଞାସମ୍ପନ୍ନୋ ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତାନଂ ଉକ୍କଂସେତି, ପରଂ ୱମ୍ଭେତି।

କୁସଲୋ ଅବ୍ଯାକତସ୍ସପି ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ସବ୍ବାନି ଚତୁଭୂମିକକୁସଲକମ୍ମାନି ୱା କମ୍ମପରିୱାରାନି କୁସଲାନି ୱା କାଲନ୍ତରେ ଚତୁଭୂମିକାନଂ ୱିପାକାବ୍ଯାକତାନଂ ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ଦାନପାରମିଂ ପୂରେନ୍ତା ପୂରଣକାଲେ ବହୁଂ କାଯିକଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତି। ତଥା ସୀଲପାରମିଂ ନିକ୍ଖମପାରମିଂ ପଞ୍ଞାପାରମିଂ ୱୀରିଯପାରମିଂ ଖନ୍ତିପାରମିଂ ସଚ୍ଚପାରମିଂ ଅଧିଟ୍ଠାନପାରମିଂ ମେତ୍ତାପାରମିଂ ଉପେକ୍ଖା ପାରମିଂ। ଏସେୱ ନଯୋ ଝାନଭାୱନା ମଗ୍ଗଭାୱନାସୁପି।

ଅକୁସଲୋ କୁସଲସ୍ସପି ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ଇଧେକଚ୍ଚୋ ପାପଂ କତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ୱିପ୍ପଟିସାରୀ ହୁତ୍ୱା ତସ୍ସ ପାପସ୍ସ ପହାନାଯ ଦାନସୀଲଝାନମଗ୍ଗକୁସଲାନି ସମ୍ପାଦେତି। ତଂ ପାପଂ ତେସଂ କୁସଲାନଂ ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ।

ଅକୁସଲୋ ଅବ୍ଯାକତସ୍ସପି ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ଇଧ ବହୂ ଜନା ଦୁଚ୍ଚରିତାନି କତ୍ୱା ଚତୂସୁ ଅପାଯେସୁ ପତିତ୍ୱା ଅପାଯଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତି। ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମେପି କେଚି ଅତ୍ତନୋ ୱା ପରସ୍ସ ୱା ଦୁଚ୍ଚରିତକମ୍ମ ପଚ୍ଚଯା ବହୁଂ ଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତି। କେଚି ଦୁଚ୍ଚରିତକମ୍ମେନ ଧନଂ ଲଭିତ୍ୱା ସୁଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତି। ବହୁଜନା ରାଗମୂଲକଂ ବହୁଂ ଦୁକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱନ୍ତି, ଦୋସମୂଲକଂ ଦିଟ୍ଠିମୂଲକଂ ମାନମୂଲକନ୍ତି।

ଅବ୍ଯାକତୋ କୁସଲସ୍ସପି ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିଯା ଦାନଂ ଦେତି, ସୀଲଂ ପୂରେତି, ପଞ୍ଞଂ ପୂରେତି, ଭାୱନାସପ୍ପାଯଂ ଆୱାସଂ ୱା ଲେଣଂ ୱା ଗୁହଂୱା ରୁକ୍ଖଂ ୱା ଅରଞ୍ଞଂ ୱା ପବ୍ବତଂ ୱା ଗୋଚରଗାମଂ ୱା ଉତୁସପ୍ପାଯଂ ୱା ଆହାରସପ୍ପାଯଂ ୱା ଲଭିତ୍ୱା ତଂ ତଂ ଭାୱନଂ ଭାୱେତି।

ଅବ୍ଯାକତୋ ଅକୁସଲସ୍ସପି ବଲୱୂପନିସ୍ସଯୋ। ଲୋକେ ଚକ୍ଖୁସମ୍ପଦଂ ନିସ୍ସାଯ ବହୂନି ଦସ୍ସନମୂଲାନି ଅକୁସଲାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଏସ ନଯୋ ସୋତସମ୍ପଦାଦୀସୁ । ତଥା ହତ୍ଥସମ୍ପଦଂ ପାଦସମ୍ପଦଂ ସତ୍ଥସମ୍ପଦଂ ଆୱୁଧସମ୍ପଦନ୍ତିଆଦିନାପି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଏୱଂ ଉପନିସ୍ସଯୋ ତିୱିଧୋ ହୋତି।

ଇଧ ସୁତ୍ତନ୍ତୂପନିସ୍ସଯୋପି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। କଲ୍ଯାଣମିତ୍ତଂ ଉପ ନିସ୍ସାଯ ପାପମିତ୍ତଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଗାମଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଅରଞ୍ଞଂ ଉପନିସ୍ସାଯାତିଆଦିନା ବହୂସୁ ଠାନେସୁ ଆଗତୋ। ଅପି ଚ ପଞ୍ଚନିଯାମଧମ୍ମା ସତ୍ତଲୋକ ସଙ୍ଖାରଲୋକ ଓକାସଲୋକ ସଙ୍ଖାତାନଂ ତିଣ୍ଣଂ ଲୋକାନଂ ଅୱିଚ୍ଛିନ୍ନପ୍ପୱତ୍ତିଯା ବଲୱପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଅଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥୋ ନିଯାମଦୀପନିଯଂ ଅମ୍ହେହି ୱିତ୍ଥାରତୋ ଦୀପିତୋତି।

କେନଟ୍ଠେନ ଆରମ୍ମଣୂପନିସ୍ସଯୋତି। ଅଧିପତିଭୂତଂ ଆରମ୍ମଣମେୱ ଆରମ୍ମଣିକଧମ୍ମାନଂ ବଲୱନିସ୍ସଯଟ୍ଠେନ ଆରମ୍ମଣୂପ ନିସ୍ସଯୋ।

କେନଟ୍ଠେନ ଅନନ୍ତରୂପନିସ୍ସଯୋତି। ପୁରିମଂ ଅନନ୍ତରଚିତ୍ତମେୱ ପଚ୍ଛିମସ୍ସ ଅନନ୍ତରଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପଜ୍ଜନତ୍ଥାଯ ବଲୱନିସ୍ସଯଟ୍ଠେନ ଅନନ୍ତରୂପନିସ୍ସଯୋ। ମାତା ୱିଯ ପୁରିମଚିତ୍ତଂ, ପୁତ୍ତୋ ୱିଯ ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତଂ। ଯଥା ମାତା ଅତ୍ତନୋ ଅନନ୍ତରେ ପୁତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପଜ୍ଜନତ୍ଥାଯ ବଲୱୂପ ନିସ୍ସଯୋ ହୋତି, ତଥା ପୁରିମଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପଜ୍ଜନତ୍ଥାଯାତି।

କେନଟ୍ଠେନ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋତି। ପକତିଯାୱ ଲୋକେ ପଣ୍ଡିତାନଂ ପାକଟୋ ଉପନିସ୍ସଯୋ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋ।

ଏତ୍ଥ ଚ ଅନନ୍ତରୂପନିସ୍ସଯାନୁଭାୱୋ ଅନନ୍ତରଚିତ୍ତେ ଏୱ ଫରତି। ପକତୂପନିସ୍ସଯାନୁଭାୱୋ ପନ ଦୂରେପି ଫରତିଯେୱ। ତଥା ହି ଇମସ୍ମିଂ ଭୱେ ପୁରିମେସୁ ଦିୱସେସୁ ୱା ମାସେସୁ ୱା ସଂୱଚ୍ଛରେସୁ ୱା ଦିଟ୍ଠସୁତଘାଯିତସାଯିତଫୁସିତୱିଞ୍ଞାତାନି ଆରମ୍ମଣାନି ପଚ୍ଛାତଥାରୂପେ ପଚ୍ଚଯେ ସତି

ୱସ୍ସତେପି ମନୋଦ୍ୱାରେ ଆପାତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଇଦଂ ନାମ ପୁବ୍ବେ ମଯା ଦିଟ୍ଠଂ ସୁତନ୍ତିଆଦିନା ସତ୍ତା ଅନୁସ୍ସରନ୍ତି। ଓପପାତିକସତ୍ତା ପନ ପୁରିମଭୱଂପି ଅନୁସ୍ସରନ୍ତି। ତଥା ମନୁସ୍ସେସୁପି ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଜାତିସ୍ସରସଞ୍ଞାଲାଭିନୋ। ତଥା ପୁବ୍ବେ ଅନେକସତସହସ୍ସେସୁ ଦିଟ୍ଠାଦୀସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ପଚ୍ଛା ଏକସ୍ମିଂ ଖଣେ ଏକଂ ୱତ୍ଥୁଂ ଦିସ୍ୱା ୱା ସୁତ୍ୱା ୱା ତସ୍ମିଂ ଏୱ ଖଣେ ବହୂସୁପି ତେସୁ ମନୋୱିଞ୍ଞାଣସନ୍ତାନଂ ଫରମାନଂ ପୱତ୍ତତୀତି। ଉପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯ ଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୦। ପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ

ତିୱିଧୋ ପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ। ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ ଚ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ ଚ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯୋ ଚା।

ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତୋ ଚ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତୋ ଚ ପୁବ୍ବେ ନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯେ ନିସ୍ସଯନାମେନ ୱୁତ୍ତା ଏୱ।

ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତୋ ନାମ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନି ଅଟ୍ଠାରସନିପ୍ଫନ୍ନରୂପାନି ଏୱ। ତେସୁପି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନି ରୂପସଦ୍ଦାଦୀନି ପଞ୍ଚାରମ୍ମଣାନି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ପଞ୍ଚୱିଞ୍ଞାଣୱୀଥିଚିତ୍ତାନଂ ନିଯମତୋ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଯଥା ହି ୱୀଣାସଦ୍ଦୋ ନାମ ୱୀଣାତନ୍ତୀସୁ ୱୀଣାଦଣ୍ଡକେନ ପହରଣପଚ୍ଚଯା ଏୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସତି ତେ ସଦ୍ଦା ପୁରେଜାତାହି ୱୀଣାତନ୍ତି ୱୀଣାଦଣ୍ଡକେହି ୱିନା ଉପ୍ପଜ୍ଜିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି। ଏୱମେୱଂ ପଞ୍ଚ ୱିଞ୍ଞାଣୱୀଥିଚିତ୍ତାନିପି ପଞ୍ଚସୁ ୱତ୍ଥୁଦ୍ୱାରେସୁ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଆରମ୍ମଣାନଂ ଆପାତାଗମନପଚ୍ଚଯା ଏୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଆପାତାଗମନଞ୍ଚ ତେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଠିତିପତ୍ତକାଲେ ଏୱ ହୋତି। ନ କେୱଲଞ୍ଚ ତସ୍ମିଂ କାଲେ ତାନି ପଞ୍ଚାରମ୍ମଣାନି ତେସୁ ପଞ୍ଚୱତ୍ଥୂସୁ ଏୱ ଆପାତମାଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭୱଙ୍ଗମନୋଦ୍ୱାରେପି ଆପାତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତିଯେୱ। ତସ୍ମିଂ ଆପାତଗମନତ୍ତା ଏୱ ତଂ ଭୱଙ୍ଗମ୍ପି ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚଲିତ୍ୱା ଉପଚ୍ଛିଜ୍ଜତି, ଭୱଙ୍ଗୁପଚ୍ଛେଦେ ଏୱ ତାନି ୱୀଥିଚିତ୍ତାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଏୱଞ୍ଚ ସତି ତାନି ୱୀଥିଚିତ୍ତାନି ପୁରେଜାତେହି ୱତ୍ଥୁ ଦ୍ୱାରାରମ୍ମଣେହି ୱିନା ଉପ୍ପଜ୍ଜିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତୀତି। ତାନି ପନ ସବ୍ବାନିପି ଅଟ୍ଠାରସନିପ୍ଫନ୍ନରୂପାନି ନିରୁଦ୍ଧାନି ହୁତ୍ୱା ଅତୀତାନିପି ହୋନ୍ତି, ଅନୁପ୍ପନ୍ନାନି ହୁତ୍ୱା ଅନାଗତାନିପି ହୋନ୍ତି। ଉପ୍ପନ୍ନାନି ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନିପି ହୋନ୍ତି। ସବ୍ବାନିପି ମନୋୱିଞ୍ଞାଣୱୀଥିଚିତ୍ତାନଂ ଆରମ୍ମଣାନି ହୋନ୍ତି। ତେସୁ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନି ଏୱ ତେସଂ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଯଦା ଦୂରେ ୱା ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ୱା ଠିତଂ ତଂ ତଂ ଆରମ୍ମଣୱତ୍ଥୁଂ ମନସା ଏୱ ଆରମ୍ମଣଂ କରୋତି, ତଦା ତଂ ତଂ ୱତ୍ଥୁ ସଚେ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱିଜ୍ଜମାନଂ ହୋତି, ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ନାମ ହୋତି। ପୁରେଜାତପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୧। ପଚ୍ଛାଜାତପଚ୍ଚଯୋ

ପଚ୍ଛିମଂ ପଚ୍ଛିମଂ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ଚିତ୍ତଂ ପୁରେଜାତସ୍ସ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଚତୁ ସମୁଟ୍ଠାନିକସ୍ସ ରୂପକାଯସ୍ସ ୱୁଡ୍ଢିୱିରୁଳ୍ହିଯା ପଚ୍ଛାଜାତପଚ୍ଚଯୋ। ଯଥା ତଂ ପଚ୍ଛିମୱସ୍ସେସୁ ଅନୁୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସମାନାନି ୱସ୍ସୋଦକାନି ପୁରିମୱସ୍ସେସୁ ଜାତାନଂ ରୁକ୍ଖପୋତକାନଂ ୱୁଡ୍ଢିୱିରୁଳ୍ହିଯା ପଚ୍ଛାଜାତ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତୀତି।

ତତ୍ଥ ପଚ୍ଛିମଂ ପଚ୍ଛିମଂ ଚିତ୍ତନ୍ତି ପଠମଭୱଙ୍ଗତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଚୁତି ଚିତ୍ତା ସବ୍ବଂ ଚିତ୍ତଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ପୁରେଜାତସ୍ସାତି ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନଂ କମ୍ମଜରୂପକାଯଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଅଜ୍ଝତ୍ତସନ୍ତାନପରିଯାପନ୍ନୋ ସବ୍ବୋ ଚତୁସମୁଟ୍ଠାନିକରୂପକାଯୋ ୱୁଚ୍ଚତି।

ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନସ୍ସ କମ୍ମଜରୂପକାଯସ୍ସ ପଠମ ଭୱଙ୍ଗାଦୀନି ପନ୍ନରସଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତାନି ପଚ୍ଛାଜାତପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ପଟିସନ୍ଧି ଚିତ୍ତଂ ପନ ତେନ କାଯେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନତ୍ତା ପଚ୍ଛଜାତଂ ନ ହୋତି। ସୋଳସମଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତଞ୍ଚ ତସ୍ସ କାଯସ୍ସ ଭିଜ୍ଜନକ୍ଖଣେ ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା ପଚ୍ଚଯୋ ନ ହୋତି। ତସ୍ମା ପନ୍ନରସଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତାନୀତି ୱୁତ୍ତଂ।

ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତସ୍ସ ଠିତିକ୍ଖଣେ ପନ ଦ୍ୱେ ରୂପକାଯା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି କମ୍ମଜରୂପକାଯୋ ଚ ଉତୁଜରୂପକାଯୋଚ। ତଥା ଭଙ୍ଗକ୍ଖଣେପି। ପଠମଭୱଙ୍ଗସ୍ସ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣେ ପନ ତଯୋ ରୂପକାଯା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି କମ୍ମଜରୂପକାଯୋ ଚ ଉତୁଜରୂପକାଯୋ ଚ ଚିତ୍ତଜରୂପକାଯୋ ଚ। ଯଦା ବହିଦ୍ଧାହାରପ୍ଫରଣଂ ଲଭିତ୍ୱା ଅଜ୍ଝତ୍ତାହାରୋ ଆହାରଜରୂପକାଯଂ ଜନେତି, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଚତୁସମୁଟ୍ଠାନିକା ଚତ୍ତାରୋ ରୂପକାଯା ଦୀପ ଜାଲା ୱିଯ ପୱତ୍ତନ୍ତି। ତେ ଉପ୍ପାଦକ୍ଖଣଂ ଅତିକ୍କମ୍ମ ଯାୱ ଠିତିଭାୱେନ ଧରନ୍ତି, ତାୱ ପନ୍ନରସଚିତ୍ତାନି ତେସଂ କାଯାନଂ ପଚ୍ଛାଜାତପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତିଯେୱ।

ୱୁଡ୍ଢିୱିରୁଳ୍ହିଯାତି ଚତୁସମୁଟ୍ଠାନିକରୂପସନ୍ତତିଯା ଉପରୂପରି ୱୁଡ୍ଢିଯା ଚ ୱିରୁଳ୍ହିଯା ଚ। ତଥାହି ପୁରିମା ପୁରିମା ଚତ୍ତାରୋ ରୂପକାଯା ସଚେ ପଚ୍ଛାଜାତ ପଚ୍ଚଯଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଲଭନ୍ତି, ଏୱଂ ସତି ତେ ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତାପି ପଚ୍ଛାରୂପସନ୍ତତିପରମ୍ପରାନଂ ୱୁଡ୍ଢିଯା ଚ ୱିରୁଳ୍ହିଯା ଚ ୱେପୁଲ୍ଲାଯ ଚ ବଲୱ ପଚ୍ଚଯା ହୁତ୍ୱା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତୀତି। ପଚ୍ଛାଜାତପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୨। ଆସେୱନପଚ୍ଚୟୋ

ଦ୍ୱାଦସ ଅକୁସଲଚିତ୍ତାନି ସତ୍ତରସ ଲୋକିୟକୁସଲ ଚିତ୍ତାନି ଆୱଜ୍ଜନଦ୍ୱୟୱଜ୍ଜିତାନି ଅଟ୍ଠାରସକିରିୟଚିତ୍ତାନୀତି ସତ୍ତ ଚତ୍ତାଲୀସଂ ଲୋକିୟଜୱନଚିତ୍ତାନି ଆସେୱନପଚ୍ଚୟୋ। ତେସୁ ନିରନ୍ତରପ୍ପୱତ୍ତଂ ଜୱନସନ୍ତତିଂ ପତ୍ୱା ପୁରିମଂ ପୁରିମଂ ଜୱନଚିତ୍ତଂ ଆସେୱନ ପଚ୍ଚୟୋ। ଚତୂହି ମଗ୍ଗଚିତ୍ତେହି ପଚ୍ଛିମଂ ପଚ୍ଛିମଂ ଚିତ୍ତଂ ଆସେୱନପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ।

କେନଟ୍ଠେନ ଆସେୱନନ୍ତି। ଉପରୂପରିପଗୁଣଭାୱୱଡ୍ଢନଟ୍ଠଂଥାମ ବଲୱଡ୍ଢନଟ୍ଠଞ୍ଚ ପରିୱାସଗ୍ଗାହାପନଟ୍ଠେନ।

ତତ୍ଥ ପଗୁଣଭାୱୋତି ପୁନପ୍ପୁନଂ ସଜ୍ଝାୟିତସ୍ସ ପାଠଇପାଠସ୍ସ ସୁଖେନ ପୱତ୍ତନଂ ୱିୟ ଜୱନଟ୍ଠାନଜୱନକିଚ୍ଚସଙ୍ଖାତେ ଠାନକିଚ୍ଚୱିସେସେ ପଚ୍ଛିମ ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତସ୍ସ ସୁଖେନ ପୱତ୍ତନଂ। ପରିୱାସୋ ନାମ କୋସେୟ୍ୟୱତ୍ଥଂ ପୁନପ୍ପୁନଂ ସୁଗନ୍ଧେନ ପରିୱାସନଂ ୱିୟ ଚିତ୍ତସନ୍ତାନେ ପୁନପ୍ପୁନଂ ରଜ୍ଜନଦୁସ୍ସନାଦିନା ୱା ଅରଜ୍ଜନ ଅଦୁସ୍ସନାଦିନା ୱା ପରିୱାସନଂ। ପୁରିମସ୍ମିଂ ଜୱନଚିତ୍ତେ ନିରୁଦ୍ଧେପି ତସ୍ସ ଜୱନୱେଗୋ ନ ନିରୁଜ୍ଝତି, ପଚ୍ଛିମଂ ଚିତ୍ତସନ୍ତାନଂ ଫରମାନୋ ପୱତ୍ତତିୟେୱ। ତସ୍ମା ପଚ୍ଛିମଂ ପଚ୍ଛିମଂ ଜୱନଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନଂ ତେନ ୱେଗେନ ପଗ୍ଗହିତଂ ବଲୱତରଂ ହୁତ୍ୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ଏୱଂ ପୁରିମଚିତ୍ତଂ ଅତ୍ତନୋ ପରିୱାସଂ ପଚ୍ଛିମଚିତ୍ତଂ ଗଣ୍ହାପେତି। ପଚ୍ଛିମଞ୍ଚ ଚିତ୍ତଂ ପୁରିମସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସ ପରିୱାସଂ ଗହେତ୍ୱା ପୱତ୍ତତି। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ସୋ ଆସେୱନୱେଗୋ ପକତିୟା ସତ୍ତହି ଚିତ୍ତୱାରେହି ପରିକ୍ଖୟଂ ଗଚ୍ଛତି, ତତୋ ପରଂ ତଦାରମ୍ମଣୱିପାକ ଚିତ୍ତଂ ୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ଭୱଙ୍ଗ ଚିତ୍ତୱାରୋ ୱା ପୱତ୍ତତି।

ଇଧ ସୁତ୍ତନ୍ତାସେୱନପଚ୍ଚୟୋପି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ସତିପଟ୍ଠାନଂ ଭାୱେତି, ସମ୍ମପ୍ପଧାନଂ ଭାୱେତି, ସତିସମ୍ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗଂ ଭାୱେତି, ଧମ୍ମ ୱିଚୟସମ୍ବୋଜ୍ଝଙ୍ଗଂ ଭାୱେତି, ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିଂ ଭାୱେତି, ସମ୍ମାସଙ୍କପ୍ପଂ ଭାୱେତୀତିଆଦିନା ବହୂସୁ ଠାନେସୁ ୱୁତ୍ତୋ। ତତ୍ଥ ଭାୱେତୀତି ଏକଂପି ଦିୱସଂ ଭାୱେତି, ସତ୍ତପି ଦିୱସାନି ଭାୱେତି, ଏକଂପି ମାସଂ ଭାୱେତି, ସତ୍ତପି ମାସାନି ଭାୱେତି, ଏକଂପି ସଂୱଚ୍ଛରଂ ଭାୱେତି, ସତ୍ତପି ସଂୱଚ୍ଛରାନି ଭାୱେତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ପୁରିମପୁରିମେସୁ ଭୱେସୁ ଆସେୱିତାନି ଭାୱିତାନି ବହୁଲୀ କତାନି କୁସଲାନି ୱା ଅକୁସଲାନି ୱା ପଚ୍ଛିମପଚ୍ଛିମେସୁ ଭୱେସୁ ବଲୱତରାନଂ କୁସଲାନଂ ୱା ଅକୁସଲାନଂ ୱା ଉପ୍ପତ୍ତିୟା ଆସେୱନ ପଚ୍ଚୟୋ।

କାଲନ୍ତରେ ୱା ଭୱନ୍ତରେ ୱା ତାଦିସାନଂ କୁସଲାକୁସଲାନଂ ଉପ୍ପତ୍ତିୟା ପଚ୍ଚୟୋ ଉପନିସ୍ସୟପଚ୍ଚୟୋ ନାମ। ତେସଂୟେୱ ବଲୱତରତ୍ତାୟ ପଚ୍ଚୟୋ ଆସେୱନପଚ୍ଚୟୋ ନାମ।

ଲୋକେପି ମହନ୍ତେସୁ ଚିତ୍ତଭାୱନାକମ୍ମେସୁ ୱାଚା ଭାୱନାକମ୍ମେସୁ କାୟଭାୱନାକମ୍ମେସୁ ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗଭାୱନାକମ୍ମେସୁ କମ୍ମାୟତନସିପ୍ପାୟତନୱିଜ୍ଜାଠାନେସୁ ଚ ଆସେୱନା ଭାୱନା ବହୁଲୀକମ୍ମାନଂ ନିସ୍ସନ୍ଦଗୁଣା ନାମ ସନ୍ଦିସ୍ସନ୍ତିୟେୱ।

ସବ୍ବେସଂ ଖଣିକଧମ୍ମାନଂ ମଜ୍ଝେ ଏୱରୂପସ୍ସ ଆସେୱନ ପଚ୍ଚୟସ୍ସ ୱିଜ୍ଜମାନତ୍ତା ପୁରିସବଲପୁରିସଥାମାନଂ ଉପରୂପରି ୱଡ୍ଢନ ୱସେନ ଚିରକାଲଂ ପୱତ୍ତିତାନି ପୁରିସକମ୍ମାନି ନିପ୍ଫତ୍ତିଂ ପାପୁଣନ୍ତି, ସବ୍ବଞ୍ଞୁବୁଦ୍ଧଭାୱଂପି ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଆସେୱନପଚ୍ଚୟଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୩। କମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ

ଦୁୱିଧୋ କମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ ସହଜାତକମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ ନାନାକ୍ଖଣିକ କମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ।

ତତ୍ଥ ଖଣତ୍ତୟସମଙ୍ଗି ଭୂତା ସବ୍ବାପି କୁସଲାକୁସଲା ବ୍ୟାକତଚେତନା ସହଜାତକମ୍ମ ପଚ୍ଚୟୋ। ଚେତନାସମ୍ପୟୁତ୍ତା ସବ୍ବେପି ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମାଚ ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତେନ ସହୁପ୍ପନ୍ନା କମ୍ମଜରୂପଧମ୍ମା ଚ ପୱତ୍ତିକାଲେ ସବ୍ବେପି ଚିତ୍ତଜରୂପଧମ୍ମା ଚ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚୟସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନା।

ଅତୀତା କୁସଲାକୁସଲଚେତନା ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମ ପଚ୍ଚୟୋ। ବାତ୍ତିଂସୱିଧା ଲୋକିୟୱିପାକ ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଚ ସବ୍ବେ କମ୍ମଜରୂପଧମ୍ମା ଚ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚୟସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନା।

କେନଟ୍ଠେନ କମ୍ମନ୍ତି। କିରିୟାୱିସେସଟ୍ଠେନ କମ୍ମଂ। ଚେତନା ହି କିରିୟା ୱିସେସୋ ହୋତି ସବ୍ବକମ୍ମେସୁ ଜେଟ୍ଠକତ୍ତା। ତା ହି ସବ୍ବେସୁ କାୟୱଚୀମନୋକମ୍ମେସୁ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେସୁ ତସ୍ସ ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ନିପ୍ଫତ୍ତତ୍ଥାୟ ସମ୍ପୟୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଚେତେତି କପ୍ପେତି ସଂୱିଦହତି, ଏକତୋ ଉଟ୍ଠାପେତି, ତସ୍ମା ସବ୍ବକମ୍ମେସୁ ଜେଟ୍ଠକା ହୋତି। ଇତି କିରିୟାୱିସେସଟ୍ଠେନ କମ୍ମଂ ନାମ। କରୋନ୍ତି ଏତେନାତି ୱା କମ୍ମଂ। କିଂ କରୋନ୍ତି। କାୟିକକିରିୟଂପି କରୋନ୍ତି, ୱାଚସିକକିରିୟଂପି କରୋନ୍ତି, ମାନସିକକିରିୟଂପି କରୋନ୍ତି। ତତ୍ଥ କାୟିକକିରିୟା ନାମ ଗମନଠାନ ନିସଜ୍ଜାଦୟୋ ଅଭିକ୍କମନପଟିକ୍କମନାଦୟୋ ଅନ୍ତମସୋ ଅକ୍ଖିଦଲାନଂ ଉକ୍ଖିପନନିକ୍ଖିପନାନିପି। ୱାଚସିକକିରିୟା ନାମ ୱାଚାପୱତ୍ତନକିରିୟା। ମାନସିକକିରିୟା ନାମ ସୁଚିନ୍ତିତ ଦୁଚିନ୍ତିତକିରିୟା, ଅନ୍ତମସୋ ପଞ୍ଚ ୱିଞ୍ଞାଣାନଂ ଦସ୍ସନକିଚ୍ଚସୱନକିଚ୍ଚାଦୀନିପି। ସବ୍ବାପି ଇମା କିରିୟାୟୋ ଏତାୟ ଚେତନାୟ ସତ୍ତା କରୋନ୍ତି, ସଂୱିଦହନ୍ତି, ତସ୍ମା ସା ଚେତନା କମ୍ମଂ ନାମ।

ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନେନ ସହ ଜାୟତୀତି ସହଜାତଂ। ସହଜାତଞ୍ଚ ତଂ କମ୍ମଞ୍ଚାତି ସହଜାତକମ୍ମଂ। ସହଜାତକମ୍ମଂ ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚୟୋ ସହଜାତକମ୍ମ ପଚ୍ଚୟୋ। ସହଜାତକମ୍ମଭାୱେନ ପଚ୍ଚୟୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ଅଞ୍ଞୋ କମ୍ମସ୍ସ ଉପ୍ପତ୍ତିକ୍ଖଣୋ ଅଞ୍ଞୋ ୱିପାକସ୍ସ ଉପ୍ପତ୍ତିକ୍ଖଣୋତି ଏୱଂ ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ଉପ୍ପତ୍ତିକ୍ଖଣୋ ଏତସ୍ସାତି ନାନାକ୍ଖଣିକଂ। ନାନାକ୍ଖଣିକଞ୍ଚ ତଂ କମ୍ମଞ୍ଚାତି ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମଂ। ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମଂ ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚୟୋ ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ। ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମପଚ୍ଚୟଭାୱେନ ପଚ୍ଚୟୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅରିୟମଗ୍ଗସମ୍ପୟୁତ୍ତା ଚେତନା ଅତ୍ତନୋ ନିରୁଦ୍ଧାନନ୍ତରେ ଏୱ ଅରିୟଫଲୱିପାକଂ ଜନେତି, ସାପି ନାନାକ୍ଖଣିକା ଏୱ ହୋତି।

ଏତ୍ଥ ଚ ଏକା ଦାନକୁସଲଚେତନା ଅତ୍ତନା ସହଜାତାନଂ ଚିତ୍ତଚେତସିକାନଞ୍ଚ କାୟିକୱାଚସିକକିରିୟାଭୂତାନଂ ଚିତ୍ତଜରୂପାନଞ୍ଚ ସହଜାତକମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ। ତାୟ ଚେତନାୟ ଆୟତିଂ କାଲନ୍ତରେ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନସ୍ସ ୱିପାକକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ ଚ କମ୍ମଜରୂପକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ ଚ ନାନାକ୍ଖଣିକ କମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ। ଏୱଂ ଏକା କମ୍ମପଥପତ୍ତା ସୁଚରିତଦୁଚ୍ଚରିତଚେତନା ଦ୍ୱୀସୁ କାଲେସୁ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନାନଂ ଦ୍ୱୀହି ପଚ୍ଚୟସତ୍ତୀହି ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତୀତି।

ଏତ୍ଥ ଚ ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମପଚ୍ଚୟେ କମ୍ମନ୍ତି କିରିୟାୱିସେସୋ। ସୋ ପନ ଚେତନାୟ ନିରୁଦ୍ଧାୟପି ଅନିରୁଜ୍ଝିତ୍ୱା ତଂ ଚିତ୍ତସନ୍ତାନଂ ଅନୁଗଚ୍ଛତିୟେୱ। ୟଦା ୱିପଚ୍ଚିତୁଂ ଓକାସଂ ଲଭତି, ତଦା ସୋ କିରିୟା ୱିସେସୋ ଚୁତିନନ୍ତରେ ଏକୋ ଅତ୍ତଭାୱୋ ହୁତ୍ୱା ୱିପଚ୍ଚତି ପାତୁଭୱତି। ଓକାସଂ ପନ ଅଲଭମାନା ଭୱସତଂପି ଭୱସହସ୍ସଂପି ଭୱସତସହସ୍ସଂପି ତଂ ସନ୍ତାନଂ ଅନୁଗଚ୍ଛତିୟେୱ। ମହଗ୍ଗତକମ୍ମଂ ପନ ଲଦ୍ଧୋକାସେ ସତି ଦୁତିୟଭୱେ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଏକୋ ବ୍ରହ୍ମତ୍ତଭାୱୋ ହୁତ୍ୱା ୱିପଚ୍ଚତି ପାତୁଭୱତି। ସୁପରିପକ୍କକମ୍ମତ୍ତା ପନ ଦୁତିୟଭୱେୟେୱ ଖୀୟତି, ତତୋ ପରଂ ନାନୁଗଚ୍ଛତୀତି। କମ୍ମପଚ୍ଚୟଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୪। ୱିପାକପଚ୍ଚଯୋ

ଛତ୍ତିଂସୱିଧା ୱିପାକଭୂତା ସହଜାତଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ୱିପାକ ପଚ୍ଚଯୋ। ତେଯେୱ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଞ୍ଞ ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ କମ୍ମଜରୂପାନି ଚ ପୱତ୍ତିକ୍ଖଣେ ୱିପାକ ଚିତ୍ତଜାତାନି ଚିତ୍ତଜରୂପାନି ଚ ୱିପାକପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

କେନଟ୍ଠେନ ୱିପାକୋତି। ୱିପଚ୍ଚନଟ୍ଠେନ ୱିପାକୋ। ୱିପଚ୍ଚନଂ ନାମ ମୁଦୁତରୁଣଭାୱଂ ଅତିକ୍କମ୍ମ ୱିପକ୍କଭାୱଂ ଆପଜ୍ଜନଂ। କସ୍ସ ପନ ଧମ୍ମସ୍ସ ମୁଦୁତରୁଣଭାୱୋ, କସ୍ସ ୱିପକ୍କଭାୱୋତି। ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମପଚ୍ଚଯ ସଙ୍ଖାତସ୍ସ ଅତୀତକମ୍ମସ୍ସ ମୁଦୁତରୁଣଭାୱୋ, ତସ୍ସେୱ କମ୍ମସ୍ସ ୱିପକ୍କଭାୱୋ।

ତତ୍ଥ ଏକସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଚତସ୍ସୋ ଅୱତ୍ଥାଯୋ ହୋନ୍ତି ଚେତନା ୱତ୍ଥା କମ୍ମାୱତ୍ଥା ନିମିତ୍ତାୱତ୍ଥା ୱିପାକାୱତ୍ଥାତି।

ତତ୍ଥ ତାଯ ଚେତନାଯ ନିରୁଦ୍ଧାଯପି ତସ୍ସା କିରିଯା ୱିସେସୋ ନ ନିରୁଜ୍ଝତି, ତଂ ଚିତ୍ତସନ୍ତାନଂ ଅନୁଗଚ୍ଛତିଯେୱ। ଅଯଂ କମ୍ମାୱତ୍ଥା ନାମ।

ନିମିତ୍ତାୱତ୍ଥାତି ତଂ କମ୍ମଂ ଯଦା ୱିପଚ୍ଚିତୁଂ ଓକାସଂ ଲଭତି, ତଦା ମରଣାସନ୍ନକାଲେ ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ତମେୱ କମ୍ମଂ ୱା ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠାତି, ସୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ତଦା ଦାନଂ ଦେନ୍ତୋ ୱିଯ ସୀଲଂ ରକ୍ଖନ୍ତୋ ୱିଯ ପାଣଘାତଂ ୱା କରୋନ୍ତୋ ୱିଯ ହୋତି। କମ୍ମନିମିତ୍ତଂ ୱା ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠାତି, ଦାନ ୱତ୍ଥୁଆଦିକଂ ୱା ସତ୍ଥାଦିକଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱାପି ପୁବ୍ବେ ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଉପକରଣଭୂତଂ ଆରମ୍ମଣଂ ତଦା ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ହତ୍ଥଗତଂ ୱିଯ ହୋତି। ଗତିନିମିତ୍ତଂ ୱା ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠାତି, ଦିବ୍ବୱିମାନାଦିକଂ ୱା ନିରଯଗ୍ଗିଜାଲାଦିକଂ ୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନଭୱେ ଉପଲଭିତବ୍ବଂ ୱା ଅନୁଭୱିତବ୍ବଂ ୱା ଆରମ୍ମଣଂ ତଦା ଦିସ୍ସମାନଂ ହୋତି। ଅଯଂ ନିମିତ୍ତା ୱତ୍ଥା ନାମ।

ୱିପାକାୱତ୍ଥାତି ସଚେ ସୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ତଥା ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ତଂ କମ୍ମଂ ୱା କମ୍ମନିମିତ୍ତଂ ୱା ଗତିନିମିତ୍ତଂ ୱା ଏକଂ ଆରମ୍ମଣଂ ଅମୁଞ୍ଚମାନୋ ମରତି, ତଦା ତଂ କମ୍ମଂ ତସ୍ମିଂଭୱେ ୱିପଚ୍ଚତି, ତଂ କମ୍ମଂ ତସ୍ମିଂଭୱେ ଏକୋ ଅତ୍ତଭାୱୋ ହୁତ୍ୱା ପାତୁଭୱତି । ତତ୍ଥ ପୁରିମାସୁ ତୀସୁ ଅୱତ୍ଥାସୁ ତଂ କମ୍ମଂ ମୁଦୁତରୁଣଭୂତଂ ହୋତି, ପଚ୍ଛିମଂ ପନ ୱିପାକାୱତ୍ଥଂ ପତ୍ୱା ୱିପକ୍କଭୂତଂ ହୋତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ୱିପଚ୍ଚନଂ ନାମ ମୁଦୁତରୁଣଭାୱଂ ଅତିକ୍କମ୍ମ ୱିପକ୍କଭାୱଂ ଆପଜ୍ଜନନ୍ତି। ଏୱଂ ୱିପକ୍କଭାୱଂ ଆପନ୍ନୋ ଚିତ୍ତ ଚେତସିକଧମ୍ମସମୂହୋ ୱିପାକୋ ନାମ।

ତତ୍ଥ ଯଥା ଅମ୍ବପ୍ଫଲାନି ନାମ ଯଦା ୱିପକ୍କଭାୱଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି, ତଦା ସବ୍ବସୋ ସିନିଦ୍ଧରୂପାନି ହୋନ୍ତି। ଏୱମେୱଂ ୱିପାକଧମ୍ମା ନାମ ନିରୁସ୍ସାହା ନିବ୍ବାପାରା ହୁତ୍ୱା ସବ୍ବସୋ ସନ୍ତରୂପା ହୋନ୍ତି। ତେସଂ ସନ୍ତରୂପତ୍ତାଯେୱ ଭୱଙ୍ଗଚିତ୍ତାନଂ ଆରମ୍ମଣଂ ଅୱିଭୂତଂ ହୋତି, ଭୱଙ୍ଗତୋ ୱୁଟ୍ଠାନକାଲେ ତଂ ଆରମ୍ମଣଂ ନ ଜାନାତି। ତଥାହି ରତ୍ତିଯଂ ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତସ୍ସ ପୁରିମଭୱେ ମରଣାସନ୍ନକାଲେ ଯଥାଗହିତଂ କମ୍ମାଦିକଂ ଆରମ୍ମଣଂ ଆରବ୍ଭ ଭୱଙ୍ଗସୋତଂ ପୱତ୍ତମାନଂପି ତସ୍ସ ଭୱଙ୍ଗସୋତସ୍ସ ତଂ ଆରମ୍ମଣଂ ଆରବ୍ଭ ଇଦଂ ନାମ ମେ ପୁରିମଭୱେ ଆରମ୍ମଣଂ ଦିଟ୍ଠନ୍ତି କସ୍ସଚି ଜାନନୱୀଥିଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପତ୍ତିଯା ପଚ୍ଚଯୋ ନ ହୋତି। ସୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ନିଦ୍ଦାଯନକାଲେପି ଉଟ୍ଠାନକାଲେପି ପୁରିମଭୱସିଦ୍ଧଂ ତଂ ନିମିତ୍ତଂ ନ ଜାନାତି। ଏୱଂ ନିରୁସ୍ସାହନିବ୍ବାପାରସନ୍ତରୂପ ଭାୱେନ ଉପକାରକତା ୱିପାକପଚ୍ଚଯତା ନାମାତି। ୱିପାକ ପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୫। ଆହାରପଚ୍ଚଯୋ

ଦୁୱିଧୋ ଆହାରପଚ୍ଚଯୋ ରୂପାହାରପଚ୍ଚଯୋ ଅରୂପାହାର ପଚ୍ଚଯୋ।

ତତ୍ଥ ରୂପାହାରପଚ୍ଚଯୋ ନାମ କବଢଇକାରାହାରସଙ୍ଖାତଂ ଓଜ ରୂପଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ସୋ ଚ ଅଜ୍ଝତ୍ତାହାରୋ ବହିଦ୍ଧାହାରୋତି ଦୁୱିଧୋ। କବଢଇକାରାହାରଭକ୍ଖାନଂ ସତ୍ତାନଂ ସଙ୍କେପି ଚତୁସମୁଟ୍ଠାନିକରୂପଧମ୍ମା ତସ୍ସ ଦୁୱିଧସ୍ସ ରୂପାହାରସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

ଅରୂପାହାରୋ ପନ ତିୱିଧୋ ଫସ୍ସାହାରୋ ମନୋସଞ୍ଚେତନା ହାରୋ ୱିଞ୍ଞାଣାହାରୋ ଚ। ତଯୋପେତେ ଧମ୍ମା ସହଜାତାନଂ ନାମରୂପଧମ୍ମାନଂ ଆହାରପଚ୍ଚଯୋ ହୋନ୍ତି। ସହଜାତା ଚ ନାମରୂପ ଧମ୍ମା ତେସଂ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

କେନଟ୍ଠେନ ଆହାରୋତି। ଭୁସଂ ହରଣଟ୍ଠେନ ଆହାରୋ। ଭୁସଂ ହରଣଟ୍ଠେନାତିଚ ଦଢହଂ ପୱତ୍ତାପନଟ୍ଠେନ, ଚିରକାଲଂ ଠିତିଯା ୱୁଡ୍ଢିଯା ୱିରୁଢହିଯା ୱେପୁଲ୍ଲାଯ ଉପତ୍ଥମ୍ଭନଟ୍ଠେନାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଜନନକିଚ୍ଚଯୁତ୍ତୋପି ଆହାରୋ ଉପତ୍ଥମ୍ଭନକିଚ୍ଚପ୍ପଧାନୋ ହୋତୀତି।

ତତ୍ଥ ଦୁୱିଧୋ ରୂପାହାରୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତସନ୍ତାନେ ଚତୁସମୁଟ୍ଠାନିକଂ ରୂପକାଯଂ ଉପବ୍ରୂହଯନ୍ତୋ ଭୁସଂ ହରତି, ଦଢହଂ ପୱତ୍ତେତି, ଚିରଂ ଅଦ୍ଧାନଂ ଗମେତି, ତଂ ତଂ ଆଯୁକପ୍ପପରିଯୋସାନଂ ପାପେତୀତି ଆହାରୋ।

ଫସ୍ସାହାରୋ ଆରମ୍ମଣେସୁ ଇଟ୍ଠାନିଟ୍ଠରସଂ ନୀହରନ୍ତୋ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଭୁସଂ ହରତି। ମନୋସଞ୍ଚେତନାହାରୋ କାଯୱଚୀ ମନୋକମ୍ମେସୁ ଉସ୍ସାହଂ ଜନେନ୍ତୋ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଭୁସଂ ହରତି। ୱିଞ୍ଞାଣାହାରୋ ଆରମ୍ମଣୱିଜାନନଟ୍ଠେନ ପୁବ୍ବଙ୍ଗମକିଚ୍ଚଂ ୱହନ୍ତୋ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଭୁସଂ ହରତି, ଦଢହଂ ପୱତ୍ତେତି, ଚିରଂ ଅଦ୍ଧାନଂ ଗମେତୀତି ଆହାରୋ। ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଭୁସଂ ହରନ୍ତୋ ସହଜାତରୂପଧମ୍ମେପି ଭୁସଂ ହରତିଯେୱ।

ଇଧ ସୁତ୍ତନ୍ତନଯୋପି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଯଥା ସକୁଣା ନାମ ଚକ୍ଖୂହି ଦିସାୱିଦିସଂ ୱିଭାୱେତ୍ୱା ପତ୍ତେହି ରୁକ୍ଖତୋ ରୁକ୍ଖଂ ୱନତୋ ୱନଂ ଆକାସେନ ପକ୍ଖନ୍ଦିତ୍ୱା ତୁଣ୍ଡକେହି ଫଲାଫଲାନି ତୁଦିତ୍ୱା ଯାୱଜୀୱଂ ଅତ୍ତାନଂ ଯାପେନ୍ତି। ତଥା ଇମେ ସତ୍ତା ଛହି ୱିଞ୍ଞାଣେହି ଆରମ୍ମଣାନି ୱିଭାୱେତ୍ୱା ଛହି ମନୋସଞ୍ଚେତନାହାରେହି ଆରମ୍ମଣୱତ୍ଥୁପ୍ପଟିଲାଭତ୍ଥାଯ ଉସ୍ସୁକ୍କନଂ କତ୍ୱା ଛହି ଫସ୍ସାହାରେହି ଆରମ୍ମଣେସୁ ରସଂ ପାତୁଭୱନ୍ତଂ କତ୍ୱା ସୁଖଦୁକ୍ଖଂ ଅନୁଭୱନ୍ତି। ୱିଞ୍ଞାଣେହି ୱା ଆରମ୍ମଣାନି ୱିଭାୱେତ୍ୱା ନାମରୂପ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ସାଧେନ୍ତି। ଫସ୍ସେହି ଆରମ୍ମଣେସୁ ରସଂ ପାତୁଭୱନ୍ତଂ କତ୍ୱା ଆରମ୍ମଣରସାନୁଭୱନଂ ୱେଦନଂ ସମ୍ପାଦେତ୍ୱା ତଣ୍ହାୱେପୁଲ୍ଲଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି। ଚେତନାହି ତଣ୍ହାମୂଲକାନି ନାନାକମ୍ମାନି ପସୱେତ୍ୱା ଭୱତୋ ଭୱଂ ସଂସରନ୍ତି। ଏୱଂ ଆହାରଧମ୍ମାନଂ ମହନ୍ତଂ ଆହାରକିଚ୍ଚଂ ୱେଦିତବ୍ବନ୍ତି। ଆହାରପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୬। ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ

ତିୱିଧୋ ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ ସହଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ ପୁରେ ଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ।

ତତ୍ଥ ପନ୍ନରସିନ୍ଦ୍ରିଯଧମ୍ମା ସହଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ ନାମ, ଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ମନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ସୁଖିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଦୁକ୍ଖିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ସୋମନସ୍ସିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଦୋମନସ୍ସିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଉପେକ୍ଖିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ସଦ୍ଧିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ୱୀରିଯିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ସତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ସମାଧିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ପଞ୍ଞିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଅନଞ୍ଞାତଞ୍ଞସ୍ସାମୀତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଅଞ୍ଞିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଅଞ୍ଞାତାୱିନ୍ଦ୍ରିଯନ୍ତି। ତେହି ସହଜାତା ଚିତ୍ତଚେତସିକଧମ୍ମା ଚ ରୂପଧମ୍ମା ଚ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

ପଞ୍ଚିନ୍ଦ୍ରିଯରୂପାନି ପୁରେଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ, ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିଯଂ ସୋତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଘାନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଜିୱ୍ହିନ୍ଦ୍ରିଯଂ କାଯିନ୍ଦ୍ରିଯଂ। ପଞ୍ଚୱିଞ୍ଞାଣଚିତ୍ତ ଚେତସିକ ଧମ୍ମା ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

ଏକଂ ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ। ସଦ୍ଧାନି କମ୍ମଜ ରୂପାନି ଜୀୱିତରୂପୱଜ୍ଜିତାନି ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନାନି।

କେନଟ୍ଠେନ ଇନ୍ଦ୍ରିଯନ୍ତି। ଇସ୍ସରିଯଟ୍ଠେନ ଇନ୍ଦ୍ରିଯଂ। ତତ୍ଥ କତ୍ଥ ଇସ୍ସରିଯନ୍ତି। ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନେସୁ ଧମ୍ମେସୁ ଇସ୍ସରିଯଂ। କସ୍ମିଂ କସ୍ମିଂ କିଚ୍ଚେ ଇସ୍ସରିଯନ୍ତି । ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ କିଚ୍ଚେ ଇସ୍ସରିଯଂ। ନାମଜୀୱିତଂ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମାନଂ ଜୀୱନକିଚ୍ଚେ ଇସ୍ସରିଯଂ। ଜୀୱନକିଚ୍ଚେତି ଆଯୁୱଡ୍ଢନକିଚ୍ଚେ, ସନ୍ତତିଠିତିଯା ଚିରକାଲଠିତିକିଚ୍ଚେତି ଅତ୍ଥୋ। ମନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଆରମ୍ମଣଗ୍ଗହଣକିଚ୍ଚେ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମାନଂ ଇସ୍ସରିଯଂ। ଅୱସେସୋ ଇନ୍ଦ୍ରିଯଟ୍ଠୋ ପୁବ୍ବେ ଇନ୍ଦ୍ରିଯଯମକଦୀପନିଯଂ ୱୁତ୍ତୋଯେୱ।

ଏତ୍ଥ ୱଦେଯ୍ଯ, ଦ୍ୱେ ଇତ୍ଥିନ୍ଦ୍ରିଯପୁରିସିନ୍ଦ୍ରିଯଧମ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯଭୂତା ସମାନାପି କସ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯେ ୱିସୁଂ ନ ଗହିତାତି। ପଚ୍ଚଯକିଚ୍ଚସ୍ସ ଅଭାୱତୋ। ତିୱିଧଞ୍ହି ପଚ୍ଚଯକିଚ୍ଚଂ ଜନନକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ଉପତ୍ଥମ୍ଭନକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ଅନୁପାଲନକିଚ୍ଚଞ୍ଚ। ତତ୍ଥ ଯୋ ପଚ୍ଚଯୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମସ୍ସ ଉପ୍ପାଦାଯ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି, ଯସ୍ମିଂ ଅସତି ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନୋ ଧମ୍ମୋ ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯକିଚ୍ଚଂ ଜନନକିଚ୍ଚଂ ନାମ। ଯଥା ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ। ଯୋ ପଚ୍ଚଯୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମସ୍ସ ଠିତିଯା ଚ ୱୁଡ୍ଢିଯା ଚ ୱିରୁଳ୍ହିଯା ଚ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି, ଯସ୍ମିଂ ଅସତି ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନୋ ଧମ୍ମୋ ନ ତିଟ୍ଠତି ନ ୱଡ୍ଢତି ନ ୱିରୂହତି, ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯକିଚ୍ଚଂ ଉପତ୍ଥମ୍ଭନକିଚ୍ଚଂ ନାମ। ଯଥା ପଚ୍ଛାଜାତପଚ୍ଚଯୋ। ଯୋ ପଚ୍ଚଯୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଧମ୍ମସ୍ସ ପୱତ୍ତିଯା ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି, ଯେନ ୱିନା ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନୋ ଧମ୍ମୋ ଚିରକାଲଂ ନ ପୱତ୍ତତି, ସନ୍ତତି ଗମନଂ ଛିଜ୍ଜତି, ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯ କିଚ୍ଚଂ ଅନୁପାଲନକିଚ୍ଚଂ ନାମ। ଯଥା ରୂପ ଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ। ଏତେ ପନ ଦ୍ୱେ ଇନ୍ଦ୍ରିଯଧମ୍ମା ତେସୁ ତୀସୁ ପଚ୍ଚଯ କିଚ୍ଚେସୁ ଏକକିଚ୍ଚଂପି ନସାଧେନ୍ତି, ତସ୍ମା ଏତେ ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯ ପଚ୍ଚଯେ ୱିସୁଂ ନ ଗହିତାତି।

ଏତଂ ସନ୍ତେ ଏତେ ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯାତିପି ନ ୱତ୍ତବ୍ବାତି। ନୋ ନ ୱତ୍ତବ୍ବା। କସ୍ମା। ଇନ୍ଦ୍ରିଯକିଚ୍ଚସବ୍ଭାୱତୋତି। କିଂ ପନ ଏତେସଂ ଇନ୍ଦ୍ରିଯକିଚ୍ଚନ୍ତି। ଲିଙ୍ଗନିମିତ୍ତକୁତ୍ତଆକପ୍ପେସୁ ଇସ୍ସରତା ଇନ୍ଦ୍ରିଯ କିଚ୍ଚଂ। ତଥା ହି ଯସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ ଇତ୍ଥିନ୍ଦ୍ରିଯରୂପଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତସ୍ସ ସନ୍ତାନେ ଚତୂହି କମ୍ମାଦୀହି ପଚ୍ଚଯେହି ଉପ୍ପନ୍ନା ପଞ୍ଚକ୍ଖନ୍ଧ ଧମ୍ମା ଇତ୍ଥିଭାୱାଯ ପରିଣମନ୍ତି, ସୋ ଅତ୍ତଭାୱୋ ଏକନ୍ତେନ ଇତ୍ଥିଲିଙ୍ଗ ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତ ଇତ୍ଥିକୁତ୍ତ ଇତ୍ଥାକପ୍ପଯୁତ୍ତୋ ହୋତି, ନୋ ଅଞ୍ଞଥା। ନ ଚ ଇତ୍ଥିନ୍ଦ୍ରିଯରୂପଂ ତେ ପଞ୍ଚକ୍ଖନ୍ଧଧମ୍ମେ ଜନେତି, ନ ଚ ଉପତ୍ଥମ୍ଭତି, ନାପି ଅନୁପାଲେତି, ଅଥ ଖୋ ତେ ଧମ୍ମା ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯେହି ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନା ଏୱଞ୍ଚେୱଞ୍ଚ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତୂତି ଆଣଂ ଠପେନ୍ତଂ ୱିଯ ତେସୁ ଅତ୍ତନୋ ଅନୁଭାୱଂ ପୱତ୍ତେତି। ତେ ଚ ଧମ୍ମା ତଥେୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ନୋ ଅଞ୍ଞଥାତି। ଅଯଂ ଇତ୍ଥିନ୍ଦ୍ରିଯରୂପସ୍ସ ଇତ୍ଥିଲିଙ୍ଗାଦୀସୁ ଇସ୍ସରତା। ଏସ ନଯୋ ପୁରିସିନ୍ଦ୍ରିଯରୂପସ୍ସ ପୁରିସଲିଙ୍ଗାଦୀସୁ ଇସ୍ସରତାଯଂ। ଏୱଂ ଏତେ ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ଲିଙ୍ଗାଦୀସୁ ଇନ୍ଦ୍ରିଯକିଚ୍ଚ ସବ୍ଭାୱତୋ ଇନ୍ଦ୍ରିଯା ନାମ ହୋନ୍ତୀତି।

ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପଂ ପନ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ୱିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ନିସ୍ସଯୱତ୍ଥୁକିଚ୍ଚଂ ସାଧଯମାନଂପି ତାସୁ ଇନ୍ଦ୍ରିଯକିଚ୍ଚଂ ନ ସାଧେତି। ନ ହି ଭାୱିତ ଚିତ୍ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ହଦଯରୂପେ ପସନ୍ନେୱା ଅପ୍ପସନ୍ନେ ୱା ଜାତେପି ମନୋୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁଯୋ ତଦନୁୱତ୍ତିକା ହୋନ୍ତୀତି। ଇନ୍ଦ୍ରିଯ ପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୭। ଝାନପଚ୍ଚଯୋ

ସତ୍ତ ଝାନଙ୍ଗାନି ଝାନପଚ୍ଚଯୋ, ୱିତକ୍କୋ ୱିଚାରୋ ପୀତି ସୋମନସ୍ସଂ ଦୋମନସ୍ସଂ ଉପେକ୍ଖା ଏକଗ୍ଗତା। ତେହି ସହଜାତା ପଞ୍ଚୱିଞ୍ଞାଣୱଜ୍ଜିତା ଚିତ୍ତଚେତସିକଧମ୍ମା ଚ ରୂପଧମ୍ମା ଚ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା।

କେନଟ୍ଠେନ ଝାନନ୍ତି। ଉପନିଜ୍ଝାଯନଟ୍ଠେନ ଝାନଂ। ଉପନିଜ୍ଝାଯ ନଟ୍ଠେନାତି ଚ ମନସା ଆରମ୍ମଣଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ନିଜ୍ଝାଯନଟ୍ଠେନ ପେକ୍ଖନଟ୍ଠେନ। ଯଥା ହି ଇସ୍ସାସୋ ଦୂରେ ଠତ୍ୱା ଖୁଦ୍ଦକେ ଲକ୍ଖମଣ୍ଡଲେ ସରଂ ପୱେସେନ୍ତୋ ହତ୍ଥେହି ସରଂ ଉଜୁକଞ୍ଚ ନିଚ୍ଚଲଞ୍ଚ କତ୍ୱା ମଣ୍ଡଲଞ୍ଚ ୱିଭୂତଂ କତ୍ୱା ଚକ୍ଖୁନା ନିଜ୍ଝାଯନ୍ତୋ ପୱେସେତି। ଏୱମେୱ ଇମେହି ଅଙ୍ଗେହି ଚିତ୍ତଂ ଉଜୁକଞ୍ଚ ନିଚ୍ଚଲଞ୍ଚ କତ୍ୱା ଆରମ୍ମଣଞ୍ଚ ୱିଭୂତଂ କତ୍ୱା ନିଜ୍ଝାଯନ୍ତୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଉପନିଜ୍ଝାଯତୀତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଏୱଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯିତ୍ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି କାଯକମ୍ମଂ ୱା ୱଚୀକମ୍ମଂ ୱା ମନୋକମ୍ମଂ ୱା କରୋନ୍ତୋ ଅୱିରଜ୍ଝମାନୋ କରୋତି।

ତତ୍ଥ କାଯକମ୍ମଂ ନାମ ଅଭିକ୍କମପ୍ପଟିକ୍କମାଦିକଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ୱଚୀକମ୍ମଂ ନାମ ଅକ୍ଖରୱଣ୍ଣପରିପୁଣ୍ଣଂ ୱଚୀଭେଦକରଣଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ମନୋକମ୍ମଂ ନାମ ଯଂକିଞ୍ଚି ମନସା ଆରମ୍ମଣୱିଭାୱନଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ଦାନକମ୍ମଂ ୱା ପାଣାତିପାତ କମ୍ମଂ ୱା ଅନୁରୂପେହି ଝାନଙ୍ଗେହି ୱିନା ଦୁବ୍ବଲେନ ଚିତ୍ତେନ କାତୁଂ ନ ସକ୍କା ହୋତି। ଏସ ନଯୋ ସେସେସୁ କୁସଲାକୁସଲ କମ୍ମେସୂତି।

ଅଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥୋ ୱିତକ୍କାଦୀନଂ ଝାନଙ୍ଗଧମ୍ମାନଂ ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ସଭାୱ ଲକ୍ଖଣେହି ଦୀପେତବ୍ବୋ। ସମ୍ପଯୁତ୍ତଧମ୍ମେ ଆରମ୍ମଣାଭିନିରୋପନ ଲକ୍ଖଣୋ ୱିତକ୍କୋ, ସୋ ଚିତ୍ତଂ ଆରମ୍ମଣେ ଦଢହଂ ନିଯୋଜେତି। ଆରମ୍ମଣାନୁମଜ୍ଜନଲକ୍ଖଣୋ ୱିଚାରୋ, ସୋ ଚିତ୍ତଂ ଆରମ୍ମଣେ ଦଢହଂ ସଂଯୋଜେତି। ଆରମ୍ମଣସମ୍ପିଯାଯନଲକ୍ଖଣାପୀତି, ସା ଚିତ୍ତଂ ଆରମ୍ମଣେ ପରିତୁଟ୍ଠଂ କରୋତି। ତିସ୍ସୋପି ୱେଦନା ଆରମ୍ମଣରସାନୁ ଭୱନଲକ୍ଖଣା, ତାପି ଚିତ୍ତଂ ଆରମ୍ମଣେ ଇଟ୍ଠାନିଟ୍ଠମଜ୍ଝତ୍ତରସାନୁଭୱନ କିଚ୍ଚେନ ଦଢହପ୍ପଟିବଦ୍ଧଂ କରୋନ୍ତି। ସମାଧାନଲକ୍ଖଣା ଏକଗ୍ଗତା, ସାପି ଚିତ୍ତଂ ଆରମ୍ମଣେ ନିଚ୍ଚଲଂ କତ୍ୱା ଠପେତୀତି। ଝାନପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

୧୮। ମଗ୍ଗପଚ୍ଚୟୋ

ଦ୍ୱାଦସ ମଗ୍ଗଙ୍ଗାନି ମଗ୍ଗପଚ୍ଚୟୋ ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠି ସମ୍ମାସଙ୍କପ୍ପୋ ସମ୍ମା ୱାଚା ସମ୍ମାକମ୍ମନ୍ତୋ ସମ୍ମାଆଜୀୱୋ ସମ୍ମାୱାୟାମୋ ସମ୍ମାସତି ସମ୍ମାସମାଧି ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ମିଚ୍ଛାସଙ୍କପ୍ପୋ ମିଚ୍ଛାୱାୟାମୋ ମିଚ୍ଛାସମାଧି। ସେସା ମିଚ୍ଛାୱାଚା ମିଚ୍ଛାକମ୍ମନ୍ତୋ ମିଚ୍ଛାଆଜୀୱୋତି ତୟୋ ଧମ୍ମା ୱିସୁଂ ଚେତସିକଧମ୍ମା ନ ହୋନ୍ତି। ମୁସାୱାଦାଦିୱସେନ ପୱତ୍ତାନଂ ଚତୁନ୍ନଂ ଅକୁସଲଖନ୍ଧାନଂ ନାମଂ। ତସ୍ମା ତେ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯେ ୱିସୁଂ ନ ଗହିତାତି। ସବ୍ବେ ସହେତୁକା ଚିତ୍ତ ଚେତସିକଧମ୍ମା ଚ ସହେତୁକଚିତ୍ତସହ ଜାତା ରୂପଧମ୍ମା ଚ ତସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନା।

କେନଟ୍ଠେନ ମଗ୍ଗୋତି। ସୁଗତିଦୁଗ୍ଗତିନିବ୍ବାନ ଦିସାଦେସସମ୍ପା ପନଟ୍ଠେନ ମଗ୍ଗୋ। ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିଆଦିକାନି ହି ଅଟ୍ଠ ସମ୍ମାମଗ୍ଗଙ୍ଗାନି ସୁଗତି ଦିସାଦେସଞ୍ଚ ନିବ୍ବାନଦିସାଦେସଞ୍ଚ ସମ୍ପାପନତ୍ଥାଯ ସଂୱତ୍ତନ୍ତି। ଚତ୍ତାରି ମିଚ୍ଛାମଗ୍ଗଙ୍ଗାନି ଦୁଗ୍ଗତିଦିସାଦେସଂ ସମ୍ପାପନତ୍ଥାଯ ସଂୱତ୍ତନ୍ତୀତି।

ତତ୍ଥ ଝାନପଚ୍ଚୟୋ ଆରମ୍ମଣେ ଚିତ୍ତଂ ଉଜୁଂ କରୋତି, ଥିରଂ କରୋତି, ଅପ୍ପନାପତ୍ତଂ କରୋତି। ଅପ୍ପନାପତ୍ତଂ ନାମ ଗମ୍ଭୀରେ ଉଦକେ ପକ୍ଖିତ୍ତୋ ମଚ୍ଛୋୱିଯ କସିଣନିମିତ୍ତାଦିକେ ନିମିତ୍ତାରମ୍ମଣେ ଅନୁପୱିଟ୍ଠଂ ଚିତ୍ତଂ ପୱୁଚ୍ଚତି। ମଗ୍ଗପଚ୍ଚୟୋ ୱଟ୍ଟପଥେ ଚେତନାକମ୍ମଂ ୱିୱଟ୍ଟପଥେ ଭାୱନାକମ୍ମଂ ଉଜୁଂ କରୋତି, ଥିରଂ କରୋତି, କମ୍ମପଥପତ୍ତଂ କରୋତି, ୱୁଦ୍ଧିଂ ୱିରୁଳ୍ହିଂ ୱେପୁଲ୍ଲଂ କରୋତି, ଭୂମନ୍ତରପତ୍ତଂ କରୋତି। ଅଯ ମେତେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ପଚ୍ଚଯାନଂ ୱିସେସୋ।

ତତ୍ଥ କମ୍ମପଥପତ୍ତଂ ନାମ ପାଣାତିପାତାଦୀନଂ କୁସଲାକୁସଲ କମ୍ମାନଂ ଅଙ୍ଗପାରିପୂରିଯା ପଟିସନ୍ଧିଜନନେ ସମତ୍ଥଭାୱସଙ୍ଖାତଂ କମ୍ମଗତିଂ ପତ୍ତଂ ଚେତନାକମ୍ମଂ। ଭୂମନ୍ତରପତ୍ତଂ ନାମ ଭାୱନାନୁକ୍କମେନ କାମ ଭୂମିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ଲୋକୁତ୍ତରଭୂମିଯା ଏକସ୍ମିଂଇରିଯାପଥେପି ଉପରୂପରିଭୂମିଂ ପତ୍ତଂ ଭାୱନାକମ୍ମଂ। ଅଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥୋ ଝାନପଚ୍ଚଯେ ୱୁତ୍ତନଯେନ ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିଆଦିକାନଂ ମଗ୍ଗଙ୍ଗଧମ୍ମାନଂ ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ସଭାୱ ଲକ୍ଖଣେହି ଦୀପେତବ୍ବୋତି। ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୯। ସମ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯୋ

ସମ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯୋ ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯୋତି ଏକଂ ଦୁକ୍କଂ। ଅତ୍ଥି ପଚ୍ଚଯୋ ନତ୍ଥି ପଚ୍ଚଯୋତି ଏକଂ ଦୁକ୍କଂ। ୱିଗତପଚ୍ଚଯୋ ଅୱିଗତ ପଚ୍ଚଯୋତି ଏକଂ ଦୁକ୍କଂ। ଇମାନି ତୀଣି ପଚ୍ଚଯଦୁକ୍କାନି ୱିସୁଂ ପଚ୍ଚଯ ୱିସେସାନି ନ ହୋନ୍ତି। ପୁବ୍ବେ ଆଗତେସୁ ପଚ୍ଚଯେସୁ କେଚି ପଚ୍ଚଯା ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନେହି ସମ୍ପଯୁତ୍ତା ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚଯତ୍ତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, କେଚି ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତା ହୁତ୍ୱା, କେଚି ୱିଜ୍ଜମାନା ହୁତ୍ୱା, କେଚି ଅୱିଜ୍ଜମାନା ହୁତ୍ୱା, କେଚି ୱିଗତା ହୁତ୍ୱା, କେଚି ଅୱିଗତା ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚଯତ୍ତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଇମାନି ତୀଣି ପଚ୍ଚଯଦୁକ୍କାନି ୱୁତ୍ତାନି।

ଏତ୍ଥ ଚ ଅତ୍ଥୀତି ଖୋ କଚ୍ଚାନ ଅଯମେକୋ ଅନ୍ତୋ, ନତ୍ଥୀତି ଖୋ ଦୁତିଯୋ ଅନ୍ତୋତି ଏୱରୂପେସୁ ଠାନେସୁ ଅତ୍ଥିନତ୍ଥିସଦ୍ଦା ସସ୍ସତୁଚ୍ଛେଦେସୁପୱତ୍ତନ୍ତି, ତସ୍ମା ଏୱରୂପାନଂ ଅତ୍ଥାନଂ ନିୱତ୍ତନତ୍ଥଂ ପୁନ ୱିଗତଦୁକ୍କଂ ୱୁତ୍ତଂ।

ସବ୍ବେପି ସହଜାତା ଚିତ୍ତଚେତସିକା ଧମ୍ମା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚଯା ଚେୱ ହୋନ୍ତି ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନା ଚ।

କେନଟ୍ଠେନ ସମ୍ପଯୁତ୍ତୋ। ଏକୁପ୍ପାଦତା ଏକନିରୋଧତା ଏକୱତ୍ଥୁକତା ଏକାରମ୍ମଣତାତି ଇମେହି ଚତୂହି ସମ୍ପଯୋଗଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ ହୁତ୍ୱା ସଂଯୁତ୍ତୋ ଏକୀଭାୱଂ ଗତୋତି ସମ୍ପଯୁତ୍ତୋ।

ତତ୍ଥ ଏକୀଭାୱଂ ଗତୋତି ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣଂ ଫସ୍ସାଦୀହି ସତ୍ତହି ଚେତସିକେହି ସହ ଏକୀଭାୱଂ ଗତଂ ହୋତି, ଦସ୍ସନନ୍ତି ଏକଂ ୱୋହାରଂ ଗଚ୍ଛତି। ଅଟ୍ଠ ଧମ୍ମା ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ୱୋହାରଂ ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ୱିନିବ୍ଭୁଜିତ୍ୱା ୱିଞ୍ଞାତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି। ଏସ ନଯୋ ସେସେସୁ ସବ୍ବଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୂତି। ସମ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୨୦। ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯୋ

ଚତୁବ୍ବିଧୋ ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯୋ, ସହଜାତୋ ୱତ୍ଥୁପୁରେ ଜାତୋ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତୋ ପଚ୍ଛାଜାତୋତି।

ତତ୍ଥ ସହଜାତୱିପ୍ପଯୁତ୍ତୋ ନାମ ଦ୍ୱିସୁ ସହଜାତପଚ୍ଚଯ ପଚ୍ଚଯୁପ୍ପନ୍ନେସୁ ନାମରୂପେସୁ ନାମଂ ୱା ରୂପସ୍ସ ରୂପଂ ୱା ନାମସ୍ସ ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତଂ ହୁତ୍ୱା ପଚ୍ଚଯୋ। ତତ୍ଥ ନାମନ୍ତି ପୱତ୍ତିକାଲେ ଚତୁକ୍ଖନ୍ଧନାମଂ, ରୂପସ୍ସାତି ଚିତ୍ତଜରୂପସ୍ସ, ରୂପନ୍ତି ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପଂ, ନାମସ୍ସାତି ପଟିସନ୍ଧିଚତୁକ୍ଖନ୍ଧନାମସ୍ସ। ସେସା ତଯୋପି ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯା ପୁବ୍ବେ ୱିଭତ୍ତା ଏୱାତି। ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୨୧। ଅତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ

ସତ୍ତୱିଧୋ ଅତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ, ସହଜାତତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ ୱତ୍ଥୁପୁରେ ଜାତତ୍ଥି ପଚ୍ଚୟୋ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେ ଜାତତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ ପଚ୍ଛାଜାତତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ ରୂପାହାରତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ ରୂପ ଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିୟତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋତି।

ତତ୍ଥ ସହଜାତପଚ୍ଚୟୋ ଏୱ ସହଜାତତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ ନାମ। ଏସ ନୟୋ ସେସେସୁ ଛସୁ। ପଚ୍ଚୟପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନୱିଭାଗୋପି ହେଟ୍ଠା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ୱୁତ୍ତୋୟେୱ।

କେନଟ୍ଠେନ ଅତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ। ସୟଂ ଖଣିକପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନତା ସଙ୍ଖାତେନ ଅତ୍ଥିଭାୱେନ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଧମ୍ମସ୍ସ ପଚ୍ଚୟୋ ଅତ୍ଥିପଚ୍ଚୟୋ। ଅତ୍ଥିପଚ୍ଚୟପଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୨୨। ନତ୍ଥିପଚ୍ଚଯୋ

୨୩। ୱିଗତପଚ୍ଚଯୋ

୨୪। ଅୱିଗତପଚ୍ଚଯୋ

ସବ୍ବୋ ଅନନ୍ତରପଚ୍ଚଯୋ ନତ୍ଥି ପଚ୍ଚଯୋ ନାମ। ତଥା ୱିଗତ ପଚ୍ଚଯୋ। ଅୱିଗତପଚ୍ଚଯୋପି ଅତ୍ଥିପଚ୍ଚଯେନ ସବ୍ବସଦିସୋ। ଅତ୍ଥୀତିଚ ଅୱିଗତୋତି ଚ ଅତ୍ଥତୋ ଏକମେୱ। ତଥା ନତ୍ଥୀତି ଚ ୱିଗତୋତିଚ। ନତ୍ଥିୱିଗତଅୱିଗତପଚ୍ଚଯଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

ପଚ୍ଚଯତ୍ଥଦୀପନା ନିଟ୍ଠିତା।

ପଚ୍ଚଯସଭାଗୋ

ପଚ୍ଚଯସଭାଗୋ ୱୁଚ୍ଚତେ। ପଞ୍ଚଦସ ସହଜାତଜାତିକା ହୋନ୍ତି, ଚତ୍ତାରୋ ମହାସହଜାତା ଚତ୍ତାରୋ ମଜ୍ଝିମସହଜାତା ସତ୍ତ ଖୁଦ୍ଦକସହଜାତା। ତତ୍ଥ ଚତ୍ତାରୋ ମହାସହଜାତା ନାମ ସହଜାତୋ ସହଜାତନିସ୍ସଯୋ ସହଜାତତ୍ଥି ସହଜାତ ଅୱିଗତୋ। ଚତ୍ତାରୋ ମଜ୍ଝିମସହଜାତା ନାମ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୋ ୱିପାକୋ ସମ୍ପଯୁତ୍ତୋ ସହଜାତୱିପ୍ପଯୁତ୍ତୋ। ସତ୍ତ ଖୁଦ୍ଦକସହ ଜାତା ନାମ ହେତୁ ସହଜାତାଧିପତି ସହଜାତକମ୍ମଂ ସହ ଜାତାହାରୋ ସହଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଝାନଂ ମଗ୍ଗୋ।

ତଯୋ ରୂପାହାରା, ରୂପାହାରୋ ରୂପାହାରତ୍ଥି ରୂପାହାରା ୱିଗତୋ।

ତୀଣି ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯାନି, ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯତ୍ଥି ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯାୱିଗତଂ।

ସତ୍ତରସ ପୁରେଜାତଜାତିକା ହୋନ୍ତି, ଛ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତା ଛ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତା ପଞ୍ଚ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତା। ତତ୍ଥ ଛ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତା ନାମ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତୋ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତୱିପ୍ପଯୁତ୍ତଂ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତତ୍ଥି ୱତ୍ଥୁ ପୁରେଜାତଅୱିଗତୋ। ଛ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତା ନାମ ଆରମ୍ମଣ ପୁରେଜାତୋ କିଞ୍ଚିଆରମ୍ମଣଂ କୋଚି ଆରମ୍ମଣାଧିପତି କୋଚି ଆରମ୍ମଣୂପନିସ୍ସସୋ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତତ୍ଥି ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତ ଅୱିଗତୋ। କିଞ୍ଚି ଆରମ୍ମଣନ୍ତିଆଦୀସୁ କିଞ୍ଚିକୋଚିୱଚନେହି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନଂ ନିପ୍ଫନ୍ନରୂପଂ ଗଯ୍ହତି। ପଞ୍ଚ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତା ନାମ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣ ପୁରେଜାତୋ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତନିସ୍ସଯୋ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେ ଜାତ ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତୋ ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତତ୍ଥି ୱତ୍ଥାରମ୍ମଣପୁରେଜାତ ଅୱିଗତୋ।

ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଛାଜାତଜାତିକା ହୋନ୍ତି, ପଚ୍ଛାଜାତୋ ପଚ୍ଛାଜାତୱିପ୍ପଯୁତ୍ତୋ ପଚ୍ଛାଜାତତ୍ଥି ପଚ୍ଛାଜାତଅୱିଗତୋ।

ସତ୍ତ ଅନନ୍ତରା ହୋନ୍ତି, ଅନନ୍ତରୋ ସମନନ୍ତରୋ ଅନନ୍ତରୂପ ନିସ୍ସଯୋ ଆସେୱନଂ ଅନନ୍ତରକମ୍ମଂ ନତ୍ଥି ୱିଗତୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ଅନନ୍ତର କମ୍ମଂ ନାମ ଅରିଯମଗ୍ଗଚେତନା, ସା ଅତ୍ତନୋ ଅନନ୍ତରେ ଅରିଯଫଲଂ ଜନେତି।

ପଞ୍ଚ ୱିସୁଂ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି, ଅୱସେସଂ ଆରମ୍ମଣଂ ଅୱସେସୋ ଆରମ୍ମଣାଧିପତି ଅୱସେସୋ ଆରମ୍ମଣୂପ ନିସ୍ସଯୋ ସବ୍ବୋ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋ ଅୱସେସଂ ନାନାକ୍ଖଣିକ କମ୍ମଂ। ଇତି ୱିତ୍ଥାରତୋ ପଟ୍ଠାନପଚ୍ଚଯା ଚତୁପଞ୍ଞାସପ୍ପଭେଦା ହୋନ୍ତୀତି।

ତତ୍ଥ ସବ୍ବେ ସହଜାତଜାତିକା ଚ ସବ୍ବେ ପୁରେଜାତ ଜାତିକା ସବ୍ବେ ପଚ୍ଛାଜାତଜାତିକା ରୂପାହାରୋ ରୂପଜୀୱିତିନ୍ଦ୍ରିଯନ୍ତି ଇମେ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନପଚ୍ଚଯା ନାମ। ସବ୍ବେ ଅନନ୍ତରଜାତିକା ସବ୍ବଂ ନାନାକ୍ଖଣିକ କମ୍ମନ୍ତି ଇମେ ଅତୀତପଚ୍ଚଯା ନାମ। ଆରମ୍ମଣଂ ପକତୂପନିସ୍ସଯୋତି ଇମେ ତେକାଲିକା ଚ ନିବ୍ବାନପଞ୍ଞତ୍ତୀନଂ ୱସେନ କାଲୱିମୁତ୍ତା ଚ ହୋନ୍ତି।

ନିବ୍ବାନଞ୍ଚ ପଞ୍ଞତ୍ତି ଚାତି ଇମେ ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ଅପ୍ପଚ୍ଚଯା ନାମ ଅସଙ୍ଖତା ନାମ। କସ୍ମା। ଅଜାତିକତ୍ତା। ଯେସଞ୍ହି ଜାତି ନାମ ଅତ୍ଥି, ଉପ୍ପାଦୋ ନାମ ଅତ୍ଥି। ତେ ସପ୍ପଚ୍ଚଯାନାମ ସଙ୍ଖତା ନାମ ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନା ନାମ। ଇମେ ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ଅଜାତିକତ୍ତା ଅନୁପ୍ପାଦତ୍ତା ଅଜାତିପଚ୍ଚଯତ୍ତାଚ ଅପ୍ପଚ୍ଚଯା ନାମ ଅସଙ୍ଖତା ନାମାତି।

ସପ୍ପଚ୍ଚଯେସୁ ଚ ଧମ୍ମେସୁ ସଙ୍ଖତେସୁ ଏକୋପି ଧମ୍ମୋ ନିଚ୍ଚୋ ଧୁୱୋ ସସ୍ସତୋ ଅୱିପରୀତଧମ୍ମୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ଅଥ ଖୋ ସବ୍ବେ ତେ ଖଯଟ୍ଠେନ ଅନିଚ୍ଚା ଏୱ ହୋନ୍ତି। କସ୍ମା। ସଯଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯାଯତ୍ତୱୁତ୍ତି କତ୍ତା ପଚ୍ଚଯାନଞ୍ଚ ଅନିଚ୍ଚଧମ୍ମତ୍ତା। ନନୁ ନିବ୍ବାନଞ୍ଚ ପଞ୍ଞତ୍ତି ଚ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ତେ ଚ ନିଚ୍ଚା ଧୁୱାତି। ସଚ୍ଚଂ। କେୱଲେନ ପନ ନିବ୍ବାନପଚ୍ଚଯେନ ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତିପଚ୍ଚଯେନ ୱା ଉପ୍ପନ୍ନୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ବହୂହି ପଚ୍ଚଯେହି ଏୱ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ତେ ପନ ପଚ୍ଚଯା ଅନିଚ୍ଚା ଏୱ ଅଧୁୱାତି।

ଯେ ଚ ଧମ୍ମା ଅନିଚ୍ଚା ହୋନ୍ତି, ତେ ନିଚ୍ଚକାଲଂ ସତ୍ତେ ତିୱିଧେହି ଦୁକ୍ଖଦଣ୍ଡେହି ପଟିପ୍ପୀଳେନ୍ତି ବାଧେନ୍ତି, ତସ୍ମା ତେ ଧମ୍ମା ଭଯଟ୍ଠେନ ଦୁକ୍ଖା ଏୱ ହୋନ୍ତି। ତତ୍ଥ ତିୱିଧା ଦୁକ୍ଖଦଣ୍ଡା ନାମ ଦୁକ୍ଖଦୁକ୍ଖତା ସଙ୍ଖାର ଦୁକ୍ଖତା ୱିପରିଣାମଦୁକ୍ଖତା।

ଯେ କେଚି ଅନିଚ୍ଚା ଏୱ ହୋନ୍ତି, ଏକସ୍ମିଂ ଇରିୟାପଥେପି ପୁନପ୍ପୁନଂ ଭିଜ୍ଜନ୍ତି, ତେ କଥଂ ଯାୱଜୀୱଂ ନିଚ୍ଚସଞ୍ଞିତାନଂ ସତ୍ତପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଅତ୍ତା ନାମ ଭୱେୟ୍ୟୁଂ, ସାରା ନାମ ଭୱେୟ୍ୟୁଂ। ଯେ ଚ ଦୁକ୍ଖା ଏୱ ହୋନ୍ତି, ତେ କଥଂ ଦୁକ୍ଖପଟିକୁଲାନଂ ସୁଖକାମାନଂ ସତ୍ତାନଂ ଅତ୍ତା ନାମ ଭୱେୟ୍ୟୁଂ, ସାରା ନାମ ଭୱେୟ୍ୟୁଂ। ତସ୍ମା ତେ ଧମ୍ମା ଅସାରକଟ୍ଠେନ ଅନତ୍ତା ଏୱ ହୋନ୍ତି।

ଅପି ଚ ଯସ୍ମା ଇମାୟ ଚତୁୱୀସତିୟା ପଚ୍ଚୟଦେସନାୟ ଇମମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତି। ସଙ୍ଖେପି ସଙ୍ଖତଧମ୍ମା ନାମ ପଚ୍ଚୟାୟତ୍ତୱୁତ୍ତିକା ଏୱ ହୋନ୍ତି, ସତ୍ତାନଂ ୱସାୟତ୍ତୱୁତ୍ତିକା ନ ହୋନ୍ତି। ପଚ୍ଚୟାୟତ୍ତ ୱୁତ୍ତିକେସୁ ଚ ତେସୁ ନ ଏକୋପି ଧମ୍ମୋ ଅପ୍ପକେନ ପଚ୍ଚୟେନ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ଅଥ ଖୋ ବହୂହି ଏୱ ପଚ୍ଚୟେହି ଉପ୍ପଜ୍ଜତୀତି, ତସ୍ମା ଅୟଂ ଦେସନା ଧମ୍ମାନଂ ଅନତ୍ତଲକ୍ଖଣଦୀପନେ ମତ୍ଥକପତ୍ତା ହୋତୀତି।

ପଚ୍ଚୟସଭାଗସଙ୍ଗହୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ପଚ୍ଚୟଘଟନାନୟୋ

ପଞ୍ଚୱିଞ୍ଞାଣେସୁ ପଚ୍ଚୟଘଟନାନୟୋ

ପଚ୍ଚୟଘଟନାନୟୋ ୱୁଚ୍ଚତେ। ଏକେକସ୍ମିଂ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନେ ବହୂନଂ ପଚ୍ଚୟାନଂ ସମୋଧାନଂ ପଚ୍ଚୟଘଟନା ନାମ। ଯେନ ପନ ଧମ୍ମା ସପ୍ପଚ୍ଚୟା ସଙ୍ଖତା ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନାତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ସଙ୍ଖେ ତେ ଧମ୍ମା ଉପ୍ପାଦେ ଚ ଠିତିୟଞ୍ଚ ଇମେହି ଚତୁୱୀସତିୟା ପଚ୍ଚୟେହି ସହିତତ୍ତା ସପ୍ପଚ୍ଚୟା ନାମ, ସପ୍ପଚ୍ଚୟତ୍ତା ସଙ୍ଖତା ନାମ, ସଙ୍ଖତତ୍ତା ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନା ନାମ। କତମେ ପନ ତେ ଧମ୍ମାତି। ଏକୱୀସସତଚିତ୍ତାନି ଚ ଦ୍ୱିପଞ୍ଞାସଚେତସିକାନି ଚ ଅଟ୍ଠୱୀସତି ରୂପାନି ଚ।

ତତ୍ଥ ଏକୱୀସସତଚିତ୍ତାନି ଧାତୁୱସେନ ସତ୍ତୱିଧାନି ଭୱନ୍ତି, ଚକ୍ଖୁ ୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ସୋତୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ଘାନୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ଜିୱ୍ହା ୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ କାୟୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ମନୋଧାତୁ ମନୋୱିଞ୍ଞାଣ ଧାତୂତି। ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣଦ୍ୱୟଂ ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ନାମ। ସୋତୱିଞ୍ଞାଣଦ୍ୱୟଂ ସୋତୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ନାମ। ଘାନୱିଞ୍ଞାଣଦ୍ୱୟଂ ଘାନୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ନାମ। ଜିୱ୍ହାୱିଞ୍ଞାଣଦ୍ୱୟଂ ଜିୱ୍ହାୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ନାମ। କାୟୱିଞ୍ଞାଣଦ୍ୱୟଂ କାୟୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ନାମ। ପଞ୍ଚଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନ ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନଚିତ୍ତଦ୍ୱୟଞ୍ଚ ମନୋଧାତୁ ନାମ। ସେସାନି ଅଟ୍ଠସତଂ ଚିତ୍ତାନି ମନୋୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ନାମ।

ଦ୍ୱିପଞ୍ଞାସଚେତସିକାନି ଚ ରାସିୱସେନ ଚତୁବ୍ବିଧାନି ଭୱନ୍ତି, ସତ୍ତ ସଙ୍ଖଚିତ୍ତିକାନି ଚ ଛ ପକିଣ୍ଣକାନି ଚ ଚୁଦ୍ଦସ ପାପାନିଚ ପଞ୍ଚୱୀସତି କଲ୍ୟାଣାନି ଚ।

ଚତୁୱୀସତିପଚ୍ଚୟେସୁ ଚ ପନ୍ନରସପଚ୍ଚୟା ସଙ୍ଖଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦ ସାଧାରଣା ହୋନ୍ତି, ଆରମ୍ମଣଞ୍ଚ ଅନନ୍ତରଞ୍ଚ ସମନନ୍ତରଞ୍ଚ ସହ ଜାତୋ ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଞ୍ଚ ନିସ୍ସୟୋ ଚ ଉପନିସ୍ସୟୋ ଚ କମ୍ମଞ୍ଚ ଆହାରୋ ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଞ୍ଚ ସମ୍ପୟୁତ୍ତୋ ଚ ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ୱିଗତୋ ଚ ଅୱିଗତୋ ଚ। ନ ହି କିଞ୍ଚି ଚିତ୍ତଂ ୱା ଚେତସିକଂ ୱା ଆରମ୍ମଣେନ ୱିନା ଉପ୍ପନ୍ନଂ ନାମ ଅତ୍ଥି। ତଥା ଅନନ୍ତରାଦୀହି ଚ। ଅଟ୍ଠପଚ୍ଚୟା କେସଞ୍ଚି ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ପଚ୍ଚୟା ସାଧାରଣା ହୋନ୍ତି, ହେତୁ ଚ ଅଧିପତି ଚ ପୁରେ ଜାତୋ ଚ ଆସେୱନଞ୍ଚ ୱିପାକୋ ଚ ଝାନଞ୍ଚ ମଗ୍ଗୋ ଚ ୱିପ୍ପୟୁତ୍ତୋ ଚ। ତତ୍ଥ ହେତୁ ସହେତୁକଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ଏୱ ସାଧାରଣା, ଅଧିପତି ଚ ସାଧିପତିଜୱନାନଂ ଏୱ, ପୁରେଜାତୋ ଚ କେସଞ୍ଚି ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ଏୱ, ଆସେୱନଞ୍ଚ କୁସଲାକୁସଲକିରିୟଜୱନାନଂ ଏୱ, ୱିପାକୋ ଚ ୱିପାକଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ଏୱ, ଝାନଞ୍ଚ ମନୋଧାତୁ ମନୋୱିଞ୍ଞାଣଧାତୁ ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ଏୱ, ମଗ୍ଗୋ ଚ ସହେତୁକଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ଏୱ, ୱିପ୍ପୟୁତ୍ତୋ ଚ ଅରୂପଲୋକେ ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦାନଂ ନତ୍ଥି, ଏକୋ ପଚ୍ଛାଜାତୋ ରୂପଧମ୍ମାନଂ ଏୱ ୱିସୁଂଭୂତୋ ହୋତି।

ତତ୍ରାୟଂ ଦୀପନା। ସତ୍ତ ସଙ୍ଖଚିତ୍ତିକାନି ଚେତସିକାନି ନାମ, ଫସ୍ସୋ ୱେଦନା ସଞ୍ଞା ଚେତନା ଏକଗ୍ଗତା ଜୀୱିତଂ ମନସିକାରୋ। ତତ୍ଥ ଚିତ୍ତଂ ଅଧିପତିଜାତିକଞ୍ଚ ଆହାରପଚ୍ଚୟୋ ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟୋ ଚ। ଫସ୍ସୋ ଆହାରପଚ୍ଚୟୋ। ୱେଦନା ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟୋ ଚ ଝାନ ପଚ୍ଚୟୋ ଚ। ଚେତନା କମ୍ମପଚ୍ଚୟୋ ଚ ଆହାରପଚ୍ଚୟୋ ଚ। ଏକଗ୍ଗତା ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟୋ ଚ ଝାନ ପଚ୍ଚୟୋ ଚ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚୟୋ ଚ। ଜୀୱିତଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟୋ। ସେସା ଦ୍ୱେ ଧମ୍ମା ୱିସେସପଚ୍ଚୟା ନ ହୋନ୍ତି।

ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞାଣେ ସତ୍ତ ସଙ୍ଖଚିତ୍ତିକାନି ଚେତସିକାନି ଲବ୍ଭନ୍ତି, ୱିଞ୍ଞାଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଟ୍ଠ ନାମଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି। ସଙ୍ଖେ ତେ ଧମ୍ମା ସତ୍ତହି ପଚ୍ଚୟେହି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଚ୍ଚୟା ହୋନ୍ତି ଚତୂହି ମହାସହଜାତେହି ଚ ୱିପ୍ପୟୁତ୍ତୱଜ୍ଜିତେହି ତୀହି ମଜ୍ଝିମସହଜାତେହି ଚ। ତେସ୍ୱେୱ ଅଟ୍ଠସୁ ଧମ୍ମେସୁ ୱିଞ୍ଞାଣଂ ସେସାନଂ ସତ୍ତନ୍ନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଆହାରପଚ୍ଚୟେନ ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟେନ ଚ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତି। ଫସ୍ସୋ ଆହାରପଚ୍ଚୟେନ, ୱେଦନା ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟମତ୍ତେନ, ଚେତନା କମ୍ମପଚ୍ଚୟେନ ଚ ଆହାର ପଚ୍ଚୟେନ ଚ, ଏକଗ୍ଗତା ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟମତ୍ତେନ , ଜୀୱିତଂ ସେସାନଂ ସତ୍ତନ୍ନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟପଚ୍ଚୟେନ ପଚ୍ଚୟୋ ହୋତି। ଚକ୍ଖୁୱତ୍ଥୁରୂପଂ ପନ ତେସଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଂ ଧମ୍ମାନଂ ଛହି ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତେହି ତସ୍ମିଂ ଚକ୍ଖୁୱତ୍ଥୁମ୍ହି ଆପାତମାଗତାନି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନାନି ରୂପାରମ୍ମଣାନି ତେସଂ

ଚତୂହି ଆରମ୍ମଣ ପୁରେଜାତେହି, ଅନନ୍ତରନିରୁଦ୍ଧଂ ପଞ୍ଚଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତଞ୍ଚ ପଞ୍ଚହି ଅନନ୍ତରେହି, ପୁବ୍ବେ କତଂ କୁସଲକମ୍ମଂ ୱା ଅକୁସଲକମ୍ମଂ ୱା କୁସଲୱିପାକାନଂ ୱା ଅକୁସଲୱିପାକାନଂ ୱା ତେସଂ ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମପଚ୍ଚଯେନ, କମ୍ମ ସହାଯଭୂତାନି ପୁରିମଭୱେ ଅୱିଜ୍ଜାତଣ୍ହୁପାଦାନାନି ଚ ଇମସ୍ମିଂ ଭୱେ ଆୱାସପୁଗ୍ଗଲୌତୁଭୋଜନାଦଯୋ ଚ ତେସଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଂ ଧମ୍ମାନଂ ପକତୂପନିସ୍ସଯପଚ୍ଚଯେନ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଇମସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତେ ହେତୁ ଚ ଅଧିପତି ଚ ପଚ୍ଛାଜାତୋ ଚ ଆସେୱନଞ୍ଚ ଝାନଞ୍ଚ ମଗ୍ଗୋଚାତି ଛପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଅଟ୍ଠାରସପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଯଥା ଚ ଇମସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତେ, ତଥା ସୋତୱିଞ୍ଞାଣାଦୀସୁପି ଛ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଅଟ୍ଠାରସପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତୀତି।

ପଞ୍ଚୱିଞ୍ଞାଣେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ଅହେତୁକ ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ

ଛ ପକିଣ୍ଣକାନି ଚେତସିକାନି ନାମ, ୱିତକ୍କୋ ୱିଚାରୋ ଅଧିମୋକ୍ଖୋ ୱୀରିଯଂ ପୀତି ଛନ୍ଦୋ। ତତ୍ଥ ୱିତକ୍କୋ ଝାନପଚ୍ଚଯୋ ଚ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ ଚ। ୱିଚାରୋ ଝାନପଚ୍ଚଯୋ। ୱୀରିଯଂ ଅଧିପତିଜାତିକଞ୍ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ ଚ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ ଚ। ପୀତି ଝାନପଚ୍ଚଯୋ। ଛନ୍ଦୋ ଅଧିପତିଜାତିକୋ। ଅଧିମୋକ୍ଖୋ ପନ ୱିସେସପଚ୍ଚଯୋ ନ ହୋତି।

ପଞ୍ଚଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତଞ୍ଚ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନଚିତ୍ତଦ୍ୱଯଞ୍ଚ ଉପେକ୍ଖାସନ୍ତୀରଣ ଦ୍ୱଯଞ୍ଚାତି ପଞ୍ଚସୁ ଚିତ୍ତେସୁ ଦସ ଚେତସିକାନି ଲବ୍ଭନ୍ତି, ସତ୍ତ ସବ୍ବ ଚିତ୍ତିକାନି ଚ ପକିଣ୍ଣକେସୁ ୱିତକ୍କୋ ଚ ୱିଚାରୋ ଚ ଅଧିମୋକ୍ଖୋ ଚ। ୱିଞ୍ଞାଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଚ୍ଚେକଂ ଏକାଦସ ନାମଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି। ଇମେସୁ ଚିତ୍ତେସୁ ଝାନକିଚ୍ଚଂ ଲବ୍ଭତି। ୱେଦନା ଚ ଏକଗ୍ଗତା ଚ ୱିତକ୍କୋ ଚ ୱିଚାରୋ ଚ ଝାନପଚ୍ଚଯଂ ସାଧେନ୍ତି। ପଞ୍ଚଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତଂ ପନ କିରିଯଚିତ୍ତଂ ହୋତି, ୱିପାକପଚ୍ଚଯୋ ନତ୍ଥି। ନାନାକ୍ଖଣିକକମ୍ମଞ୍ଚ ଉପନିସ୍ସଯଟ୍ଠାନେ ତିଟ୍ଠତି। ୱିପାକପଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଛ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଝାନପଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଟ୍ଠାରସପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି। ସେସେସୁ ଚତୂସୁ ୱିପାକଚିତ୍ତେସୁ ପଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ୱିପାକପଚ୍ଚଯେନ ଚ ଝାନପଚ୍ଚଯେନ ଚ ସଦ୍ଧିଂ ଏକୂନୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ସୋମନସ୍ସସନ୍ତୀରଣେ ପୀତିଯା ସଦ୍ଧିଂ ଏକାଦସଚେତସିକା ଯୁଜ୍ଜନ୍ତି, ମନୋଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତେ ଚ ୱୀରିଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକାଦସାତି ୱିଞ୍ଞାଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱାଦସ ନାମଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି। ହସିତୁପ୍ପାଦଚିତ୍ତେ ପନ ପୀତିଯା ଚ ୱୀରିଯେନ ଚ ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱାଦସ ଚେତସିକାନି ଯୁଜ୍ଜନ୍ତି। ୱିଞ୍ଞାଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ତେରସ ନାମଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି। ତତ୍ଥ ସୋମନସ୍ସସନ୍ତୀରଣେ ଝାନଙ୍ଗେସୁ ପୀତିମତ୍ତଂ ଅଧିକଂ ହୋତି, ପୁବ୍ବେ ଉପେକ୍ଖାସନ୍ତୀରଣଦ୍ୱଯେ ୱିଯ ପଞ୍ଚପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଏକୂନୱୀସତିପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି। ମନୋଦ୍ୱାରା ୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତେ ଚ ୱୀରିଯମତ୍ତଂ ଅଧିକଂ ହୋତି, ତଞ୍ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିଯକିଚ୍ଚ ଝାନ କିଚ୍ଚାନିସାଧେତି। ଅଧିପତିକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ମଗ୍ଗକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ନ ସାଧେତି। କିରିଯ ଚିତ୍ତତ୍ତାୱିପାକପଚ୍ଚଯୋ ଚ ନତ୍ଥି। ପୁବ୍ବେ ପଞ୍ଚଦ୍ୱାରାୱଜ୍ଜନଚିତ୍ତେ ୱିଯ ୱିପାକ ପଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଛ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଝାନପଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଟ୍ଠରସ ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି। ହସିତୁପ୍ପାଦଚିତ୍ତେପି କିରିଯଚିତ୍ତତ୍ତା ୱିପାକପଚ୍ଚଯୋ ନତ୍ଥି, ଜୱନଚିତ୍ତତ୍ତା ପନ ଆସେୱନଂ ଅତ୍ଥି, ୱିପାକପଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଆସେୱନପଚ୍ଚଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକୂନୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଅହେତୁକଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ଅକୁସଲଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ

ଦ୍ୱାଦସ ଅକୁସଲଚିତ୍ତାନି, ଦ୍ୱେ ମୋହମୂଲିକାନି ଅଟ୍ଠ ଲୋଭ ମୂଲିକାନି ଦ୍ୱେ ଦୋସମୂଲିକାନି। ଚୁଦ୍ଦସ ପାପଚେତସିକାନି ନାମ ମୋହୋ ଅହିରିକଂ ଅନୋତ୍ତପ୍ପଂ ଉଦ୍ଧଚ୍ଚନ୍ତି ଇଦଂ ମୋହଚତୁକ୍କଂ ନାମ। ଲୋଭୋ ଦିଟ୍ଠି ମାନୋତି ଇଦଂ ଲୋଭତିକ୍କଂ ନାମ। ଦୋସୋ ଇସ୍ସା ମଚ୍ଛରିଯଂ କୁକ୍କୁଚ୍ଚନ୍ତି ଇଦଂ ଦୋସଚତୁକ୍କଂ ନାମ। ଥିନଂ ମିଦ୍ଧଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛାତି ଇଦଂ ୱିସୁଂ ତିକ୍କଂ ନାମ।

ତତ୍ଥ ଲୋଭୋ ଦୋସୋ ମୋହୋତି ତଯୋ ମୂଲଧମ୍ମା ହେତୁପଚ୍ଚଯା, ଦିଟ୍ଠି ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ, ସେସା ଦସଧମ୍ମା ୱିସେସପଚ୍ଚଯା ନ ହୋନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ମୋହମୂଲିକାନି ନାମ ୱିଚିକିଚ୍ଛାସମ୍ପଯୁତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଉଦ୍ଧଚ୍ଚ ସମ୍ପଯୁତ୍ତଚିତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ୱିଚିକିଚ୍ଛାସମ୍ପଯୁତ୍ତଚିତ୍ତେ ପନ୍ନରସ ଚେତସିକାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି ସତ୍ତ ସବ୍ବଚିତ୍ତିକାନି ଚ ୱିତକ୍କୋ ୱିଚାରୋ ୱୀରିଯନ୍ତି ତୀଣି ପକିଣ୍ଣକାନି ଚ ପାପଚେତସିକେସୁ ମୋହଚତୁକ୍କଞ୍ଚ ୱିଚିକିଚ୍ଛା ଚାତି, ଚିତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସୋଳସ ନାମଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି। ଇମସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତେ ହେତୁ ପଚ୍ଚଯୋପି ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋପି ଲବ୍ଭନ୍ତି। ତତ୍ଥ ମୋହୋ ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ, ୱିତକ୍କୋ ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ, ଏକଗ୍ଗତା ପନ ୱିଚିକିଚ୍ଛାଯ ଦୁବ୍ବଲତ୍ତା ଇମସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ରିଯକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ମଗ୍ଗକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ନ ସାଧେତି, ଝାନକିଚ୍ଚମତ୍ତଂ ସାଧେତି। ଅଧିପତି ଚ ପଚ୍ଛାଜାତୋ ୱିପାକୋ ଚାତି ତଯୋ ପଚ୍ଚଯାନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ସେସା ଏକୱୀସତିପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଉଦ୍ଧଚ୍ଚସମ୍ପଯୁତ୍ତଚିତ୍ତେପି ୱିଚିକିଚ୍ଛଂ ପହାଯ ଅଧିମୋକ୍ଖେନ ସଦ୍ଧିଂ

ପନ୍ନରସେୱ ଚେତସିକାନି, ସୋଢଅସେୱ ନାମଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି । ଇମସ୍ମିଂ ଚିତ୍ତେ ଏକଗ୍ଗତା ଇନ୍ଦ୍ରିଯ କିଚ୍ଚଞ୍ଚ ଝାନକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ମଗ୍ଗକିଚ୍ଚଞ୍ଚ ସାଧେତି, ତଯୋ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଏକୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠସୁ ଲୋଭମୂଲିକଚିତ୍ତେସୁ ପନ ସତ୍ତ ସବ୍ବଚିତ୍ତିକାନି ଚ ଛ ପକିଣ୍ଣକାନି ଚ ପାପେସୁ ମୋହଚତୁକ୍କଞ୍ଚ ଲୋଭତିକ୍କଞ୍ଚ ଥିନମିଦ୍ଧଞ୍ଚାତି ଦ୍ୱାୱୀସତି ଚେତସିକାନି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ତେସୁ ଲୋଭୋ ଚ ମୋହୋଚାତି ଦ୍ୱେ ମୂଲାନି ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ। ଛନ୍ଦୋ ଚ ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚାତି ତଯୋ ଅଧିପତିଜାତିକା କଦାଚି ଅଧିପତିକିଚ୍ଚଂ ସାଧେନ୍ତି, ଆରମ୍ମଣାଧିପତିପି ଏତ୍ଥ ଲବ୍ଭତି। ଚେତନା କମ୍ମପଚ୍ଚଯୋ। ତଯୋ ଆହାରା ଆହାରପଚ୍ଚଯୋ। ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ୱେଦନା ଚ ଏକଗ୍ଗତା ଚ ଜୀୱିତଞ୍ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚାତି ପଞ୍ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିଯଧମ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ। ୱିତକ୍କୋ ଚ ୱିଚାରୋ ଚ ପୀତି ଚ ୱେଦନା ଚ ଏକଗ୍ଗତାଚାତି ପଞ୍ଚ ଝାନଙ୍ଗାନି ଝାନପଚ୍ଚଯୋ। ୱିତକ୍କୋ ଚ ଏକଗ୍ଗତା ଚ ଦିଟ୍ଠି ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚାତି ଚତ୍ତାରି ମଗ୍ଗଙ୍ଗାନି ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ। ପଚ୍ଛାଜାତୋ ଚ ୱିପାକୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ସେସା ଦ୍ୱାୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଦ୍ୱୀସୁ ଦୋସମୂଲିକଚିତ୍ତେସୁ ପୀତିଞ୍ଚ ଲୋଭତିକ୍କଞ୍ଚ ପହାଯ ଦୋସଚତୁକ୍କେନ ସଦ୍ଧିଂ ଦ୍ୱାୱୀସତି ଏୱ ଚେତସିକାନି, ଦୋସୋ ଚ ମୋହୋ ଚ ଦ୍ୱେ ମୂଲାନି, ତଯୋ ଅଧିପତି ଜାତିକା, ତଯୋ ଆହାରା, ପଞ୍ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି, ଚତ୍ତାରି ଝାନଙ୍ଗାନି, ତୀଣି ମଗ୍ଗଙ୍ଗାନି। ଏତ୍ଥାପି ଦ୍ୱେ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଦ୍ୱାୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଅକୁସଲଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ

ଏକନୱୁତି ସୋଭଣଚିତ୍ତାନି ନାମ, ଚତୁୱୀସତି କାମ ସୋଭଣଚିତ୍ତାନି ପନ୍ନରସ ରୂପଚିତ୍ତାନି ଦ୍ୱାଦସ ଅରୂପଚିତ୍ତାନି ଚତ୍ତାଲୀସ ଲୋକୁତ୍ତରଚିତ୍ତାନି। ତତ୍ଥ ଚତୁୱୀସତି କାମସୋଭଣ ଚିତ୍ତାନି ନାମ ଅଟ୍ଠ କାମକୁସଲଚିତ୍ତାନି ଅଟ୍ଠ କାମସୋଭଣୱିପାକ ଚିତ୍ତାନି ଅଟ୍ଠ କାମସୋଭଣକିରିଯଚିତ୍ତାନି।

ପଞ୍ଚ ୱୀସତି କଲ୍ଯାଣଚେତସିକାନି ନାମ, ଅଲୋଭୋ ଅଦୋସୋ ଅମୋହୋଚେତି ତୀଣି କଲ୍ଯାଣମୂଲିକାନି ଚ ସଦ୍ଧା ଚ ସତି ଚ ହିରୀ ଚ ଓତ୍ତପ୍ପଞ୍ଚ ତତ୍ରମଜ୍ଝତ୍ତତା ଚ କାଯପସ୍ସଦ୍ଧି ଚ ଚିତ୍ତ ପସ୍ସଦ୍ଧି ଚ କାଯଲହୁତା ଚ ଚିତ୍ତଲହୁତା ଚ କାଯମୁଦୁତା ଚ ଚିତ୍ତ ମୁଦୁତା ଚ କାଯକମ୍ମଞ୍ଞତା ଚ ଚିତ୍ତ କମ୍ମଞ୍ଞତା ଚ କାଯପାଗୁଞ୍ଞତା ଚ ଚିତ୍ତପାଗୁଞ୍ଞତା ଚ କାଯୁଜୁକତା ଚ ଚିତ୍ତୁଜୁକତା ଚ ସମ୍ମାୱାଚା ସମ୍ମାକମ୍ମନ୍ତୋ ସମ୍ମାଆଜୀୱୋତି ତିସ୍ସୋ ୱିରତିଯୋ ଚ କରୁଣା ମୁଦିତାତି ଦ୍ୱେ ଅପ୍ପମଞ୍ଞାଯୋ ଚ।

ତତ୍ଥ ତୀଣି କଲ୍ଯାଣମୂଲାନି ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ, ଅମୋହୋ ପନ ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯେ ୱୀମଂସାଧିପତିନାମ, ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯେ ପଞ୍ଞିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ନାମ, ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯେ ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠି ନାମ। ସଦ୍ଧା ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯେ ସଦ୍ଧିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ନାମ। ସତି ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯେ ସତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ନାମ, ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯେ ସମ୍ମାସତି ନାମ। ତିସ୍ସୋ ୱିରତିଯୋ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ, ସେସା ସତ୍ତରସ ଧମ୍ମା ୱିସେସପଚ୍ଚଯା ନ ହୋନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠସୁ କାମକୁସଲଚିତ୍ତେସୁ ଅଟ୍ଠତିଂସ ଚେତସିକାନି ସଙ୍ଗଯ୍ହନ୍ତି, ସତ୍ତ ସବ୍ବଚିତ୍ତିକାନି ଛ ପକିଣ୍ଣକାନି ପଞ୍ଚୱୀସତି କଲ୍ଯାଣାନି। ତେସୁ ଚ ପୀତି ଚତୂସୁ ସୋମନସ୍ସିକେସୁ ଏୱ, ଅମୋହୋ ଚତୂସୁ ଞାଣସମ୍ପଯୁତ୍ତେସୁ ଏୱ, ତିସ୍ସୋ ୱିରତିଯୋ ସିକ୍ଖାପଦସୀଲପୂରଣ କାଲେ ଏୱ, ଦ୍ୱେ ଅପ୍ପମଞ୍ଞାଯୋ ସତ୍ତେସୁ କାରୁଞ୍ଞମୋଦନାକାରେସୁ ଏୱାତି। ଇମେସୁପି ଅଟ୍ଠସୁ ଚିତ୍ତେସୁ ଦ୍ୱେ ୱା ତୀଣି ୱା କଲ୍ଯାଣମୂଲାନି ହେତୁପଚ୍ଚଯୋ, ଛନ୍ଦୋ ଚ ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚ ୱୀମଂସାଚାତି ଚତୂସୁ ଅଧିପତିଜାତିକେସୁ ଏକମେକୋୱ କଦାଚି ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ। ଚେତନା କମ୍ମପଚ୍ଚଯୋ। ତଯୋ ଆହାରା ଆହାରପଚ୍ଚଯୋ। ଚିତ୍ତଞ୍ଚ ୱେଦନା ଚ ଏକଗ୍ଗତା ଚ ଜୀୱିତଞ୍ଚ ସଦ୍ଧା ଚ ସତି ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚ ପଞ୍ଞାଚାତି ଅଟ୍ଠ ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋ। ୱିତକ୍କୋ ଚ ୱିଚାରୋ ଚ ପୀତି ଚ ୱେଦନା ଚ ଏକଗ୍ଗତାଚାତି ପଞ୍ଚଝାନଙ୍ଗାନି ଝାନପଚ୍ଚଯୋ। ପଞ୍ଞା ଚ ୱିତକ୍କୋ ଚ ତିସ୍ସୋ ୱିରତିଯୋ ଚ ସତି ଚ ୱୀରିଯଞ୍ଚ ଏକଗ୍ଗତାଚାତି ଅଟ୍ଠ ମଗ୍ଗଙ୍ଗାନି ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋ। ଇମେସୁପି ଅଟ୍ଠସୁ ଚିତ୍ତେସୁ ପଚ୍ଛାଜାତୋ ଚ ୱିପାକୋଚାତି ଦ୍ୱେ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ସେସା ଦ୍ୱାୱୀସତିପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠସୁ କାମସୋଭଣକିରିଯଚିତ୍ତେସୁ ତିସ୍ସୋ ୱିରତିଯୋ ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, କୁସଲେସୁ ୱିଯ ଦ୍ୱେ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଦ୍ୱାୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠସୁ କାମସୋଭଣୱିପାକେସୁ ତିସ୍ସୋ ୱିରତିଯୋ ଚ ଦ୍ୱେ ଅପ୍ପମଞ୍ଞାଯୋ ଚ ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ଅଧିପତିପଚ୍ଚଯୋ ଚ ପଚ୍ଛାଜାତୋ ଚ ଆସେୱନଞ୍ଚାତି ତଯୋ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି, ଏକୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ଉପରି ରୂପାରୂପଲୋକୁତ୍ତରଚିତ୍ତେସୁପି ଦ୍ୱାୱୀସତିପଚ୍ଚଯତୋ ଅତିରେକଂ ନତ୍ଥି। ତସ୍ମା ଚତୂସୁ ଞାଣସମ୍ପଯୁତ୍ତକାମକୁସଲ ଚିତ୍ତେସୁ ୱିଯ ଇମେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନା ୱେଦିତବ୍ବା।

ଏୱଂ ସନ୍ତେ କସ୍ମା ତାନି ଚିତ୍ତାନି କାମଚିତ୍ତତୋ ମହନ୍ତ ତରାନି ଚ ପଣୀତତରାନି ଚ ହୋନ୍ତୀତି। ଆସେୱନମହନ୍ତତ୍ତା। ତାନି ହି ଚିତ୍ତାନି ଭାୱନାକମ୍ମୱିସେସେହି ସିଦ୍ଧାନି ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ତେସୁ ଆସେୱନପଚ୍ଚଯୋ ମହନ୍ତୋ ହୋତି। ଆସେୱନ ମହନ୍ତତ୍ତା ଚ ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯୋପି ଝାନପଚ୍ଚଯୋପି ମଗ୍ଗପଚ୍ଚଯୋପି ଅଞ୍ଞେପି ୱା ତେସଂ ପଚ୍ଚଯା ମହନ୍ତା ହୋନ୍ତି। ପଚ୍ଚଯାନଂ ଉପରୂପରି ମହନ୍ତତ୍ତା ତାନି ଚିତ୍ତାନି ଉପରୂପରି ଚ କାମଚିତ୍ତତୋ ମହନ୍ତତରାନି ଚ ପଣୀତତରାନି ଚ ହୋନ୍ତୀତି।

ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ରୂପକଲାପେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ

ରୂପକଲାପେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ ୱୁଚ୍ଚତେ। ଅଟ୍ଠୱୀସତି ରୂପାନି ନାମ, ଚତ୍ତାରି ମହାଭୂତାନି ପଥୱୀ ଆପୋ ତେଜୋ ୱାଯୋ। ପଞ୍ଚ ପସାଦରୂପାନି ଚକ୍ଖୁ ସୋତଂ ଘାନଂ ଜିଥ କାଯୋ। ପଞ୍ଚ ଗୋଚରରୂପାନି ରୂପଂ ସଦ୍ଦୋ ଗନ୍ଧୋ ରସୋ ଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ ତିୱିଧଂ ପଥୱୀଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ ତେଜୋଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ ୱାଯୋଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ। ଦ୍ୱେ ଭାୱରୂପାନି ଇତ୍ଥିଭାୱରୂପଂ ପୁମ୍ଭାୱରୂପଂ। ଏକଂ ଜୀୱିତରୂପଂ, ଏକଂ ହଦଯରୂପଂ। ଏକଂ ଆହାରରୂପଂ। ଏକଂ ଆକାସଧାତୁରୂପଂ। ଦ୍ୱେ ୱିଞ୍ଞତ୍ତିରୂପାନି କାଯୱିଞ୍ଞତ୍ତିରୂପଂ ୱଚୀୱିଞ୍ଞତ୍ତି ରୂପଂ। ତୀଣି ୱିକାରରୂପାନି ଲହୁତା ମୁଦୁତା କମ୍ମଞ୍ଞତା। ଚତ୍ତାରି ଲକ୍ଖଣରୂପାନି ଉପଚଯୋ ସନ୍ତତି ଜରତା ଅନିଚ୍ଚତା।

ତତ୍ଥ ଛ ରୂପଧମ୍ମା ରୂପଧମ୍ମାନଂ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ଚତ୍ତାରି ମହାଭୂତାନି ଚ ଜୀୱିତରୂପଞ୍ଚ ଆହାରରୂପଞ୍ଚ। ତତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ମହା ଭୂତାନି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଞ୍ଚହି ପଚ୍ଚଯେହି ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ସହଜାତେନ ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞେନ ଚ ନିସ୍ସଯେନ ଚ ଅତ୍ଥିଯା ଚ ଅୱିଗତେନଚ। ସହଜାତାନଂ ଉପାଦାରୂପାନଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞୱଜ୍ଜିତେହି ଚତୂହି ପଚ୍ଚଯେହି ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଜୀୱିତରୂପଂ ସହଜାତାନଂ କମ୍ମଜରୂପାନଂ ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯେନ ପଚ୍ଚଯୋ। ଆହାରରୂପଂ ସହଜାତାନଞ୍ଚ ଅସହଜାତାନଞ୍ଚ ସବ୍ବେସଂ ଅଜ୍ଝତ୍ତରୂପଧମ୍ମାନଂ ଆହାରପଚ୍ଚଯେନ ପଚ୍ଚଯୋ।

ତତ୍ରେୱ ତେରସ ରୂପଧମ୍ମା ନାମଧମ୍ମାନଂ ୱିସେସପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି, ପଞ୍ଚପସାଦରୂପାନି ଚ ସତ୍ତ ଗୋଚରରୂପାନି ଚ ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପଞ୍ଚ। ତତ୍ଥ ପଞ୍ଚ ପସାଦରୂପାନି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ୱିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ମାତରୋ ୱିଯ ପୁତ୍ତକାନଂ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତେନ ଚ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତିନ୍ଦ୍ରିଯେନ ଚ ୱତ୍ଥୁ ପୁରେଜାତୱିପ୍ପଯୁତ୍ତେନ ଚ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ସତ୍ତ ଗୋଚରରୂପାନି ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ୱିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ତିସ୍ସନ୍ନଂ ମନୋଧାତୂନଞ୍ଚ ପିତରୋ ୱିଯ ପୁତ୍ତକାନଂ ଆରମ୍ମଣପୁରେଜାତେନ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ମନୋଧାତୁ ମନୋୱିଞ୍ଞାଣଧାତୂନଂ ରୁକ୍ଖୋ ୱିଯ ରୁକ୍ଖଦେୱତାନଂ ଯଥାରହଂ ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ ସହଜାତନିସ୍ସଯେନ ପୱତ୍ତିକାଲେ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତେନ ଚ ୱତ୍ଥୁପୁରେଜାତୱିପ୍ପଯୁତ୍ତେନ ଚ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି।

ତେୱୀସତି ରୂପକଲାପା। ତତ୍ଥ ଏକାଯ ରଜ୍ଜୁଯା ବନ୍ଧିତାନଂ କେସାନଂ କେସକଲାପୋ ୱିଯ ତିଣାନଂ ତିଣକଲାପୋ ୱିଯ ଏକେନ ଜାତିରୂପେନ ବନ୍ଧିତାନଂ ରୂପଧମ୍ମାନଂ କଲାପୋ ପରିପିଣ୍ଡିରୂପ କଲାପୋ ନାମ।

ତତ୍ଥ ଚତ୍ତାରି ମହାଭୂତାନି ୱଣ୍ଣୋ ଗନ୍ଧୋ ରସୋ ଓଜାତି ଇମେ ଅଟ୍ଠ ଧମ୍ମା ଏକୋ ସଦ୍ଧମୂଲକଲାପୋ ନାମ, ସଦ୍ଧମୂଲଟ୍ଠକନ୍ତି ଚ ୱୁଚ୍ଚତି।

ନୱ କମ୍ମଜରୂପକଲାପା, – ଜୀୱିତନୱକଂ ୱତ୍ଥୁଦସକଂ କାଯ ଦସକଂ ଇତ୍ଥିଭାୱଦସକଂ ପୁମ୍ଭାୱଦସକଂ ଚକ୍ଖୁଦସକଂ ସୋତଦସକଂ ଘାନଦସକଂ ଜିଥଦସକଂ। ତତ୍ଥ ସଦ୍ଧମୂଲଟ୍ଠକମେୱଜୀୱିତରୂପେନ ସହ ଜୀୱିତନୱକଂ ନାମ। ଏତଦେୱ କମ୍ମଜକଲାପେସୁ ମୂଲନୱକଂ ହୋତି। ମୂଲନୱକମେୱ ଯଥାକ୍କମଂ ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପାଦୀହି ଅଟ୍ଠରୂପେହି ସହ ୱତ୍ଥୁଦସକାଦୀନି ଅଟ୍ଠଦସକାନି ଭୱତି। ତତ୍ଥ ଜୀୱିତନୱକଞ୍ଚ କାଯଦସକଞ୍ଚ ଭାୱଦସକାନିଚାତି ଚତ୍ତାରୋ କଲାପା ସକଲ କାଯେ ପୱତ୍ତନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଜୀୱିତନୱକନ୍ତି ପାଚକଗ୍ଗି ଚ କାଯଗ୍ଗି ଚ ୱୁଚ୍ଚତି। ପାଚକଗ୍ଗି ନାମ ପାଚକତେଜୋ କୋଟ୍ଠାସୋ, ସୋ ଆମାସଯେ ପୱତ୍ତିତ୍ୱା ଅସିତପୀତଖାଯିତସାଯିତାନି ପରିପାଚେତି। କାଯଗ୍ଗି ନାମ ସକଲକାଯବ୍ଯାପକୋ ଉସ୍ମାତେଜୋ କୋଟ୍ଠାସୋ, ସୋ ସକଲ କାଯେ ପୱତ୍ତିତ୍ୱା ପିତ୍ତସେମ୍ହଲୋହିତାନି ଅପୂତୀନି ୱିପ୍ପସନ୍ନାନି କରୋତି। ତେସଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ୱିସମୱୁତ୍ତିଯା ସତି ସତ୍ତା ବହ୍ୱାବାଧା ହୋନ୍ତି, ସମୱୁତ୍ତିଯା ସତି ଅପ୍ପାବାଧା। ତଦୁଭଯଂ ଜୀୱିତନୱକଂ ସତ୍ତାନଂ ଆଯୁଂ ସମ୍ପାଦେତି। ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ପାଦେତି। କାଯଦସକଂ ସକଲକାଯେ ସୁଖସମ୍ଫସ୍ସ ଦୁକ୍ଖସମ୍ଫସ୍ସାନି ସମ୍ପାଦେତି। ଭାୱ ଦସକାନି ଇତ୍ଥୀନଂ ସବ୍ବେ ଇତ୍ଥାକାରେ ସମ୍ପାଦେତି। ପୁରିସାନଂ ସବ୍ବେ ପୁରିସାକାରେ ସମ୍ପାଦେନ୍ତି। ସେସାନି ୱତ୍ଥୁଦସକାଦୀନି

ପଞ୍ଚଦସକାନି ପଦେସଦସକାନି ନାମ। ତତ୍ଥ ୱତ୍ଥୁଦସକଂ ହଦଯକୋସବ୍ଭନ୍ତରେ ପୱତ୍ତିତ୍ୱା ସତ୍ତାନଂ ନାନାପକାରାନି ସୁଚିନ୍ତିତଦୁଚିନ୍ତିତାନି ସମ୍ପାଦେତି। ଚକ୍ଖୁଦସକାଦୀନି ଚତ୍ତାରି ଦସକାନି ଚକ୍ଖୁଗୁଝେ କଣ୍ଣବିଲ ନାସବିଲ ଜିୱ୍ହାତଲେସୁ ପୱତ୍ତିତ୍ୱା ଦସ୍ସନ ସୱନ ଘାଯନ ସାଯନାନି ସମ୍ପାଦେତି।

ଅଟ୍ଠ ଚିତ୍ତଜରୂପକଲାପା, ସଦ୍ଦମୂଲଟ୍ଠକଂ ସଦ୍ଦନୱକଂ କାଯ ୱିଞ୍ଞତ୍ତିନୱକଂ ସଦ୍ଦୱଚୀୱିଞ୍ଞତ୍ତିଦସକନ୍ତି ଚତ୍ତାରୋ ମୂଲକଲାପା ଚ ତେଯେୱ ଲହୁତା ମୁଦୁତା କମ୍ମଞ୍ଞତାସଙ୍ଖାତେହି ତୀହି ୱିକାର ରୂପେହି ସହ ଚତ୍ତାରୋ ସୱିକାରକଲାପା ଚ।

ତତ୍ଥ ସରୀରଧାତୂନଂ ୱିସମପ୍ପୱତ୍ତିକାଲେ ଗିଲାନସ୍ସ ମୂଲ କଲାପାନି ଏୱ ପୱତ୍ତନ୍ତି। ତଦା ହି ତସ୍ସ ସରୀରରୂପାନି ଗରୂନି ୱା ଥଦ୍ଧାନି ୱା ଅକମ୍ମଞ୍ଞାନି ୱା ହୋନ୍ତି, ଯଥାରୁଚି ଇରିଯପଥଂପି ପୱତ୍ତେତୁଂ ଅଙ୍ଗ ପଚ୍ଚଙ୍ଗାନିପି ଚାଲେତୁଂ ୱଚନଂପି କଥେତୁଂ ଦୁକ୍ଖୋ ହୋତି। ସରୀରଧାତୂନଂ ସମପ୍ପୱତ୍ତିକାଲେ ପନ ଅଗିଲାନସ୍ସ ଗରୁଥଦ୍ଧାଦୀନଂ ସରୀରଦୋସାନଂ ଅଭାୱତୋ ସୱିକାରା ପୱତ୍ତନ୍ତି। ତେସୁ ଚ ଚିତ୍ତଙ୍ଗୱସେନ କାଯଙ୍ଗ ଚଲନେ ଦ୍ୱେ କାଯୱିଞ୍ଞତ୍ତିକଲାପା ପୱତ୍ତନ୍ତି। ଚିତ୍ତୱସେନେୱ ମୁଖତୋ ୱଚନସଦ୍ଦପ୍ପୱତ୍ତିକାଲେ ଦ୍ୱେ ୱଚୀୱିଞ୍ଞତ୍ତିକଲାପା, ଚିତ୍ତୱସେନେୱ ଅକ୍ଖରୱଣ୍ଣରହିତାନଂ ହସନରୋଦନାଦୀନଂ ଅୱଚନସଦ୍ଦାନଂ ମୁଖତୋ ପୱତ୍ତିକାଲେ ଦ୍ୱେ ସଦ୍ଦକଲାପା, ସେସକାଲେସୁ ଦ୍ୱେ ଆଦି କଲାପା ପୱତ୍ତନ୍ତି।

ଚତ୍ତାରୋ ଉତୁଜରୂପକଲାପା, ସଦ୍ଦମୂଲଟ୍ଠକଂ ସଦ୍ଦନୱକନ୍ତି ଦ୍ୱେ ମୂଲକଲାପା ଚ ଦ୍ୱେ ସୱିକାରକଲାପା ଚ। ତତ୍ଥ ଅଯଂ କାଯୋ ଯାୱଜୀୱଂ ଇରିଯାପଥସୋତଂ ଅନୁଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଯାପେତି, ତସ୍ମା ଇରିଯାପଥନାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଚ ଇମସ୍ମିଂ କାଯେ ଖଣେ ଖଣେ ଧାତୂନଂ ସମପ୍ପୱତ୍ତିୱିସମପ୍ପୱତ୍ତିଯୋ ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି। ତଥା ଉତୁନାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଚ ଆହାରନାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଚ ୱାତାତପସମ୍ଫସ୍ସନାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଚ କାଯଙ୍ଗ ପରିହାରନାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଚ ଅତ୍ତୂପକ୍କମପରୂପକ୍କମନାନତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଚ। ତତ୍ଥ ୱିସମପ୍ପୱତ୍ତିକାଲେ ଦ୍ୱେ ମୂଲକଲାପା ଏୱ ପୱତ୍ତନ୍ତି, ସମପ୍ପୱତ୍ତିକାଲେ ଦ୍ୱେ ସୱିକାରା। ତେସୁ ଚ ଦ୍ୱେ ସଦ୍ଦକଲାପା ଚିତ୍ତଜସଦ୍ଦତୋ ପରମ୍ପରସଦ୍ଦେସୁ ଚ ଅଞ୍ଞେସୁ ଲୋକେ ନାନପ୍ପକାରସଦ୍ଦେସୁ ଚ ପୱତ୍ତନ୍ତି।

ଦ୍ୱେ ଆହାରଜରୂପକଲାପା, – ସଦ୍ଦମୂଲଟ୍ଠକଂ ସୱିକାରନ୍ତି। ଇମେ ଦ୍ୱେ କଲାପା ସପ୍ପାଯେନ ୱା ଅସପ୍ପାଯେନ ୱା ଆହାରେନ ଜାତାନଂ ସମରୂପୱିସମରୂପାନଂ ୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବା।

ଆକାସଧାତୁ ଚ ଲକ୍ଖଣରୂପାନିଚାତି ପଞ୍ଚରୂପାନି କଲାପ ମୁତ୍ତାନି ହୋନ୍ତି। ତେସୁ ଆକାସଧାତୁ କଲାପାନଂ ଅନ୍ତରା ପରିଚ୍ଛେଦ ମତ୍ତତ୍ତା କଲାପମୁତ୍ତା ହୋତି। ଲକ୍ଖଣରୂପାନି ସଙ୍ଖତଭୂତାନଂ ରୂପ କଲାପାନଂ ସଙ୍ଖତଭାୱଜାନନତ୍ଥାଯ ଲକ୍ଖଣମତ୍ତତ୍ତା କଲାପ ମୁତ୍ତାନି।

ଇମେ ତେୱୀସତି କଲାପା ଅଜ୍ଝତ୍ତସନ୍ତାନେ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ବହିଦ୍ଧା ସନ୍ତାନେ ପନ ଦ୍ୱେ ଉତୁଜମୂଲକଲାପା ଏୱ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ରୂପ ସନ୍ତାନାନି ଅଜ୍ଝତ୍ତସନ୍ତାନଞ୍ଚ ବହିଦ୍ଧାସନ୍ତାନଞ୍ଚ। ତତ୍ଥ ଅଜ୍ଝତ୍ତସନ୍ତାନଂ ନାମ ସତ୍ତସନ୍ତାନଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ବହିଦ୍ଧାସନ୍ତାନଂ ନାମ ପଥୱୀପବ୍ବତନଦୀସମୁଦ୍ଦ ରୁକ୍ଖତିଣାଦୀନି ୱୁଚ୍ଚତି। ତତ୍ଥ ଅଜ୍ଝତ୍ତସନ୍ତାନେ ଅଟ୍ଠୱୀସତି ରୂପାନି ତେୱୀସତି ରୂପକଲାପାନି ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ତତ୍ଥ ପଟିସନ୍ଧିନାମଧମ୍ମା ପଟିସନ୍ଧିକ୍ଖଣେ କମ୍ମଜରୂପକଲାପାନଂ ଛଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ଚତୂହି ମହାସହଜାତେହି ଚ ୱିପାକେନ ଚ ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତେନ ଚ। ହଦଯୱତ୍ଥୁରୂପସ୍ସ ପନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞେନ ସହ ସତ୍ତଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ତେସ୍ୱେୱ ନାମଧମ୍ମେସୁ ହେତୁଧମ୍ମା ହେତୁଭାୱେନ, ଚେତନା କମ୍ମଭାୱେନ, ଆହାରଧମ୍ମା ଆହାରଭାୱେନ, ଇନ୍ଦ୍ରିଯ ଧମ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯଭାୱେନ, ଝାନଧମ୍ମା ଝାନ ଭାୱେନ, ମଗ୍ଗଧମ୍ମା ମଗ୍ଗ ଭାୱେନାତି ଯଥାରହଂ ଛଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଅତୀତାନି ପନ କୁସଲାକୁସଲକମ୍ମାନି ଏକଧାୱ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି କମ୍ମପଚ୍ଚଯେନ, ପଠମଭୱଙ୍ଗାଦିକା ପଚ୍ଛାଜାତା ପୱତ୍ତନାମଧମ୍ମା ପୁରେଜାତାନଂ କମ୍ମଜରୂପ କଲାପାନଂ ଏକଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ପଚ୍ଛାଜାତେନ। ଏତ୍ଥ ଚ ପଚ୍ଛାଜାତ ୱଚନେନ ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଛାଜାତଜାତିକା ପଚ୍ଚଯା ଗହିତା ହୋନ୍ତି। ଅତୀତାନି ଚ କମ୍ମାନି ଏକଧାୱ ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଏୱଂ ନାମଧମ୍ମା କମ୍ମଜରୂପକଲାପାନଂ ଯଥାରହଂ ଚୁଦ୍ଦସହି ପଚ୍ଚଯେହି ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଇଧ ଦସପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି ଆରମ୍ମଣଞ୍ଚ ଅଧିପତି ଚ ଅନନ୍ତରଞ୍ଚ ସମନନ୍ତରଞ୍ଚ ଉପନିସ୍ସଯୋ ଚ ପୁରେଜାତୋ ଚ ଆସେୱନଞ୍ଚ ସମ୍ପଯୁତ୍ତୋ ଚ ନତ୍ଥି ଚ ୱିଗତୋ ଚ।

ପୱତ୍ତିକାଲେ ରୂପଜନକା ନାମଧମ୍ମା ଅତ୍ତନା ସହଜାତାନଂ ଚିତ୍ତଜରୂପକଲାପାନଂ ପଞ୍ଚଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ଚତୂହି ମହାସହ ଜାତେହି ଚ ୱିପ୍ପଯୁତ୍ତେନ ଚ। ତେସ୍ୱେୱ ନାମଧମ୍ମେସୁ ହେତୁଧମ୍ମା ହେତୁଭାୱେନ, ଅଧିପତିଧମ୍ମା ଅଧିପତିଭାୱେନ, ଚେତନା କମ୍ମଭାୱେନ, ୱିପାକଧମ୍ମା ୱିପାକଭାୱେନ, ଆହାରଧମ୍ମା ଆହାର ଭାୱେନ, ଇନ୍ଦ୍ରିଯଧମ୍ମା ଇନ୍ଦ୍ରିଯଭାୱେନ, ଝାନଧମ୍ମା ଝାନଭାୱେନ, ମଗ୍ଗଧମ୍ମା ମଗ୍ଗଭାୱେନାତି ଯଥାରହଂ ଅଟ୍ଠଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ପଚ୍ଛାଜାତା ସବ୍ବେ ନାମଧମ୍ମା ପୁରେଜାତାନଂ ଚିତ୍ତଜରୂପକଲାପାନଂ ଏକଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ପଚ୍ଛାଜାତେନ। ଏୱଂ ନାମଧମ୍ମା ଚିତ୍ତଜରୂପ କଲାପାନଂ ଯଥାରହଂ ଚୁଦ୍ଦସହି ପଚ୍ଚଯେହି ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ଇଧପି ଦସ ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି ଆରମ୍ମଣଞ୍ଚ ଅନନ୍ତରଞ୍ଚ ସମନନ୍ତରଞ୍ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଞ୍ଚ

ଉପନିସ୍ସୟୋ ଚ ପୁରେଜାତୋ ଚ ଆସେୱନଞ୍ଚ ସମ୍ପୟୁତ୍ତୋ ଚ ନତ୍ଥି ଚ ୱିଗତୋ ଚ।

ପଟିସନ୍ଧିଚିତ୍ତସ୍ସ ଠିତିକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପୱତ୍ତିକାଲେ ସବ୍ବେପି ନାମଧମ୍ମା ସବ୍ବେସଂ ଉତୁଜରୂପକଲାପାନଞ୍ଚ ଆହାରଜରୂପ କଲାପାନଞ୍ଚ ଏକଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ପଚ୍ଛାଜାତୱସେନ। ଏତ୍ଥପି ପଚ୍ଛାଜାତୱଚନେନ ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଛାଜାତଜାତିକା ଗହିତା ହୋନ୍ତି, ସେସା ୱୀସତି ପଚ୍ଚଯା ନ ଲବ୍ଭନ୍ତି।

ସବ୍ବେସୁ ପନ ତେୱୀସତିଯା ରୂପକଲାପେସୁଚତ୍ତାରୋମହା ଭୂତା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ପଞ୍ଚଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ଚତୂହି ମହାସହ ଜାତେହି ଚ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞେନ ଚ, ସହଜାତାନଂ ଉପାଦାରୂପାନଂ ଚତୁଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି ଚତୂହି ମହାସହଜାତେହି । ଆହାରରୂପଂ ସହଜାତାନଞ୍ଚ ଅସହଜାତାନଞ୍ଚ ସବ୍ବେସଂ ଅଜ୍ଝତ୍ତରୂପକଲାପାନଂ ଆହାର ପଚ୍ଚଯେନ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି। ନୱସୁ କମ୍ମଜରୂପକଲାପେସୁ ଜୀୱିତରୂପଂ ସହଜାତାନମେୱ ରୂପାନଂ ଇନ୍ଦ୍ରିଯପଚ୍ଚଯେନ ପଚ୍ଚଯୋ ହୋତି। ଏୱଂ ଅଜ୍ଝତ୍ତରୂପଧମ୍ମା ଅଜ୍ଝତ୍ତରୂପଧମ୍ମାନଂ ସତ୍ତଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତି। ବହିଦ୍ଧା ରୂପଧମ୍ମା ପନ ବହିଦ୍ଧାଭୂତାନଂ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଉତୁଜରୂପକଲାପାନଂ ପଞ୍ଚଧା ପଚ୍ଚଯା ହୋନ୍ତୀତି।

ରୂପକଲାପେସୁ ପଚ୍ଚଯଘଟନାନଯୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ଏତ୍ଥ ଚ ପଟ୍ଠାନସଦ୍ଦସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ପଧାନଂ ଠାନନ୍ତି ପଟ୍ଠାନଂ। ତତ୍ଥ ପଧାନନ୍ତି ପମୁଖଂ, ଠାନନ୍ତି ପଚ୍ଚଯୋ, ପମୁଖପଚ୍ଚଯୋ ମୁଖ୍ୟପଚ୍ଚଯୋ ଏକନ୍ତପଚ୍ଚଯୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ସୋ ଚ ଏକନ୍ତ ପଚ୍ଚଯୋ ଏକନ୍ତପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ପଟିଚ୍ଚ ୱତ୍ତବ୍ବୋ।

ଦୁୱିଧଞ୍ହି ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ମୁଖ୍ୟପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ନିସ୍ସନ୍ଦପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନନ୍ତି। ତତ୍ଥ ମୁଖ୍ୟପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ନାମ ମୂଲପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ, ନିସ୍ସନ୍ଦପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ନାମ ପରମ୍ପର ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ। ତତ୍ଥ ମୂଲପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନମେୱ ଏକନ୍ତପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ନାମ। ତଞ୍ହି ଅତ୍ତନୋ ପଚ୍ଚଯେ ସତି ଏକନ୍ତେନ ଉପ୍ପଜ୍ଜତିଯେୱ, ନୋ ନୁପ୍ପଜ୍ଜତି। ପରମ୍ପରପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ପନ ଅନେକନ୍ତପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂନାମ, ତଞ୍ହି ତସ୍ମିଂ ପଚ୍ଚଯେ ସତିପି ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ୱା, ନ ୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ତତ୍ଥ ଏକନ୍ତପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ପଟିଚ୍ଚ ସୋ ପଚ୍ଚଯୋ ଏକନ୍ତପଚ୍ଚଯୋ ନାମ। ସୋ ଏୱ ଇମସ୍ମିଂ ମହାପକରଣେ ୱୁତ୍ତୋ। ତତୋ ଏୱ ଅଯଂ ଚତୁୱୀସତିପଚ୍ଚଯଗଣୋ ଚ ଇମଂ ମହା ପକରଣଞ୍ଚ ପଟ୍ଠାନନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ତତ୍ଥ ଏକସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଧନଧଞ୍ଞତ୍ଥାଯ ଲୋଭୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି। ସୋ ଲୋଭୱସେନ ଉଟ୍ଠାଯ ଅରଞ୍ଞଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଏକସ୍ମିଂ ପଦେସେ ଖେତ୍ତାନି କରୋତି, ୱତ୍ଥୂନି କରୋତି, ଉଯ୍ୟାନାନି କରୋତି। ତେସୁ ସମ୍ପଜ୍ଜମାନେସୁ ସୋ ପୁରିସୋ ବହୂନି ଧନଧଞ୍ଞାନି ଲଭିତ୍ୱା ଅତ୍ତନା ଚ ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ପୁତ୍ତଦାରେ ଚ ପୋସେତି, ପୁଞ୍ଞାନି ଚ କରୋତି, ପୁଞ୍ଞଫଲାନି ଚ ଆଯତିଂ ପଚ୍ଚନୁଭୱିସ୍ସତି। ତତ୍ଥ ଲୋଭସହ ଜାତାନି ନାମରୂପାନି ମୁଖ୍ୟପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନାନି ନାମ। ତତୋ ପରଂ ଯାୱ ଆଯତିଂ ଭୱେସୁ ପୁଞ୍ଞଫଲାନି ପଚ୍ଚନୁଭୋତି, ତାୱ ଉପ୍ପନ୍ନାନି ପରମ୍ପରଫଲାନି ତସ୍ସ ଲୋଭସ୍ସ ନିସ୍ସନ୍ଦପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନାନି ନାମ। ତେସୁ ଦ୍ୱୀସୁ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନେସୁ ମୁଖ୍ୟପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନମେୱ ପଟ୍ଠାନେ ୱୁତ୍ତଂ। ନିସ୍ସନ୍ଦପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନଂ ପନ ସୁତ୍ତନ୍ତନଯେନ କଥେତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ସୁତ୍ତନ୍ତନଯୋ ନାମ ଇମସ୍ମିଂ ସତି ଇଦଂ ହୋତି, ଇମସ୍ସ ଉପ୍ପାଦା ଇଦଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତୀତି ଏୱରୂପୋ ପଚ୍ଚଯନଯୋ। ଅପି ଚ ଲୋଭୋ ଦୋସୋ ମୋହୋତି ତଯୋ ଧମ୍ମା ସକଲସ୍ସ ସତ୍ତଲୋକସ୍ସପି ସଙ୍ଖାରଲୋକସ୍ସପି ଓକାସ ଲୋକସ୍ସପି ୱିପତ୍ତିଯା ମୂଲଟ୍ଠେନ ହେତୂ ନାମ। ଅଲୋଭୋ ଅଦୋସୋ ଅମୋହୋତି ତଯୋ ଧମ୍ମା ସମ୍ପତ୍ତିଯା ମୂଲଟ୍ଠେନ ହେତୂନାମାତି କଥେତବ୍ବଂ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବେସୁ ପଟ୍ଠାନପଚ୍ଚଯେସୁ ଯଥାରହଂ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଏୱଞ୍ଚ ସତି ଲୋକେ ସବ୍ବା ଲୋକପ୍ପୱତ୍ତିଯୋ ଇମେସଂ ଚତୁୱୀସତିଯା ପଚ୍ଚଯାନଂ ମୁଖ୍ୟ ପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନେନ ସଦ୍ଧିଂ ନିସ୍ସନ୍ଦପଚ୍ଚୟୁପ୍ପନ୍ନା ଏୱ ହୋନ୍ତୀତି ୱେଦିତବ୍ବୋତି।

ଏତ୍ତାୱତା ପଚ୍ଚଯାନଂ ଅତ୍ଥଦୀପନା ପଚ୍ଚଯାନଂ ସଭାଗସଙ୍ଗହୋ ପଚ୍ଚଯାନଂ ଘଟନାନଯୋତି ତୀହି କଣ୍ଡେହି ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା ପଟ୍ଠାନୁଦ୍ଦେସ ଦୀପନୀ ନିଟ୍ଠିତା ହୋତି।

ମ୍ରମ୍ମରଟ୍ଠେ ମ୍ୌଁଙ୍ୱାନଗରେ ଲେଡୀତୀଅରଞ୍ଞୱିହାରୱାସିନା ମହା ଥେରେନ କତାଯଂ ପଚ୍ଚଯୁଦ୍ଦେସଦୀପନୀ।